

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

1970-1990 YILLARI ARASINDA SİNEMANIN
TOPLUMSAL VE SOSYOLOJİK AÇIDAN MODA
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sakine ÖZASLAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Şenay Alsan

İstanbul – 2014

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

1970-1990 YILLARI ARASINDA SİNEMANIN
TOPLUMSAL VE SOSYOLOJİK AÇIDAN MODA
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sakine ÖZASLAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Şenay Alsan

İstanbul – 2014

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tezli ve Madde Bilimi Anabilim/Anasanat Dalı Tezli ve Madde Bilimi Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi Sakine ÖZASLAN tarafından hazırlanan
“1970-1990 yılları arasında sinemanın toplumsal ve sosyal
açıdan moda üzerindeki etkileri”

adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 11./06./2014

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Sema ALSAN

Danışman: Halice Üniv. Tekirdağ ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Esin SARIOĞLU

Halice Üniv. Tekirdağ ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: Öğr. Gör. Sedat BAYBETANOĞLU

Halice Üniv. Tekirdağ ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: .....

.....Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi: .....

.....Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

.....

.....

.....

.....

ÖNSÖZ

"1970-1990 yıllarında sinemanın toplumsal ve sosyolojik açıdan moda üzerindeki etkisi" isimli araştırma Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Programı'nda, tez olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma 1970-1990 yıllarında vizyona girmiş modayı etkileyen, popüler sinema filmlerinin toplumsal ve sosyolojik açıdan moda üzerinde bıraktığı etkinin incelenmesi adına yapılmıştır. 1970 yılından başlayarak 1990 yılına kadar insanları en çok etkileyen filmler araştırılmış ve sinemanın insan hayatındaki etkisi incelenerek tez haline getirilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında benden desteğini, ilgisini esirgemeyen özveriyle çalışmamı takip eden Sayın Yrd. Doç. Dr. Şenay Alsan'a, araştırma yaptığım süre boyunca her konuda bana yol gösteren Haliç Üniversitesi Öğretim Üyesi Sedef Bayburtluoğlu'na, maddi ve manevi her konuda bana yardımcı olan sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2014

Sakine Özaslan

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISALTMALAR LİSTESİ.....	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ÖZET.....	XVI
ABSTRACT.....	XVII
1. GİRİŞ.....	1
2. SİNEMA.....	2
2.1. Sinema Kavramı.....	2
2.1.1. Sinemanın Gelişim Süreci.....	3
3. MODA.....	5
3.1. Moda Kavramları.....	6
3.2. Modanın Tarihçesi.....	8
3.2.1. 1970 Modası ve Tarihi Gelişimi.....	9
3.2.2. 1980 Modası ve Tarihi Gelişimi	17
3.2.3. 1990 Modası ve Tarihi Gelişimi	26
3.3. Modayı Etkileyen Faktörler.....	30
3.3.1. Sosyolojik Etkenler.....	30
3.3.2. Psikolojik Etkenler.....	31
3.3.3. Ekonomik Etkenler.....	31
3.3.4. Politik Etkenler.....	32
3.3.5. Teknolojik Gelişmeler.....	33

4. SİNEMA TOPLUM İLİŞKİSİ.....	35
4.1. Sinemanın Kitle İletişim Araçları İçerisindeki Yeri.....	37
4.2. Sinemanın Halk Eğitimi Üzerindeki Rolü.....	39
4.3. Sinemada Anlatım Biçimlerinin Sosyal Algı Üzerindeki Etkisi.....	40
4.4. Sinema ve Kostümün Sosyal Algı Üzerindeki Etkisi.....	41
5. SİNEMA MODA İLİŞKİSİ.....	43
5.1. Sinemanın Moda Tasarımcılar Üzerindeki Etkisi.....	44
5.2. Önemli Kişilerin Moda Üzerindeki Etkisi.....	48
5.3. Sinemadaki Modanın İzleyici Algısı Üzerindeki Etkisi.....	53
5.4. 1970 ile 1990 Yılları Arasında Gösterime Girmiş Modayı Etkileyen Popüler Filmler.....	58
5.4.1. Love Story (Aşk Hikayesi) 1970.....	59
5.4.2. The Godfather (Baba) 1972.....	68
5.4.3. Great Gatsby (Muhteşem Gatsby) 1974.....	78
5.4.4. Saturday Night Fever (Cumartesi Gecesi Ateşi) 1977.....	85
5.4.5. Star Wars (Yıldız Savaşları) 1977.....	91
5.4.6. Annie Hall 1977.....	101
5.4.7. Grease 1978.....	108
5.4.8. Hair (Bırak Güneş İçeri Girsin) 1979.....	115
5.4.9. American Gigolo (Amerikan Jigolo)1980.....	120
5.4.10. Scarface (Yaralı Yüz) 1983.....	125
5.4.11. Desperately Seeking Susan (Çılgın Madonna) 1985.....	130
5.4.12. Out of Africa (Benim Afrikam) 1985.....	135
5.4.13. The Breakfast Club (Kahvaltılı Kulübü) 1985.....	141
5.4.14. Pretty in Pink (Pembeli Güzel) 1986.....	147
5.4.15. Top Gun 1986.....	152

5.4.16. Dirty Dancing (Kirli Dans) 1987.....	157
5.4.17. When Harry met Sally (Harry ile Sally Tanışınca) 1989.....	162
5.4.18. Pretty Woman (Özel Bir Kadın) 1990.....	166
SONUÇ.....	173
KAYNAKLAR.....	176
ÖZGEÇMİŞ.....	180

KISALTMALAR

Bkz. : Bakınız

Çev. : Çeviri

Ed. : Editör

s. : Sayfa

SSBC : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 2.1: Dörtnala Koşan Atlar, 1872'de Edward Muybridge Tarafından Çekilen Bir Fotoğraf	2
Şekil 3.1 : Genç Bir Hippi, 1970.....	10
Şekil 3.2 : Bill Gibb'in "Görkemli Kostümlerin Yeniden Doğuşu" El Sanatı, Teknik, Triko ve Alışılmadık Topuklu Ayakkabıları, Ekim 1970.....	10
Şekil 3.3 : Great Gatsby Filminden Bir Sahne, 1974.....	11
Şekil 3.4 : Elvis Presley.....	11
Şekil 3.5 : Sadelik Yanlısı Jean Muir'in Pek Sık Görülmeyen Bir Yanı; Hint İpeği Basmalı Şal Deseni, Deniz Mavisı, Papatyalar ve Oryantal Stili, Mayıs 1974.....	12
Şekil 3.6 : Bill Gibb, Nakış İşlemeli Süet, Kurdeleler, Çiçek Gibi Açılmış Kollar, Saten ve İki Tip Basma, 1970.....	12
Şekil 3.7: 1970'lerin Diskosundan, İpeksi Bir Jarse Dans Elbisesi.....	13
Şekil 3.8: Punk Stili.....	14
Şekil 3.9: Yetmişlerin Stili, 1972.....	15
Şekil 3.10: Kenzo Tasarımı, 1976.....	15
Şekil 3.11: Annie Hall 1977.....	16
Şekil 3.12: Biba'nın Geçmişe Yönelik İmajlarda Bulunan Güzel Yüzü.....	16
Şekil 3.13: ABD' li aktör John Travolta 1977'de Cumatesi Gecesi Ateşi Filminde Dans ederken.....	17
Şekil 3.14: Herb Ritts'in 1982'deki Yeni Ufuklar Açan Moda Çekimi.....	18
Şekil 3.15: 1982 Giorgio Armani.....	19
Şekil 3.16: Vatkalı Bir Ceket Takımı.....	19

Şekil 3.17: Yves Saint Laurent Rive Gauche Collection Vogue US March 1981.....	20
Şekil 3.18: Karl Lagerfeld'in Chanel Tasarımı, 1983.....	21
Şekil 3.19: Miami Vice, 1984.....	22
Şekil 3.20: Desperately Seeking Susan Filminde Madonna Stili, 1985.....	23
Şekil 3.21: 1981 Galler Prensesi.....	24
Şekil 3.22: 80'ler Spor Kıyafetleri.....	25
Şekil 3.23: 1990 Madonna Jean Paul Gaultier tasarımları içinde, "Blonde Ambition" Turnesi.....	25
Şekil 3.24: 90'lar Giorgio Armani ve Calvin Klein.....	26
Şekil 3.25: 1990'da Vogue Kapağında En Meşhur Beş Süper Model.....	28
Şekil 3.26: Galler Prensesi Lady Diana Vogue Kapağında, 1991.....	29
Şekil 5.1: Edie Sedgwick Stili.....	46
Şekil 5.2: Dior Edie Sedgwick İlhamlı 2005 Sonbahar/Kış Koleksiyonu.....	46
Şekil 5.3: Charlie Chaplin'den Esinlenen, Galliano, 2011 İlkbahar/Yaz Erkek Giyimi.....	47
Şekil 5.4: Ralph Lauren'un Great Gatsby'den Etkilenerek Hazırladığı Tasarımı.....	47
Şekil 5.5: Modanın Benimsenmesi, Damlama Etkisi.....	49
Şekil 5.6: Modanın Benimsenmesi, Kaynama Etkisi.....	49
Şekil 5.7: Ünlü Manken Twigy.....	50
Şekil 5.8: Audrey Hepburn.....	51
Şekil 5.9: Madonna.....	51
Şekil 5.10: Claudette Colbert, 1938.....	53
Şekil 5.11: Greta Gabro.....	54

Şekil 5.12: Marlene Dietrich and Clark Gable, 1936.....	54
Şekil 5.13: Marlene Dietrich.....	55
Şekil 5.14: Humprey Bogart.....	55
Şekil 5.15: Clark Gable’ın It Happened One Night Filminde Atletsiz Görüldüğü Sahne.....	56
Şekil 5.16: Batı Yakası Hikayesi Film Afişi.....	57
Şekil 5.17: 1961 Hayat Mecmuasında Yayımlanan Ünlü Oyuncu Jane Powel’ ın Yer Aldığı Reklam.....	57
Şekil 5.18: Love Story (Aşk Hikayesi Film Afişi).....	59
Şekil 5.19: Love Story Filminden Bir Sahne.....	61
Şekil 5.20: Love Story Filmi Kostümleri.....	62
Şekil 5.21: Love Story Filmi Kostümleri.....	63
Şekil 5.22: Love Story Filmi Kostümleri.....	64
Şekil 5.23: Love Story Filmi Kostümleri.....	64
Şekil 5.24: Love Story Filmi Kostümleri.....	65
Şekil 5.25: Love Story Filmi Kostümleri.....	66
Şekil 5.26: Love Story Filmi Kostümleri.....	67
Şekil 5.27: Love Story Filmi Kostümleri.....	67
Şekil 5.28: The Godfather Film Afişi.....	68
Şekil 5.29: The Godfather Filmi Eskiz Çizimi.....	71
Şekil 5.30: The Godfather Film Kostümleri.....	72
Şekil 5.31: The Godfather Film Kostümleri.....	73
Şekil 5.32: The Godfather Film Kostümleri.....	74

Şekil 5.33: The Godfather Film Kostümleri.....	74
Şekil 5.34: The Godfather Film Kostümleri.....	75
Şekil 5.35: The Godfather Film Kostümleri.....	76
Şekil 5.36: The Godfather Filminden Esinlenerek Hazırlanan Gangster Squad Film Kostümü.....	77
Şekil 5.37: The Godfather Filminden Esinlenerek Hazırlanan Halk Düşmanları Film Kostümü.....	77
Şekil 5.38: Great Gatsby Film Afişi.....	78
Şekil 5.39: 1920'li Yıllar Flapper Modası	80
Şekil 5.40: 1974 Great Gatsby Filmi Kostüm Eskizi.....	80
Şekil 5.41: Great Gatsby Film Kostümleri.....	81
Şekil 5.42: Great Gatsby Film Kostümleri.....	82
Şekil 5.43: Great Gatsby Film Kostümleri.....	82
Şekil 5.44: Great Gatsby Film Kostümleri.....	83
Şekil 5.45: Great Gatsby Filminden Etkilenen Ralph Lauren Koleksiyonu	84
Şekil 5.46: Great Gatsby Filminden Etkilenen Gucci'nin Koleksiyonu	84
Şekil 5.47: Saturday Night Fever Film Afişi.....	85
Şekil 5.48: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne.....	87
Şekil 5.49: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne.....	88
Şekil 5.50: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne.....	89
Şekil 5.51: Saturday Night Fever Filmi İle Başalay Disko Kültürü ve Giyimi.....	90
Şekil 5.52: Saturday Night Fever Filmi İle Başalay Disko Kültürü ve Giyimi.....	90
Şekil 5.53: Star Wars Film Afişi.....	91

Şekil 5.54: Star Wars Filmi Kostümü Eskiz Çizimi.....	95
Şekil 5.55: Star Wars Filmi Kostümü Eskiz Çizimi.....	95
Şekil 5.56: Star Wars Filmi Kostümü.....	96
Şekil 5.57: Star Wars Filmi Kostümü.....	96
Şekil 5.58: Star Wars Filmi Kostümü.....	97
Şekil 5.59: Star Wars Filmi Kostümü.....	97
Şekil 5.60: Star Wars Filmi Kostümü.....	98
Şekil 5.61: Star Wars Filmi Kostümü.....	99
Şekil 5.62: 1977'de Vogue Dergisinde, Star Wars Kahramanlarından C3PO ile Yapılan Çekim.....	100
Şekil 5.63: Star Wars Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon.....	100
Şekil 5.64: Star Wars Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon.....	101
Şekil 5.65: Annie Hall Film Afişi.....	101
Şekil 5.66: Annie Hall Filmi Kostüm Çizimleri.....	103
Şekil 5.67: Annie Hall Filminden Bir Sahne.....	103
Şekil 5.68: Annie Hall Filminden Bir Sahne.....	104
Şekil 5.69: Annie Hall Filminden Bir Sahne.....	105
Şekil 5.70: Annie Hall Filminden Bir Sahne.....	105
Şekil 5.71: Annie Hall Filminden Esinlenerek Giyinen Kadınlar.....	106
Şekil 5.72: Annie Hall Filminden İlham Alınarak Yapılan Moda Çekimleri.....	107
Şekil 5.73: Annie Hall Gibi Giyinmek İsteyen Kadınlar İçin Hazırlanmış Bir Stil Örneği.....	107
Şekil 5.74: Grease Film Afişi.....	108

Şekil 5.75: Grease Filminden Bir Sahne.....	110
Şekil 5.76: Grease Filminden Bir Sahne.....	111
Şekil 5.77: Grease Filminden Bir Sahne.....	111
Şekil 5.78: Grease Filminden Bir Sahne.....	112
Şekil 5.79: Grease Filminden Etkilenerek Giyinen Bir Genç.....	113
Şekil 5.80: Grease Filminden Etkilenerek Hazırlanan Bir Kombin.....	113
Şekil 5.81: Grease Filminden Etkilenerek Giyinen Çiftler.....	114
Şekil 5.82: Grease Filminden Etkilenen Jean Paul Gaultier Tasarımı.....	114
Şekil 5.83: Hair Film Afişi.....	115
Şekil 5.84: Hair Filminden Bir Sahne.....	117
Şekil 5.85: Hair Filminden Bir Sahne.....	117
Şekil 5.86: Hair Filminden Bir Sahne.....	118
Şekil 5.87: Hair Filminden Bir Sahne.....	118
Şekil 5.88: Hair Filminde Anlatılan Hippi Gençler.....	119
Şekil 5.89: Hair Filminde Anlatılan Hippi Gençler.....	119
Şekil 5.90: American Gigolo Film Afişi.....	120
Şekil 5.91: American Gigolo Filminden Bir Sahne.....	122
Şekil 5.92: American Gigolo Filminden Bir Sahne.....	122
Şekil 5.93: American Gigolo Filminden Bir Sahne.....	123
Şekil 5.94: American Gigolo Filminin Kostüm Çizimi.....	124
Şekil 5.95: American Gigolo Filminden Esinlenerek Hazırlanan Trençkot.....	124

Şekil 5.96: Scarface Film Afişi.....	125
Şekil 5.97: Scarface Filminden Bir Sahne.....	127
Şekil 5.98: Scarface Filminden Bir Sahne.....	127
Şekil 5.99: Scarface Filminden Bir Sahne.....	128
Şekil 5.100: Scarface Filminden Bir Sahne.....	129
Şekil 5.101: Scarface Filminde, Elvira'nın Kostümünden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon.....	129
Şekil 5.102: Scarface Filminde, Elvira'nın Kostümünden Esinlenerek Giyinen Rihanna.....	130
Şekil 5.103: Desperately Seeking Susan Film Afişi.....	130
Şekil 5.104: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne.....	132
Şekil 5.105: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne.....	132
Şekil 5.106: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne.....	133
Şekil 5.107: Desperately Seeking Susan Filminden Etkilenerek Giyinen Gençler..	134
Şekil 5.108: Desperately Seeking Susan Filminden Esinlenen Jean Paul Gaultier Tasarımı.....	134
Şekil 5.109: Out of Africa Film Afişi.....	135
Şekil 5.110: Milena Canonero'nun Karen İçin Hazırladığı Kostüm.....	137
Şekil 5.111: Out of Africa Filminden Bir Sahne.....	137
Şekil 5.112: Out of Africa Filminden Bir Sahne.....	138
Şekil 5.113: Out of Africa Filminden Bir Sahne.....	139
Şekil 5.114: Out of Africa Filminden Etkilenerek Hazırlanan Bir Giysi.....	140
Şekil 5.115: Out of Africa Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyonlar.....	140

Şekil 5.116: The Breakfast Club Film Afişi.....	141
Şekil 5.117: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne.....	143
Şekil 5.118: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne.....	145
Şekil 5.119: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne.....	145
Şekil 5.120: The Breakfast Club Filminden Esinlenerek Hazırlanan Palto Tasarımı.....	146
Şekil 5.121: The Breakfast Club Film Kostümlerinden İlham Alınarak Hazırlanan Kombinler.....	146
Şekil 5.122: Pretty in Pink Film Afişi.....	147
Şekil 5.123: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne.....	149
Şekil 5.124: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne.....	149
Şekil 5.125: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne.....	150
Şekil 5.126: Pretty in Pink Filminden Esinlenerek Oluşturulan Kombin.....	151
Şekil 5.127: Pretty in Pink Filminden İlham Alınarak Hazırlanmış Koleksiyonlar.	151
Şekil 5.128: Top Gun Film Afişi.....	152
Şekil 5.129: Top Gun Filminden Bir Sahne.....	154
Şekil 5.130: Top Gun Filminden Bir Sahne.....	154
Şekil 5.131: Top Gun Filminden Bir Sahne.....	155
Şekil 5.132: Top Gun Filminden Esinlenerek Hazırlanan Giysi.....	156
Şekil 5.133: Top Gun Filminden Esinlenerek Hazırlanan Giysi.....	156
Şekil 5.134: Dirty Dancing Film Afişi.....	157
Şekil 5.135: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne.....	159
Şekil 5.136: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne.....	160

Şekil 5.137: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne.....	160
Şekil 5.138: Dirty Dancing Filminden Esinlenerek Oluşturulan Kombin.....	161
Şekil 5.139: When Harry met Sally Film Afişi.....	162
Şekil 5.140: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne.....	164
Şekil 5.141: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne.....	164
Şekil 5.142: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne.....	165
Şekil 5.143: When Harry met Sally Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon.....	166
Şekil 5.144: Pretty Woman Film Afişi.....	166
Şekil 5.145: Pretty Woman Filminde Vivian'ın Kıymızı Elbisesinin Eskiz Çizimi..	168
Şekil 5.146: Pretty Woman Filminden Bir Sahne.....	169
Şekil 5.147: Pretty Woman Filminden Bir Sahne.....	169
Şekil 5.148: Pretty Woman Filminden Bir Sahne.....	170
Şekil 5.149: Pretty Woman Filminden Bir Sahne.....	170
Şekil 5.150: Pretty Woman Filminden Esinlenerek Giyinen Bir Çift.....	171
Şekil 5.151: Pretty Woman Filminden Esinlenerek Hazırlanan Bir Giysi.....	172

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 5.1: 1970 ile 1990 Yılları Arasında Gösterime Girmiş Popüler Filmler.....	51
---	----

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Sakine Özaslan
Anabilim Dalı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Programı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Şenay Alsan
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans - Haziran 2014

1970-1990 YILLARI ARASINDA SİNEMANIN TOPLUMSAL VE SOSYOLOJİK AÇIDAN MODA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

ÖZET

Sinema ve moda birbirini etkileyen iki önemli unsurdur. Geçmişten günümüze teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, önemli bir sanat dalı olan sinema da büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Sinema sadece görsel zevklere hitap etmekle kalmayıp, insanları psikolojik olarak etkileyerek yaşam stillerinin değişmesini sağlamıştır. Bu bağlamda sinema en çok moda ile iç içe olup hem film çekilen dönemin giysileri hakkında bize ışık tutmuş, hem de insanlara film starların hayatlarını çekici göstererek, starları kendilerine örnek alıp onları taklit etmelerini sağlamıştır. Tasarımcılar da sinema filmlerinden etkilenmiş ve bazı sinema filmleri birçok tasarımcıya ilham kaynağı olmuştur. Bu çalışmada amaç; 1970 ile 1990 yılları arasında gösterime giren, o dönemdeki insanların giyim tarzlarını, yaşam stillerini değiştiren ve starları taklit etmelerini sağlayan popüler filmlerin moda üzerinde bıraktığı etkinin incelenmesidir.

Anahtar Kelime: Moda ve Sinema, Moda Tarihi

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Sakine Özaslan
Field : Textile and Fashion Desing
Program : Textile and Fashion Desing
Supervisor : Assistant Professor Şenay Alsan
Degree Awarded and Date : Master - Haziran 2014

THE SOCIAL AND SOSYOLOGİCAL İMPARTS OF CİNEMA ON FASHİON BETWEEN 1970 AND 1990

ABSTRACT

Cinema and fashion are two important elements which affect each other. Past to present, with the advancement of technology, cinema which is an important branch of art has made great progress. Cinema did not only appeal to visual pleasure but also psychologically affected people and led them to change their life styles. In this context, cinema has been mostly related to fashion and it has both lighted us about fashionable clothes of the era captured on the film, and showing the attractive lives of film stars it has made people imitate them as an example. Designers have also been influenced by movies and some movies have been the sources of inspiration for many designers. The aim of this study is to analyze the impact of the popular movies which were screened between the years of 1970 and 1990 and changed people's dressing and life styles and enabled them to imitate film stars on fashion.

Keywords: Fashion and Cinema, Fashion History

1. GİRİŞ

Moda olgusu genel olarak insanların içinde bulunduğu belirli bir zaman periyodundaki, popüler yaşam kültürüdür. Modanın ifade ettiği şeyler sadece giyimle sınırlı kalmaz, müzikten sinemaya, sanattan mimariye, yeme alışkanlıklarından, dans hareketlerine dek her şeydeki ruhsal değişiklik ve toplumsal alışkanlıklarla ilgilenir. İnsan ihtiyaçları ve zevkleri değiştikçe moda olgusu da değişir.

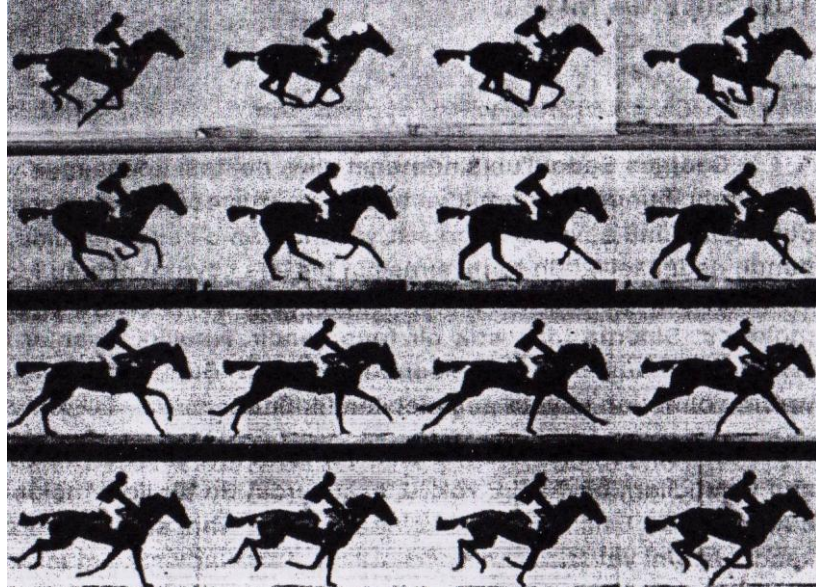
Bilindiği gibi sinema modanın değişmesinde, kabul görmesinde ve yaygınlaşmasında büyük rol oynar. Sinema günümüzde olduğu gibi geçmiş dönemlerde de insan hayatını etkileyerek modanın her anlamda gelişmesini sağlamıştır. Teknolojinin ilerlemesi sayesinde insanlar özellikle sevdikleri dönemin popüler film yıldızları, popüler müzik grupları ve sanatçılarından etkilenerek giyimlerini, müzik zevklerini, yeme alışkanlıklarını, davranış biçimlerini, kısaca yaşamlarını değiştirme eğilimine gitmişlerdir. Sinema da anlattığımız bu olguları çekici kılarak, yaygınlaşması ve kabul görmesine büyük oranda ışık tutmuştur.

Teknolojiyi sayesinde gelişim gösteren, böylesine önemli bir alan olan sinema filmlerinden ve oradaki kahramanlardan etkilenen çoğu tasarımcı koleksiyonlarını bu şekilde oluşturmuşlardır. Tasarımcılar aynı zamanda sinema filmleri aracılığıyla tasarımlarını tanıtır, benimsenmesini sağlamışlardır.

Bu çalışma kapsamında modanın sinema filmleri ile olan ilişkisi ele alınmıştır. Sinema ve moda olgusu ayrı ayrı incelenerek öncelikle ne olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde 1970-1990 yıllarındaki yaşam şartları ve stilleri incelenmiştir. Belirtilen dönemler arasında vizyona giren ve modanın şekillenmesine katkı sağlayan, insanları etkileyerek, yaşam stillerini en çok etkileyen popüler filmler tek tek incelenerek çeşitli görseller aracılığıyla açıklanmıştır.

2. SİNEMA

Sinema, saydam bir film şeridi üzerindeki görüntüler, ışığın yardımıyla bir perdenin üzerine art arda düşürülmesiyle oluşur. Gözümüz bu görüntüleri hareket ediyormuş gibi algılar. Bunun nedeni beynin, gözün ağtabakası üzerine düşen görüntüyü, görüntü yok olduktan sonra kısa bir süre daha saklamasıdır. Ağtabakadaki yansıma gerçekten görüldüğü süreden daha uzun bir süre algılandığından, bir cismin görüntüsü kaybolmadan öbür cismin görüntüsü ağtabakaya düşerse, film karakterlerinden göze yansıyan her görüntü birbirinin devamı olarak, yani hareket ediyormuş gibi görünür. Bu beynin yarattığı görsel bir hareket yanılsamasıdır. Sinema, bir olayı ya da öyküyü bu yöntemle anlatmaya dayanan görsel bir sanat dalıdır.

Şekil 2.1: Dörtlü Koşan Atlar, 1872'de Edward Muybridge Tarafından Çekilen Bir Fotoğraf
Kaynak: (Bazın, 2011: 24)

2.1. Sinema Kavramı

Sinema, kayıtlar ve bantlar birer medyadır, yani iletişim araçları ya da kanallarıdır. Film aynı zamanda yeni bilgi alanlarını açan önemli bir bilimsel araçtır. Yazının yedi bin yıldan fazla süre önceki keşfinden bu yana ilk önemli genel iletişim

aracıdır. Sinema geniş ve uzun erimli birbirleriyle ilişkili karşıtlar dizisidir. Yönetmen ve konu, film ve izleyici, tutucu ve özgürlükçü amaçlar, psikoloji ve politika, görüntü ve ses, diyalog ve müzik, kurgu ve mizansen, edebi duyarlılık ve sinemasal duyarlılık, göstergeler ve anlam, kültür ve toplum, biçim ve işlev, tasarım ve amaç, imge ve olay, anlam ve anlamsızlık, aşk ve evlilik vb. gibi (Monaco, 2011: 65).

Sinema görsel bir sanat olmasından öte, toplumların tarihi belgesi niteliğindedir. Her film çekildiği ülkenin dönemine ait yaşantılardan kesitler sunar. O dönem kullanılan kelimeler, giyilecek kıyafetler çoğu zaman filmlerin içerisinde. Özellikle sinemanın ilk yıllarında sinemanın insan yaşamına etkisi oldukça çoktur.

2.1.1. Sinemanın Gelişim Süreci

Sinema, "sinematograf" kelimesinin kısaltılmış şeklidir. Fransızcadan gelmiştir, ama kökeni Yunancadır. Sinema, sinematograf, kinematografos, yani hareketin kaydı, hareketin yazılışı, tespiti anlamını taşır. İngilizce karşılığı "Mation Picture" ile aynı anlamdadır. Yani "hareket halinde, hareketli resimler, görüntüler" demektir (Scognamillo, 1997: 13).

Saniyede gözün önünden 24 resim geçirme esasına dayanan sinemanın icadı için evvela görüntünün tespiti, sonra bunun hareketli hale getirilebilmesi, daha sonra da aynı anda çok kişinin seyredebilmesi gerekmiştir. Bunlardan birincisini Fransız Nicephore Niepce (1827), ikincisini Amerikalı Thomas Edison (1891), üçüncüsünü de Fransız Lui ve Ogust Lümyer (Auguste Lumiere) adlı kardeşler başarmıştır (1894) (Gökmen, 1989: 12).

Sinematografin bulunuşunun ertesi yılı 13 Şubat 1895'te ilk sinema gösterimi yapılmıştır. Almanya'da Max ve Emile Skladanovasky kardeşler halka açık ilk gösterilerini Berlin'deki "Wintergarten" salonunda sunmuşlardır. Amerika'da aynı yıl sinema seyircisi ile buluşmuştur.

Sinematograf hem film çeken, hem de gösteren bir aygıt olduğu için ancak 15 metrelik film şeridi alabilmiştir. Bu yüzden ilk filmleri oldukça kısa olmuştur. Bu dönemdeki filmler iskambil oynayanlar, bir demircinin çalışması, askerlerin yürüyüşü ya da bir bebeğin beslenmesi gibi günlük yaşamdan alınmış görüntülerden oluşmuştur.

1900'lerin başlarında sinema yerleşik ve kentli olmuş, imkânlarını ölçmüş, düzenini kurmaya başlamış ve saygınlığı seçmiştir. İlk büyük yapım şirketleri; Amerika'da Edison, Vitagraph ve Biograph, Fransa'da Pathe ve Gaumont, Almanya'da Messter, İtalya'da Ambrosio kurulmuştur (Scognamillo, 1997: 18).

Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki dönemde Fransa ve İtalya olmak üzere Avrupa ülkeleri sinema alanında oldukça ilerlemişlerdir. Korku, cinayet ve komedi filmleri ilk kez gene de bu ülkelerde çekilmiştir. Ne var ki, I . Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Avrupa sineması neredeyse çöküntüye uğramıştır, çünkü filmin ana maddesi olan selüloit, barut yapımında kullanılmıştır. Oysa aynı dönemde ABD sineması önemli gelişmelere sahne olmuştur.

İlk konulu film Amerika'da çekilmiştir (Büyük Tren Soygunu 1903). İlk sesli filmler de Amerika'da yapılmıştır. 1926'da gerçekleşen bu buluşla filmlere müzik de eklenmiştir ama bunlardaki müzik ve söz tam olarak eklenememiştir. Yüzde yüz sözlü "New York Işıkları" 1928'de, müzikal "Brodney Melody" 1929'da çevrilmiştir. 1930'da ilk renkli film yapılmıştır (Gökmen, 1989: 13).

Aynı dönemde bir başka önemli gelişmede, SSCB'de dünyanın ilk sinema okulu olan Devlet Sinema Enstitüsü'nün 1919'da kurulması olmuştur.

Sesin görüntüye uygulugu, oyunculukta dogallık ve yalınlik önem kazanmıştır. Hollywood filmlerinde rol alan Clark Gable, James Cagney daha önce Alman sinemasında adını duyuran Marlene Dietrich, çocuk oyuncu Shirley Temple ve sinema tarihinin efsane kadını İsveçli Greta Garba gibi yıldızlar ün kazanmıştır. Aynı dönemde çocukların severek okuduğu ve izlediği Miki Fare'nin yaratıcısı Walt Disney ilk sesli çizgi filmlerini gerçekleştirmiştir.

İlk sinema gösterimlerinin ardından sinema sanatının gelişimi oldukça hızlı olmuştur. Başta oldukça maliyet ve teknik teçhizat gerektiren sinema, sürekli ilerleyen teknoloji ile gelişmiş, geliştikçe daha çok insana ulaşmıştır. Özel salonlarda gösterilme zorunluluğundan kurtulan sinemalar, televizyon aracılığı bugün evlere kadar girmiştir.

3. MODA

İnsanların temel ihtiyaçları beslenme, barınma, giyinme şeklinde sıralanabilir. Giyinmek dördüncü bedensel fonksiyonumuzdur. Giyinmek nefes almanın, yemek yemenin ve uyumanın ardından insan bedeninin hissettiği en temel hazlardan biridir. Gerçekte vücudun örtülmesi ve vücudun şeklini değiştirmenin bir çeşididir. Buda giyinmekle çok yakından ilgilenen modayı oldukça önemli kılar. Modanın tarihi herkese bir şekilde hitap eder. Modanın ifade ettiği şey, etek boyundan, silüetlerden ve renklerden çok daha derindir. Moda, yemekten özel sanat tutumlarına, müzikten giyinmeye dek, her şeydeki ruhsal değişiklik ve toplumsal alışkanlıklarla yarışır. Sadece en büyüleyici ve etkileyici eğlence biçimlerinden olmakla kalmaz, aynı zamanda, zamanın en şaşmaz göstergesidir (Watson, 2007: 7).

Moda genel kullanımıyla insanların, içinde bulunduğu belirli bir zaman periyodundaki, daha çok giyim ile ilgili tercihlerine referans eden, popüleritesi yükselen, genel giyim tarzına verilen isimdir. İnsanların güzel görünme ve dikkat çekme arzuları, daha iyiyi ve daha güzeli arama çabaları ile iyi giyinmek deyimini ortaya çıkarmıştır. İnsanlığın gelişmesiyle ortaya çıkan yenilikler özellikle giyimi etkilemiş, kişinin yaptığı işe uygun giyinmesi gerek görülmüştür. Bu gereklilik aynı zamanda toplumsal bir nitelik kazanmış ve kişiler sınıfsal durumlarına göre giyinmeye başlamışlardır. Sınıfsal duruma göre giyim insanların toplumsal durumlarını sembolize eder biçime dönüşmüştür.

İnsanoğlu, örtünmek değil de giyinmek istediğinde, bilinçsizce de olsa moda kavramını yaratmıştır. Aslında modada amaç giysinin mutlaka yararlı ve gerekli olması değil farklı olmasıdır. Yani temelde ısınmak veya korunmak için modaya ihtiyacımız yoktur. Ama insanoğlunun güzel ve çekici olmaya, kişiliğini ve stilini giydiği şeylerle belirtmeye olan ihtiyacını moda karşılamaktadır (Megep, 2008: 4).

3.1. Moda Kavramları

Günümüzde moda bir çok kavramı içinde taşıyan, çağlar boyu insanları etkisine almış toplumsal bir olgudur. Barınma, beslenme ve giyim, insanların temel gereksinimidir. Giyinmeye duyulan gereksinim ilk çağlarda, insanların vücutlarını doğanın etkilerinden koruma düşüncesinden doğmuştur.

Daha iyi ve güzeli arama duygusu, yıpranan, eskiyen giysinin yerine aynısını değil de farklısını edinme isteği ile moda başlamıştır.

Moda, genelde sanayi sonrası çağa özgü bir olgu olarak düşünülse de gerçekte çok eskilere dayanır. İnsanların yaşamına tanıklık eden belgeler ve kalıntılar yaşamın bir moda sergisine benzediğini göstermektedir.

Modayı konu alan eserlerin büyük bir bölümü giyimi, her şey den önce de kadının giyimini işlemektedir. İktisatçıların olduğu gibi kamu oyunun gözünde de moda büyük ölçüde kadınca bir garipliktir. Aralıksız biçimde yenilendikleri için hep canlı kalan bütün bir mesleki etkinlik, insan ilişkileri ve kuşkusuz büyük mali çıkarlar dünyası yaratan da moda olmuştur. Ne var ki moda kadının örtünmesi ya da soyunması ile sınırlanmaz. Doğrusu, moda toplumsal yaşamın her alanına karışır. Günümüzde, beslenmeden konuta, otomobillerden ilaçlara, şarkılardan gezi programlarına kadar bütün tüketim davranışları modanın damgasını taşır (Megep, 2008: 4).

Geleneksel toplumlarda moda yoktur. Giysiler belirli rolleri belirtir; herkes kendi yaşına, cinsiyetine, toplum içindeki durumuna, işine uygun olanı giyer. Olabilecek değişiklikler son derece önemsizdir. Kişisel yorumlar da bütününlük sürekliliğini bozmaz.

Moda, gerçek anlamda, ancak değişmeye inanan, değişme yoluna girmiş toplumlarda ortaya çıkan bir olgudur. Bu nedenle de bir yandan ekonomiye bir yandan da toplumsal yapıya sıkı sıkıya bağlıdır. Uzun zaman boyunca, moda nüfusun ancak çok küçük bir bölümünü ilgilendiren bir olgu olarak kalmış, seçkinlere özgü olmuştur.

Modanın; sadece kumaş trendlerinden, yılın aksesuarlarından, renklerinden, kimin nasıl giyindiğinden, televizyon kanalları veya dergi sayfalarından oluşacak

kadar kısıtlı bir konu olması mümkün değildir. Moda bir ifade biçimidir, bir kültür ve bakış açısıdır, duyguların, hayatın ve daha birçok şeyin yorumu, anlatımıdır. Tabi ki, yaşam stilidir. Ancak hassas olmayan ve beslenmeyen bir yaşam stilinin, ismi ve varlığıyla kalıcı olması mümkün değildir. Moda işte bu kadar, ince ve önemli bir konu olmuştur (Davis, 1997: 165).

Moda olgusunun varlığını koruyabilmesi için desteğe, köklü temeli olan çalışmalara, güçlü araştırmalara ve hassasiyete ihtiyacı vardır. Modanın bir tiyatro sahnesinden farklı olmadığını düşünürsek, izleyicinizi aldatmaya kalkmak, oyuna ilgiyi azaltmaktan başka bir şey olmayacaktır. Moda, toplumların, geleneklerin, olayların büyüdü bir aynasıdır. Savaşlar, barışlar, buluşlar, sanat olayları modayı her açıdan etkiler.

Döşemelik kumaştan ev eşyalarına, mücevherden parfüme, otomobilden televizyona, şarkılardan romanlara kadar her şeyin bir ayrı modası vardır. Dünyada modası geçmeyecek tek şey galiba insanların modaya uyma dürtüsüdür.

Moda ile ilgilenen bazı kişiler de modayı değişik şekillerde tanımlamışlardır:

1. İnsanların değişiklik arama ve yeni biçimler ortaya koyma tutkusudur.
2. Toplumdaki süslenme ve değişiklik ihtiyacından doğan geçici bir yeniliktir.
3. Moda, toplumların, geleneklerin, olayların yansıdığı büyüdü bir aynadır.
4. Toplumlarda giderek yaygınlaşan ve her kesimini değişik biçimlerde etkileyen bir olgudur.
5. Belirli bir süre için geçerlilik niteliğine erişebilmesi uygun görülen bir kavramdır.
6. Toplumca benimsenen bir anlayış veya bir görüştür.
7. Önemli sayıda tüketici tarafından talep edilen yeni üretilmiş bir giyim ürünüdür.
8. İnsanların değişiklik tutkusundan doğan toplum yaşantısını etkileyen geçici yeniliktir.

9. Eşyalarda insanlarda vb. belli görünümde bir tipi belirleyen çoğunluğun benimsediği ortak zevki yansıtan ana çizgilerdir
10. Belli bir dönemde bir toplumda bir grupta yaygın olan zevki yansıtır görünen ve çok rağbet gören bir eşyayı bir yeri bir etkinliği vb. yeğleme seçmezdir.
11. Giysilerin belli bir döneme uygun ayırt edici görünümü, bu görünüme uygun düşen model tanımı gereği gelip geçici nitelikte olan moda ilk bakışta kişiye daha iyi bir görünüm vermek amacıyla, kendiliğinden ve hiçbir mantığa dayanmayan bir yenilikler dizisi olarak görülür (Megep, 2008: 4).

3.2. Modanın Tarihçesi

1787-1936 arasındaki moda gravürlerinin ölçümlerini inceleyen A.L. Kroeber'e göre bu alandaki önemli değişiklikler giysilerin bolluk ve uzunluğundaki değişikliklerle kendini gösteren nispeten düzenli bir tempoyla meydana gelmektedir. Örneğin, geniş etekli kadın giysisinin karşıtını serbest genç kızın daracık giysisinde daha yakın tarihlerde de Newlook'un karşıtını mini etekte bulduğu söylenebilir.

Gerçekten de modanın varlık nedeni rekabet, taklit, red ya da kayıtsızlık tepkisidir. Hatta kayıtsızlık başlı başına bir moda sayılabilir. Bir süs eşyası durumuna gelen giysi, toplumsal sınıflar arasındaki ilişkileri belirten bir gösterge değeri kazanmıştır. Ortaçağ'dan itibaren saraylılar kralın çevresinde bir zarafet yarışına girmiş ve ticaret burjuvazisi de sarayı taklit etmek için hiçbir masraftan kaçınmamıştır. Fransa'da "İkinci İmparatorluk Burjuvazisi" de bu kurallara uymuştur. İmparatorluk sarayının lüksüyle gözleri kamaşan ama saygıdeğer olmaya da büyük önem veren burjuvazi, giyim modasında bu iki eğilimi kaynaştırmayı başarmıştır.

Belle Jardiniere (1847), Bon Marche (1852), Primtemps (1865), Samaritaine (1869) gibi hazır elbiseçiliği başlattılar ve böylece "Yenilik Mağazaları" açıldı. Bir yandan aristokrasi ve yüksek burjuvaziye, öbür yandan da küçük burjuvaziye halka hitap eden bu düzen, İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar varlığını sürdürdü. Fakat çoğu kez siyasi çalkantılarla ilişkili olan toplumsal değişiklikleri moda alanına yansıtan, Poiret, Chanel, Dior, Courreges gibi isimler haute couture' ün kilit adlarıydı.

Gerçekte bugün terzilik ve stilistik sanatı, belli bir toplumun estetik zevklerini ve kültürünü, ahlaki yasaklarını ve siyasal akımlarını yansıtmaktadır. Eşitlikçi ya da diktatörlüklerle yönetilen istikrarlı bir toplumda, modanın da istikrarlı olması ilginçtir. Buna örnek olarak Mao Zıdong döneminde, Çinli kitlelerin üniforma giymelerini gösterebiliriz (Megep, 2008: 4).

3.2.1. 1970 Modası Tarihi ve Gelişimi

70'li yıllarda politika, global problemler, çevre sorunları ve öğrenci hareketleri modayı etkilemiş, bu etkileşim 70'lerin sonuna kadar sürmüştür. Geleneksel yaşam tarzına alternatifler arama yoluna gidilmiş, tüm bu olaylar da modayı etkilemiştir (Dereboy, 2004: 169).

Yetmişli yıllarda modanın ritmi iyice hızlanmıştır. Teknolojik gelişmeler sokakta, anlayışta, giyimde ve şıklıkta değişimlere neden olmuştur. Batı dünyasında elbise modelleri tamamen değişmeye başlamış ve doğu bu değişimi dikkatle izlemeyi sürdürmüştür. Bu dönemde kaliteli ürün ve sıradan ürün farkı önem kazanmıştır; mimari ile inşaat, karın doyurmak ile damak zevki arasındaki fark gibi... Hazır giyim sektörü, altmışlı yıllarda "stilist" adı verilen sanatçı işletmecilerden yararlanarak kendini yenilemiştir. Stilizm bu dönemde modanın her şeyi olmuştur; moda lezzet katan ve lezzeti arttırmaya çalışan bir çeşni üretimi gibi global bir kavram olmuştur (Baudot, 2001: 234).

Bazı hayvan türleri nesillerinin tükenmeye başlaması, gerçek kürklerin yerini sentetik kürklerin almasına neden olmuş, ucuz seyahat olanaklarının ve global iletişimin gelişmesi, modanın egzotizmle tanışmasına olanak sağlamıştır. Uzay yolculuğu ve olimpiyat oyunları da modayı etkilemiştir.

70'lerde modada yeni fikirler üretmekten çok, var olan fikirleri geliştirme yoluna gidilmiş, ancak yine de moda tarihi ilginç gelişmelere sahne olmuştur. Thierry Mugler, Kenzo, Issey Miyake, Vivienne Westwood ve Ralph Lauren gibi modacılar kariyerlerine 70'li yıllarda başlamışlar, hippie hareketi 70'lerde ve 80'lerin başında modada etkisini sürdürmüş, nostaljik akımlar bu dönemin belirleyici temalarından biri olmuştur (Bkz. Şekil 3.1).

Şekil 3.1: Genç Bir Hippi, 1970
Kaynak: (Mendes ve Haye, 2010: 211)

Şekil 3.2: Bill Gibb'in "Görkemli Kostümlerin Yeniden Doğuşu" el sanatı, teknik, triko ve alışılmadık topuklu ayakkabıları, Ekim 1970
Kaynak: (Watson, 2007: 108)

70'li yıllarda çekilen "The Great Gatsby" filmiyle 20'lerin modasından etkilenilmiştir (Bkz. Şekil 3.3). 1973 yılında yaşanmaya başlayan petrol sıkıntısı doğal materyallerin önemini artırmıştır (Dereboy, 2004: 169).

Şekil 3.3: Great Gatsby Filminden Bir Sahne, 1974
Kaynak: (İmdb, 2014)

1970'lerde moda Victoria döneminden 1940'ların göz kamaştırıcı görünümüne kadar eskiden alıntılar yapmaya devam etmiştir ama bir yandan da kot ve spor giyim kullanımında artış yaşanmıştır. Öncelerinde sadece çalışan erkekler ve çocukların giydiği bir Amerikan unsuru olan ve 1950'lerde Hollywood film yıldızları ve Elvis Presley gibi rock'n'roll yıldızları (Bkz. Şekil 3.4) tarafından tüm dünyaya tanıtılan kot giyim gençlerin gardırobunda yerini almıştır (Blackman, 2013: 218).

Şekil 3.4: Elvis Presley
Kaynak: (Elvis Presley, 2014)

Gençler arasında Indian Look popüler olmuş, işlemeli bluzlar, Hint motifleri, oryantal desenli eşarplar ve gümüş takılarla oldukça düşük maliyetli bir moda yaratılmış ve bu Londra üzerinden tüm Avrupa'ya yayılmıştır (Dereboy, 2004: 169).

Şekil 3.5: Sadelik Yanlısı Jean Muir'in Pek Sık Görülmeyen Bir Yanı: Hint İpeği Basmalı Şal Deseni, Deniz Mavisi, Papatyalar ve Oryantal Stil, Mayıs 1974
Kaynak: (Watson, 2007: 107)

Şekil 3.6: Bill Gibb, Nakış İşlemeli süet, Kurdeleler, Çiçek Gibi Açılmış Kollar, Saten ve İki Tip Basma, 1970
Kaynak: (Watson, 2007: 107)

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında spor giyim moda üzerindeki etkisi daha da artmıştır. 1970'lerde başlayan fit olma deliliği; mayo badiler topuzluklar ve saç bantları gibi öncelerinde sadece egzersiz ve dans stüdyolarında giyilen ürünler artık ana moda giriş yapmış ve diskolarda görebileceğimiz bir hale gelmiştir.

Şekil 3.7: 1970'lerin Diskosundan, İpeksi Bir Jarse Dans Elbisesi
Kaynak: (Watson, 2007: 115)

Vivienne Westwood'un 1976'daki "Seditionaries" koleksiyonu ilk kez giyimde, davranışta ve güven konularında kadınlara eşitlik sağlayan alt kültür grubu Punk'a giden yolu alevlendirmiştir. Yüze bir tokat gibi çarpan kadın güzelliği hakkındaki düşünceleri redderek dış görünüşte seçenek özgürlüğü sağlamıştır. Fetiş ve kölelik biraz da rock'tan esinlenen, vücut piercingleri, metalik materyaller ve faşist sembollerden oluşan bir tarz olan Punk (Bkz. Şekil 3.8), hippilerin gökkuşağı rengi kumaşlarına, tamamıyla antipatik bir tavır sergileyerek giyimde anarşik başkaldırı ve güç kaybına sebep olmuştur (Blackman, 2013: 218).

Şekil 3.8: Punk Stili
Kaynak: (Punk, 2014)

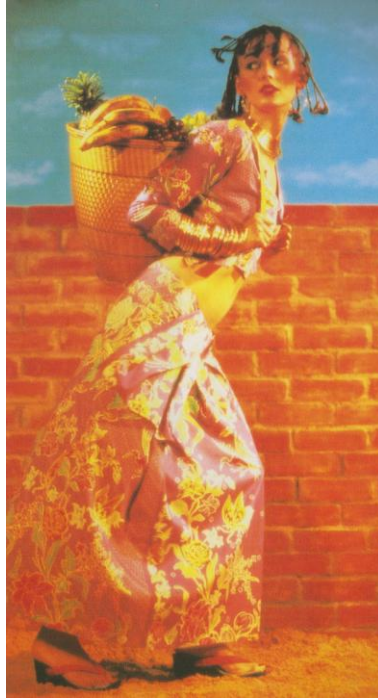
70'lerin modası kendine özgü bir karakter yaratamamış, 60'ların trendlerinden etkilenmiş ve bu modayı geliştirerek 80'lere kadar taşımıştır. Günlük giyim trendleri modaya hakim olmaya başlamış, modada kuralcı yaklaşım değerini kaybetmiş ve moda anti otoriter bir özellik kazanmıştır.

1970'lerde belirgin moda biçimi olmadığı için, çok çeşitli stiller kullanılmış, mini, midi, maxi etek boylarının birlikte kullanılması değişiklik dalgasını da beraberinde getirmiştir. Genç kızlar ve erkekler arasında unisex giyim modası yaygınlaşmış, 70'li yılların modasında, 1930'lara ve 40'lara geri dönüşler yaşanmış, çeşitli stillerin birlikte yorumlanması ile yeni konseptler ortaya çıkmıştır. Vatkalı tayyörler, kıvrıkcık saçlar ve kırmızı rujlar ile kadınlar 40'lı yılları yeniden yaşatmıştır. 70'lerin sonlarına doğru ise feminizm ve kadın hakları modayı yönlendirmeye başlamış, sade bir stil modaya hakim olmuştur.

Şekil 3.9: Yetmişlerin Stili, 1972
Kaynak: (Watson, 2007: 106)

70'li yıllarda haute couture modası etkisini yitirmeye başlamış, pret-à-porter önem kazanmış, insanlardaki moda bilincinin artmasıyla kısa süren trendlerin anlamı sorgulanmaya başlamıştır. 70'li yıllarda bazı modaevleri eski güçlerini yitirmiş, diğer yandan Giorgio Armani, Kenzo, Karl Lagerfeld gibi yeni isimler hazır giyim koleksiyonlarıyla öne çıkmışlardır.

Şekil 3.10: Kenzo Tasarımı, 1976
Kaynak: (Watson, 2007: 271)

1977 yılında Ralph Lauren, Diane Keaton'ın çevirdiği "Annie Hall" filminde giydiği kostümlerini tasarlayarak büyük beden fikrini moda dünyasına sunmuştur (Bkz. Şekil 3.11).

Şekil 3.11: Annie Hall 1977
Kaynak: (Schneider, 2012: 621)

70'li yıllar, kadının geçmiş yıllardaki rafine güzellik stilini tekrar benimsediği yıllardır. Makyaj bir sanat haline almış, renkli ve parlak dudaklar, yarı çocuksu yarı seksi, belirgin boyanmış gözlerde takma kirpikler ve farlar dikkati çekmiştir.

Şekil 3.12: Biba'nın Geçmişe Yönelik İmajlarda Bulunan Güzel Yüzü
Kaynak: (Watson, 2007: 109)

70'lerde kadınlarda uzun saç yeniden moda olmuş, düz ve tercihen sarı tonlarındaki saçlar genç bir görünüm sunmuştur. Uçları dışa dönük, kıvrıkcık, orta uzunluktaki saçlar daha elegant ve yetişkin bir görünümü sembolize etmiştir. Permalı saçlar ise zenci stili saçları andıracak şekilde kabarık formlarda olmuştur. 60'lar ile karşılaştırıldığında bu dönemde doğal görünüme olan eğilim açıkça hissedilmiştir. Erkeklerde ise uzun saç hala gündemde olup, moda dergilerinde erkekler için bakım önerilerine yer verilmiştir. Bu yıllarda idol olan Hollywood yıldızı Farah Fawcett'in kabarık bukleli saçları, Cher ve Raquel Welch'in koyu, düz, aslan yelesi stili saçları moda olmuş saçlara bağlanan bantlar, eşarplar, 60'lardan sonra 70'li yıllarda da popülerliğini korumuştur.

3.2.2. 1980 Modası Tarihi ve Gelişimi

Seksenli yıllar 1978'e doğru disko ateşiyle başlamıştır. Disko kültürü modayı etkilemiş, yapay disko ışıkları göz önünde bulundurularak tasarımlarda saten gibi parlak kumaşlar ve fosforlu renkler tercih edilmiştir (Dereboy, 2004: 176).

Şekil 3.13: ABD' li Aktör John Travolta 1977'de Cumatesi Gecesi Ateşi Filminde Dans Ederken
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu dönemde güzel ve şık giyinmek bir güç göstergesi olmuştur. Giysi tasarımı toplumsal bir olay haline gelmiştir. Top modeller görkemli bir şekilde kabul görmüştür (Baudot, 2001: 234).

Şekil 3.14: Herb Ritts'in 1982'deki Yeni Ufuklar Açan Moda Çekimi
Kaynak: (Watson, 2007: 119)

80'lerdeki moda "şık ve lüks kadın" modası olarak lanse edilmiştir. Başarı için giyinen iş kadını imajı, moda tasarımcılarının ilgisini çekmiş ve yeni bir akım ortaya çıkmıştır.

1980'lerde ideal kadın imajı, 50'lerin lady stilindeki kadınına tezat oluşturacak şekilde abartılı olmuştur. 80'li yılların modaya getirdiği en büyük yenilik giyimde rahatlık olmuş, giysi tasarımlarında rahat ve bol kesimler öne çıkmış, omuzlardaki vurgu silüete taşınmıştır (Bkz. Şekil 3.15). Kadınlar, iş hayatında, kokteyllerde ve gece giyiminde eteği tercih etmelerine rağmen, zamanla daha çok kadın pantolonun rahatlığını benimsemeye başlamıştır.

Şekil 3.15: 1982 Giorgio Armani
Kaynak: (Watson, 2007: 122)

Şekil 3.16: Vatkalı Bir Ceket Takımı
Kaynak: (Watson, 2007: 131)

1980'lerde moda uluslararası boyuta taşınmış, Fransız Haute Couture'ünün tekeline çıkmış, diğer ülkelerde de sınırlarını aşan stiller oluşturmuştur. İngiltere, İtalya ve Almanya modada söz sahibi olmaya başlamış ve Japonya avangard stili ile yükselen bir değer haline gelmiştir.

Moda endüstrisi daha oyuncu bir kimliğe bürünmüş ve bu dönemi etkisi altına alan postmodernizm akımı modayı da etkilemiştir. 80'li yılların tasarımlarında tek bir stil kullanılmamakla birlikte, tarihin çeşitli dönemlerinden alınan uyumlu parçalar yeni tarzda kombinlenerek modern bir görünüm elde edilmiştir. 1980'lerde spor giyimin yanı sıra güçlü kadın imajı da önemli bir faktör haline gelmiştir.

Kadınlar iş dünyasına atılmış ve kariyer basamaklarını tırmanmaya başlamış, iş yaşamına uygun rahat giysiler, kadının iş hayatını daha kolay bir hale getirmiştir.

Erkek kıyafetlerinin belirli biçimleri kadın giysilerine adapte edilmiş, kadının cinselliği geri plana itilirken, erkeklerle eşit koşullarda rekabet edebileceği vurgulanmıştır.

Şekil 3.17: Yves Saint Laurent Rive Gauche Collection Vogue US March 1981
Kaynak: (1980 Modası, 2014)

İş ciddiyetiyle bağlantılı olan "takım elbise" kadınlar tarafından tercih edilmeye başlanmış, vatkalarla vurgulanan geniş kesimli omuzları olan uzun blazer ceketler, diz hizasında dar veya pileli eteklerle kullanılan yüksek topuklu sade, şık rugan ayakkabılar moda olmuştur.

Şekil 3.18: Karl Lagerfeld'in Chanel Tasarımı, 1983
Kaynak: (Wason, 2007: 123)

Pileli pantolon etekler ve bermuda şort stili etekler 80'li yıllarda moda olmuş, bu moda kalıcı olmamıştır. Yüksek kaliteli kumaşlardan yapılan şık, yumuşak bluzlarla takımlar tamamlanmış, takımlar trençkotlarla kombin edilmiştir.

80'lerin güçlü kadın imajı "Dallas" gibi dizilerde yansıtılmış ve dönemin kadınlarının giyim tercihlerini etkilemiştir. 80'li yıllarda geniş omuzlu ceketlerde şiddetli renkler çok popüler olmuştur. Uzun topuklu rugan ayakkabılar giyimde vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Kadın kıyafetlerinde omuzların giderek genişlemesi, modada erkeksi stile doğru bir eğilim olduğu şeklinde yorumlanmıştır çünkü o zamana kadar sadece erkek

ceketlerinde geniş omuzlar vurgulanmıştır. Gece giyimindeki dar, yırtmaçlı elbiseler ve straplezlerle bu durum dengelenmiştir.

Erkek modasını da "Miami Vice" dizisi etkilemiş, bu dizideki karakterlerden birinin giydiği, beyaz pantolon, turkuaz, pembe ve eflatun gibi renklerin pastel tonlarında tişörtler popüler olmuştur (Bkz. Şekil 3.19).

Şekil 3.19: Miami Vice, 1984
Kaynak: (İmdb, 2014)

80'li yılların kadınları spor ve diyet yaparak farklı bir vücut silüetine sahip olmuşlar, bu silüet de modayı etkilemiştir. Madonna bunun için iyi bir örnek olmuş ve 80'lerin ortalarından itibaren Madonna için yaratılan imaj modayı yönlendirmiştir. Madonna'nın deri ceketleri, tişörtleri, neo-punk bir görünüm sergilemiş, daha sonraları siyah deri ve lateks korseleri, sitreç kıyafetleri ile daha kadınsı bir görünüme bürünmüş, yıllarca da yarattığı yeni imajlarıyla modayı etkilemeye devam etmiştir (Bkz. Şekil 3.20).

Şekil 3.20: Desperately Seeking Susan Filminde Madonna Stili, 1985
Kaynak: (İmdb, 2014)

Modacıların "Ay Işığı" trendi olarak nitelendirdikleri tarz, plastik kolyeler, küpeler, bilezikler, kemerler, lame, dore kumaşlar, deri ceket ve paltolar, şeffaf plastik yağmurluklar, şemsiyeler, çantalar 80'li yılların moda çizgisini göstermiştir. 80'li yıllarda kumaş teknolojisinin yeni buluşu olan su geçirmez kumaşlardan üretilen anoraklar, montlar, yelekler, şehir ve spor giysisi olarak moda sahnesinde yer almış ve günümüzde de yerini hala korumaya devam ettiği görülmüştür.

1981 yılında Lady Diana'nın gelinliğini tasarlayan modacılar Elizabeth ve David Emmanuel tüm dikkatleri üzerlerine çekerek, Lady Diana stilini 80'li yıllardan 90'lı yıllara da taşımışlardır. Lady Diana'nın gelinliği 80'li yılların gelinliği olarak nitelendirilmiştir. Bu gelinlik Victoria stilinden esinlenilerek, bej renkli tafta kumaştan hazırlanmıştır (Bkz. Şekil 3.21). Dantel ve taftadaki bu bej efekt, duvakta, çiçekte ve ayakkabıda da kullanılmıştır (Dereboy, 2004: 179).

Elizabeth ve David Emanuel tasarımı olan Leydi Diana Spencer'in gelinliği, 30 santimlik bir duvağa sahip ve Sloan Ranger'ın Prenses dönüşünü anlatan bu peri masalının en bilindik sembollerinden biri olmuştur. Bu yeni rolünde Diana, dünyanın

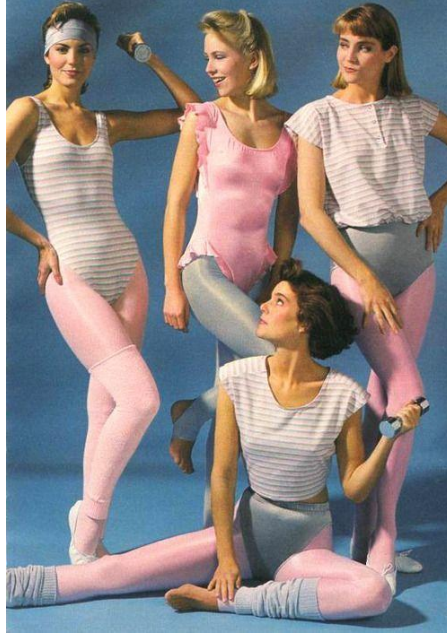
fotoğrafi en çok çekilen kadını olmuş ve moda da dair aldığı her karar manşetleri süslemiştir (Blackman, 2013: 306).

Şekil 3.21: 1981 Galler Prensesi
Kaynak: (Blackman, 2013: 305)

80'lerde modayı en çok etkileyen unsurlardan biri spordur. En popüler spor aerobiktir; fosforlu renklerden tasarlanan taytlar, bodyler, aerobik şortları, büstiyerler, tulumlar, saç bantları, tozluklar, spor ayakkabılar spor giyim modasını oluşturmuştur (Bkz. Şekil 3.22). Salon sporlarında kullanılan giysi tasarımları; naylon ve likra kumaşlardan üretilmiştir. Salon sporları giysi modası bütün dünyaya hızla yayılmış, korse gibi giyilen likra ve jarse bodyler, kadına kullanım açısından büyük kolaylık getirmiştir. Drapeli, derin V yakalı veya minik kollu bu bodyler 90'lı yıllarda da moda sahnesinde yer almıştır.

Kayak sporu için tasarlanan kayak kıyafetleri, ünlü modaevleri tarafından da lanse edilmeye başlanmış, ısı geçirmeme özelliğine sahip, teknolojik özellikler içeren kumaşlar, her yıl değişen tasarım ve renk özellikleri ile ayrı bir dal oluşturmuş ve spor giyim moda sektöründe önemli bir yer edinmiştir.

Şekil 3.22: 80'ler Spor Kıyafetleri
Kaynak: (1980 Modası, 2014)

80'li yıllarda korselerde ve gepiyelerde plastik balenler kullanılmış, Madonna'nın bir turnesi için Jean Paul Gaultier tarafından tasarlanan, pembe satenden füze şeklindeki korsesi günümüzde parfüm şişelerinden, müzelere kadar taşınmış böylece sutyen, dış giyimde kullanılmaya başlanmış, bu tasarım kadınların klasik tasarımlara başkaldırısı olarak nitelendirilmiştir (Bkz. Şekil 3.23).

Şekil 3.23: 1990 Madonna Jean Paul Gaultier Tasarımları İçinde, "Blonde Ambition" Turnesi
Kaynak: (Blackman, 2013: 315)

80'li yıllarda kauçuk tabanlı ayakkabılar, kovboy stili çizmeler, sivri burunlu düz botlar, fiyonklu düz balerin stili ayakkabılar ve burnu açık arkadan bantlı ayakkabılar moda olmuştur. 80'lerin sonuna doğru kadının iş dünyasında yerini alması ile ökçeler incelmış, sivri burunlu ayakkabılar ince ve yüksek topuklarla tamamlanmış, ayağı ortaya çıkaran bantlı ayakkabı tasarımları giysilerle bütünleşmiştir. 80'li yıllarda iş kadını modasının yaygınlaşması ile şapkanın günlük hayattan çıktığı görülmüştür (Dereboy, 2004: 182).

3.2.3. 1990 Modası Tarihi ve Gelişimi

90'lı yıllarda savaş, işsizlik, küreselleşme, medya ve teknolojinin hızlı gelişimi toplumlara etkilemiş, kumaş teknolojisinin gelişimi, yeni moda akımlarının doğmasına neden olmuş, 90'lı yıllarda, modanın kontrastları belirlenmiştir. 90'larda modada yeni stil arayışları olmamakla birlikte, var olan stillerin sonsuz varyasyonları yaratılmıştır. On yıl içinde, vatkalı omuzlar ortadan kalkmış, aksesuarlar artmış, iş yerlerinde klasik hırka ve yün ceketler giyilmeye başlanmıştır (Watson, 2007: 134).

Şekil 3.24: 90'lar Giorgio Armani ve Calvin Klein
Kaynak: (Watson, 2007: 144)

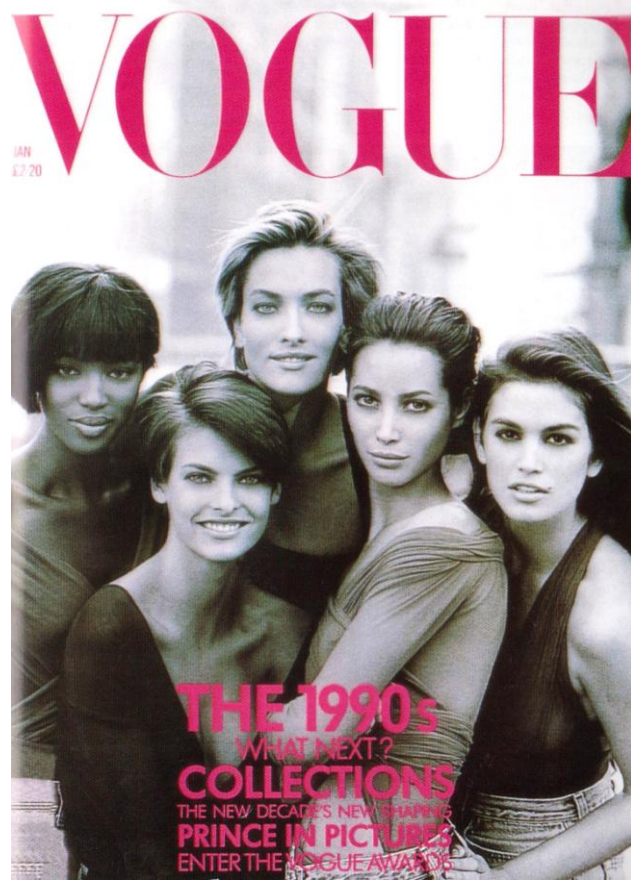
Bu dönemde geçmiş stillere dönüş, 80'lere oranla daha fazla etkisini göstermiş, örneğin genç giyim modasında 60'lı ve 70'li yılların moda akımlarına geri dönüşler yaşanmıştır. 90'lı yıllarda giyim kurallarında esneklik oluşturulmuş, spor giyim, gece ve protokol giyimlerinde de kullanılmaya başlanmış ve geniş bir pazar payına sahip olmuştur.

90'lı yıllarda moda çeşitlilik kazanmış; birçok stil moda hakimi olmuş, moda da diğer sanatlar gibi kapitalizmden, tüketim toplumundan ve ticaretten etkilenmiştir. Moda akımları ve kişisel tercihlerin birleşimleri ile farklı yorumlar 90'lı yıllarda izlenmiştir. Kişisel marka seçimleri ile markalar 80'li yıllarda olduğu gibi 90'larda da alıcı kitleler tarafından beğeniyle izlenmiş, ünlü markalar koleksiyon tanıtımlarıyla pazar paylarını geliştirmişlerdir. Modada güvenlik ve sıcaklık aranması 90'lı yıllara damgasını vurmuştur. Markaların gözde oluşu ile taklitleri moda piyasasında yer almaya başlamış, önlem olarak da markalar kendi logoları ile pazarlarını koruma yoluna gitmişler, 90'lı yıllar büyük logo çılgınlığına sahne olmuş, marka monogramlı dizaynlar, egemenliklerini ilan etmişlerdir.

90'larda haute couture ile pret-à-porter arasındaki açığı artarak büyümüş ve bu durum 2000'li yıllara da taşınmıştır. Modanın merkezi Paris'te haute couture yapan moda evleri kapanmaya başlamış, pret-à-porter yapan büyük moda grupları satış paylarını arttırmışlardır.

İnsanlar 90'lı yıllardan 2000'li yıllara geldiklerinde artık modada şıklığı, rahatlığı, giyilebilir ve kullanılabilirliği estetikle yorumlayan moda anlayışına ve moda akımlarına ilgi göstermişlerdir.

Hollywood sinema sanayi, MTV gibi televizyon kanalları, internet, rock ve pop yıldızlarının giysileri, 90'lı yıllarda da moda trendlerinin öncülüğünü yapmış ve modayı etkilemeye devam etmiştir. 90'lı yıllarda tasarımcıların koleksiyonları marka olan mankenler tarafından sunulmuş, Linda Evangelista, Naomi Campbell ve Helena Christensen gibi ünlü mankenler toplumlar tarafından beğeniyle izlenmiş (Bkz. Şekil 3.25), bu da koleksiyonunu sunan tasarımcının satış payını arttırmaya yardımcı olmuştur.

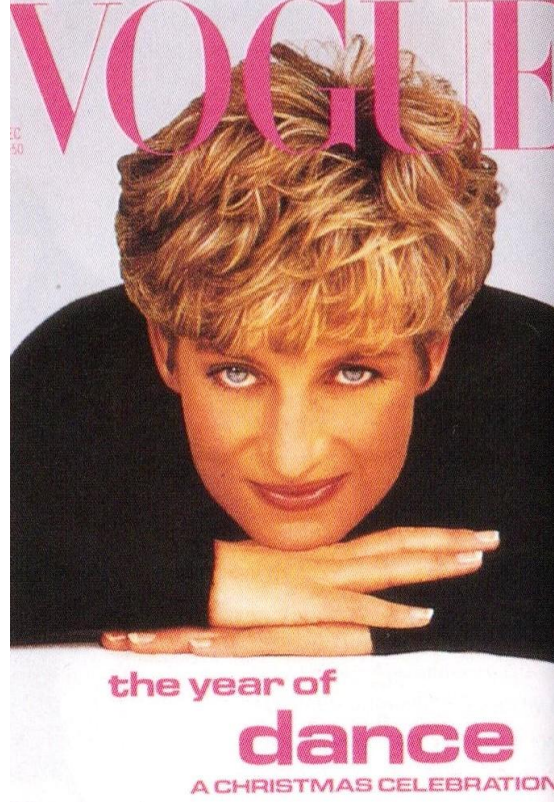
Şekil 3.25: 1990'da Vogue Kapağında En Meşhur Beş Süper Model
Kaynak: (Watson, 2007:135)

90'lı yıllarda kostüm tarihi ve moda tarihinden etkilenen modacılar 20'li, 30'lu, 40'lı, 60'lı, 70'li yıllara geri dönüşler yaşamış, bu stillere yeni yorumlar sunmuşlardır. Her sezon öne çıkan değişik yılların yorumları veya seçilen idol kadın stilleri, örneğin; Grace Kelly, Lady stili, Audrey Hepburn veya ülkelerin kültürlerinden (İspanya, Uzak Doğu) esinlenerek hazırlanan koleksiyonlar insanlara farklı heyecanlar yaşatmış, bu da modadaki tüketimi hızlandırmıştır.

Modada sıklıkla geriye dönüşler yaşanmış, Rita Hayworth'un "Gilda" filminde giydiği sweet heart elbisesi, Grace Kelly tipi elbiseler, Joan Crawford stili tuvaletler o dönemin yıldızlarının ihtişamını, hüzünlü ifadelerini, gösterişli şıklıklarını 90'lı yılların haute couture modasına yeniden taşımıştır.

Prens Diana, 1991 yılının yılbaşı sayısının Vogue dergisine ilk kez kapak olmuş (Bkz. Şekil 3.26), Versace, Valentino ve Dior Moda evlerinden giyinmeye başlayarak kendine ait ortaya koyduğu stil ile moda idolü olma yolunda ilerlemiştir.

Şekil 3.26: Galler Prensesi Lady Diana Vogue Kapağında, 1991
Kaynak: (Watson, 2007:134)

Prenses Diana, moda idolü olarak seçilen Windsor Düşesi, Catherine Denauve, Sophia Lauren, Maria Callas gibi ünlü kadınlar arasında yer almış, ünlü modacıların koleksiyonlarına 1997 yılında trajik bir trafik kazasında hayatını kaybedene kadar ilham olmuştur. Lady Diana için tasarlanan göğüs dekolteli, Little Black Dress stili kostümler, Diana Stili olarak moda sahnesinde kullanılmaya devam edilmiştir.

Sırt çantaları, bel çantaları değişik kullanım amaçlı olarak moda sahnesinde yer almış, 40'lı yılların elde taşınan kutu çantaları ilk kez Prada tarafından 90'lı yıllarda lanse edilmiştir. 90'lı yılların başına kadar ünlü yıldızların dışında hiç kimse terliği ev dışında giymeye cesaret edemezken Manolu Blahnik, özenle tasarladığı son derece şık terlikleri moda dünyasına sunmuş ve bu moda 90'lardan 2000'li yıllara kadar gelmiştir. Madonna, giydiği önü ve arkası açık terliklerle bu modanın yayılışına öncülük etmiştir.

Dolce & Gabbana da 1960'ların İtalyan sineması ve 1950'lerin Hollywood ikonlarını 1992'deki "Sack" elbisesinde yansıtmıştı. Marilyn Monroe'nun çektiği

bir resimden esinlenen bu elbise, çuval bezinden bir elbiseyle bile seksi görünülebileceğini kanıtlamıştır. Tasarımcılar bununla sınırlı kalmayıp Monroe'nun bir resmini elbiselere basmaktan da çekinmemişlerdi (Dereboy, 2004: 182).

3.3. Modayı Etkileyen Faktörler

Modayı dünyada o andaki sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve politik etkenler yönlendirmektedir. Modanın kişilere aksetmesinde de kişiliğe bağlı etkenler ortaya çıkmaktadır. Eskilerde moda seçkin kitlenin giysilerini taklit etme şeklinde olmuştur. Kralın, padişahın belirlediği, saraylıların ordunun ve kilise adamlarının taklit ettiği bir moda vardır. Günümüzde bu rol, ekonomik yönden orta kesim ve onun hemen üstü sayılabilecek kesim tarafından oynanmaktadır. Modanın üst zengin tabakalardan aşağı doğru taklit yolu ile yayılması artık gerilerde kalmıştır.

3.3.1. Sosyolojik Etkenler

Modayı etkileyen değişkenlerden biri sosyal olaylardır. Moda, bir topluluk kimliğine vurgu yapmakla birlikte bireyselliği de yansıtabilmelidir. Bunların yanı sıra bir moda herhangi bir zamanda ortaya çıkabilir ve kültürel referanslarına bağlı olarak zamanla değişebilir (Ertürk, 2007: 6).

Toplum, sürekli bir değişime tabiidir. Her zaman gelişmesi ve değişmesi söz konusudur. Tarihin başlangıcından bu yana, sosyal yapı, bir çok gelişim ve değişim evresinden geçmiştir. Bu değişiklikte dış etkiler ve içteki gelişmeler etkili olmuş, toplumlar arasında giden toplumun mirası sonraki toplumun insanlarıyla kaynaşmıştır. Toplumun şimdiki hali, geçmiş tarihinin bir sonucudur. Toplumun, değişik çağlarda ekonomik, politik ve dini fikirlere, zamanın kültürüne kendi katkısını ve hayati boyutunu vermesi doğaldır. Modanın tarihsel dizisi, bu kültürel görüşlerin birbirini etkilemesinin bir yansımasıdır. Kültür, ortak yaşantı içinde gelişir. Giyim, ortak davranışların ve buna uygun toplum çıkarlarının sürekli değişme halindeki kültürel değere uyarlanmasının bir sonucudur. Moda, bireysel bir seçim olarak ortaya çıkabilir, fakat bunun sonucu, bireyin nadiren farkında olduğu toplumsal bir öneme sahiptir (Üşenmez, 1992: 82-83).

3.3.2. Psikolojik Etkenler

Moda bireyin topluma uyum sağlamasının aracıdır. Ancak aynı zamanda bireye diğer bireylerden farklılaşmasının, dikkat çekmesinin de olanaklarını sunar (Ertürk, 2007: 7).

Ferdin giyim alışkanlıkları toplumsal yaşamın sonucudur. Fertlerin davranış biçimlerini belirleyen özellikler arasında, kendi kendini beğenme ve gösteriş merakı bulunmaktadır. Moda olayında, sergileme söz konusudur. Psikolojik olarak kendi kendimizi görmekten hoşlanırsınız ve daha sonrada, çevremizdeki insanların bizi fark etmesini isteriz. Giyinme ve süslenme, ferdin tutkularının açığa çıkması olayıdır. Kişiliğimize uygun birisini eş olarak seçmek yerine, ısrarla beğendiğimiz fertle beraber olmaya çalışmamız bu tutkulara örnek olarak gösterilebilir.

Herkesin toplumda üstlenmiş olduğu bir rol vardır. Çoğu kez bir fert, aynı anda birden fazla toplumsal gruba üyedir ve hepsinin de yerine getirmeleri gereken değişik fonksiyonları bulunmaktadır. Başka deyimle, her grupta oynanacak değişik roller vardır. Toplumsal görevler uygun giyinmeyi gerektirir. Sadece doğal görünüşümüz, yeteneklerimiz veya mesleki yaşamda yahut sosyal ilişkilerde öğrendiklerimizin giyim tarzında etkisi yoktur. Fakat, içinde bulunduğumuz grupta giysilerimizin görünüşü etkilidir. Burada halkın görüşü sansür olarak rol oynar. Onaylama ve hayranlık, aynı çeşit davranışı özendirir, beğenmemek ve hor görmek veya küçümsemek giysilerde bir değişikliğe yönlendirir (Üşenmez, 1992: 110).

3.3.3. Ekonomik Etkenler

Ülkenin ekonomik koşulları moda faaliyetlerini en geniş boyutlarda etkiler. Bunların içinde en önemli faktör ekonomik kalkınmadır.

Ekonomide pazarlama konusundaki gelişmelerle birlikte, özellikle moda olarak benimsenen nesnenin (otomobil, parfüm, mobilya, giysi vb.) satılabilirliği konusu üzerinde durulmuştur. Tüketicilerin istek, ihtiyaç ve beklentilerinin öngörüsü ile nesnenin satılabilirliği arasında ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum moda trend öngörü çalışmalarının önemini artırmış ve tasarım çalışmalarını yönlendirmiştir (Ertürk, 2007: 5).

3.3.4. Politik Etkenler

Giyim, kendi gereksinimleri için, toplum tarafından istenen ve örgütlenen toplumsal bir buluş olarak ortaya çıkmıştır. Tarihte giyeceğin, bir grubun ayırt edici göstergesi olarak görüldüğü dönemlerde, giyecekler toplumsal hiyerarşiyi yansıtmıştır. Kesin sınıflar varken, kendi sınıfından başka bir sınıfın ayırt edici giysilerini kullanmaları düşünülememiştir (Zengingönül, 9).

28 Ağustos 1789'da yayımlanan Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi ile özgürlük ve eşitlik kavramları resmiyet kazanmış, herkesin her mevkiye ulaşabilmesinin önü açılmıştır. Demokrasi ile seçimlerde aynı oy hakkına sahip olan herkesin aynı giysiye sahip olması gerektiği düşüncesi benimsenmiştir. 19. yüzyılda ortaya çıkan "Houte Couture" kavramı ile moda demokratikleşmenin etkilerini göstermeye başlamıştır (Hakko, t.y. : 21).

Fransız İhtilali ile birlikte, ihtilal öncesinin işlemeli etekleri, diba roblar, perukalar, pudralanmış saç tuvaletleri gibi sarayın simgeleri olan nesnelere ortadan kalkmıştır. Bütün insanlar için eşitliğin gelmesi ile birlikte asil olan değersiz görülmeye başlanmıştır. I. Dünya Savaşı ile birlikte çalışmak neredeyse kutsanmış, geçen yüzyılların tam tersine işsiz insan aşağılanarak toplumda alt kademelere yerleştirilmiştir (Pektaş, 2010: 41).

I. Dünya Savaşının getirdiği yokluk ve kadınların çalışma yaşamına girmeleri, kadın modasını değiştirmiştir. Paul Poiret'in korsesiz tasarımlarından sonra, 1920'de Chanel'in, triko takımları, diz altında biten etekleri, pantolonu kadın giyimine yerleştirmesi gibi devrim yaratan yenilikleri, kadın modasına yeni bir boyut kazandırmıştır.

Savaş sonunda erkek nüfusundaki gözle görülür azalış, Batı Avrupa'da kadınlar arasında eşcinselliğin artması giyim anlayışının değişmesine sebep olmuştur. Bu dönemde yalın erkeksi çizgileri olan bir moda izlenmiştir. "Ala Garson" tarzı olarak adlandırılan bu moda akımı ile saçlar kısalmış, göğüs ve sırt kapanmış, kol ve bacak açılmıştır. Kostümden pantolona, kadına aykırı sayılmış bütün formlar moda dünyasında yer almıştır (Zengingönül, 23).

I. Dünya Savaşı'nın ardından II. Dünya Savaşı ile birlikte pek çok şey değişikliğe uğramıştır. Moda dünyası bundan en fazla etkilenen alan olmuştur. Moda

dünyasının kalbi olan Paris'in Almanlar tarafından işgali ile devam eden savaş yıllarında moda kavramı bir süreliğine askıya alınmıştır.

Dünya Giyim Modası, otuzlu yılların çeşitlemeleri ile yetinmek zorunda kalmıştır. İngiliz ve Amerikan hükümetleri, modacıları göreve çağırarak, savaşın getirdiği kıtlığı en az kumaş, malzeme ve işgücü ile çözülmesi için modacıların desteğini istemiştir. Bu anlamda yapılan en somut çalışmalardan biri ekmek ile birlikte, kumaşında karneye bağlanması olmuştur (Şeftalici, 2005: 50).

Savaşın etkisi ile kadın modası köklü değişimlere uğramıştır. Kadınlar daha güçlü ve erkeksi görünüme yönelmiştir. Üniformaya benzer ceketlerin omuzlarına geniş vatıklar takılmış, bel kemerle sıkılarak apoletli pardösüler giyilmiştir (Pektaş, 2010: 40).

Savaşların son bulması ile birlikte, giyeceklere olan talep artmış, insanlar daha nitelikli ürünler istemeye başlamıştır. Bu talep artışını karşılamak için 1949 yılında "Hazır Giyim" (Pret-a-porter) kavramı ortaya çıkmıştır.

Houte Coutre koleksiyonlarının kopya edilerek, daha az işçilik gerektiren bir çalışmayla herkesin alabileceği bir fiyatta çok sayıda giysi üretilmesini sağlayan hazır giyim dünya da yaşanan siyasal hareketliğin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu değerlendirme ile dünyada yaşanan siyasal hareketliliğin moda kavramı üzerinde ki etkisinin dikkate değer olduğu yargısına ulaşılabilir (Pektaş, 2010: 41).

3.3.5. Teknolojik Gelişmeler

Geleneksel toplumlarda yaşla ve tecrübeye elde edilen ve sınırlı olan anlatsal bilgi yer almaktaydı, 18. yüzyıla gelindiğinde bu durum yerini bilimsel bilgiye bırakmış, teknolojik gelişmeler, bilimsel keşifler ve sanayileşme gibi önemli değişiklikler geleneksel yapının değişmesinde etkili olmuştur. Bu değişikliklerle toplumlarda yavaş yavaş geleneksel, tarımsal üretim, küçük çaplı el sanatlarına dayalı durağan bir yapıdan sanayileşmiş, şehirleşmiş, okur-yazar oranının arttığı, kitle iletişim araçlarının geliştiği dinamik bir yapıya geçilmiştir.

Değişen bu değerler sistemi içerisinde geleneksel olan her şeyin değişmesine bağlı olarak giyim anlayışlarında da kökten değişimler ortaya çıkmıştır. Moda saray

ve burjuvazinin tekelinden çıkıp geniş kitleleri etkilemeye başlamıştır. (Pektaş, 2010: 42).

Kumaşın daha kısa zamanda ve daha ucuza mal edilmesinden dolayı kumaşın sadece ihtiyaca karşılık olarak tüketilmesini ortadan kaldırarak alt sınıflarda da zevk ve beğeniye dayalı bir tüketimin gerçekleşmesi olmuştur (Uyar, 2006: 34).

1851 yılına gelindiğinde Isac Singer kendi tasarımı olan dikiş makinesinin patentini alarak, tekstil sanayinin kapısını aralamıştır.

1871 yılında teknolojik gelişmelerle beraber basım yayın alanındaki ilerlemenin bir neticesi olarak ilk kâğıt patronlar yayınlanmıştır. Kağıt patronlar sayesinde evde dikiş işlemi kolaylaşmış, kıyafet dikmeye ilgisi olan pek çok ev hanımı kendi kıyafetlerini hazırlamaya başlamışlardır (Zengingönül, 2010: 21).

18. yüzyıldaki endüstri devrimi ve 19. yüzyılın ikinci yarısında başlayan makineleşmenin etkisiyle, kumaş ve diğer tekstil materyallerinin fabrikasyon olarak üretiminin yoğun biçimde uygulandığı görülmektedir. Makineleşmenin sanat ve moda tasarımına ilk etkisi, sıradanlaşma olmuştur.

Sıradanlaşmaya karşı hareket olarak işçiliğin ön plana çıkarıldığı tasarımlar ile yeni moda akımları ortaya çıkmıştır.

1930'lu yıllardan itibaren modayı ve sosyal hayatı en fazla etkileyen yer rüyalar ülkesi Amerika olmuştur. Teknoloji alanındaki pek çok yeniliğe ev sahibi yapan ülkede bununla beraber ekonomik yükseliş hız kazanmıştır. Müzikten spora, saçlardan makyaja, giyim kuşamdan, mobilyaya kadar pek çok alanda etkili olmuştur.

Tekstil ve elbise tasarımcıları modernliğin ve bilimsel sıçramaların eşliğinde, giyimde de "ultra modern" tasarımlar gündeme gelmiştir. Buna benzer çalışmalar günümüzde de devam etmektedir (Ormanlar, 1999: 64).

Bugün ki seviyesine ulaşana kadar teknolojik gelişmeler eşliğinde moda sektörü de sürekli değişime uğramıştır. Kıyafet üretimde kullanılan hammaddelerin değişimi ile birlikte tasarımlarda farklı çalışmalara (kumaş dokusu, farklı malzeme kullanımı vb.) yer verilmiştir. Bunun yanı sıra hazırlanan koleksiyonlarda teknolojiden, bilimsel buluşlardan ve sinemadan etkilenecek çalışmalar yapılmıştır.

4. SİNEMA TOPLUM İLİŞKİSİ

Dünyanın her köşesinde insanlar, yüzyıldan fazla bir süredir film seyretmeye gitmişlerdir. Yaşamdakine benzer ya da çok farklı görüntülerin karanlık bir ortamda, beyaz perde üzerinde belirivermesi herkese cazip gelmiştir. İzleyicinin talebini ve beklentisini karşılamak üzere çok büyük yatırımlar yapıp, paralar harcanmış, on binlerce sanatçı ve teknisyenin çabalarıyla filmler çekilmiştir. Sinema, dünyanın sayılı üretim sektörlerinden biri olurken, filmsel anlatım, "film dili", film seyretmenin etkileri, filmin taşıdığı anlamlar gibi konular, birçok sanatçı ve düşünürün ilgisini çekmiştir. Seyirciler ise, filmlerdeki karakterlerin dünyasına katılmış, eğlenerek, öğrenmiş, duygulanmış; bazen tarihin derinliklerine yolculuk yaparken, bazen günün farklı kültürleriyle tanışmış; bazen çeşitli mekânlarda maceradan maceraya koşarken, bazen kendi dünyalarını perdede görmüş, yaşamlarını sorgulayıp, düşünmüş ve en önemlisi büyük ölçüde sinema filmlerinden etkilenmişlerdir (Abisel, 2007).

Sinema esasen, teşhis koyan toplumsal analiz için bir kaynak teşkil eder. Özdeşleşmeyi ve toplumsal kontrolü mümkün kılan bir ayna sunarak toplumsal bilinç dışını gözler önüne serer. Dolayısıyla ideoloji ve sinema arasında yakın bir ilişki vardır (Diken ve Laustsen, 2010: 28).

Sinema tarihine baktığımız zaman sinemanın, toplumu ideolojik olarak biçimlendirmek amacıyla bir araç olarak kullanıldığı sonucu karşımıza çıkmıştır. Dolayısıyla ideoloji, toplum ve sinema ayrılmaz bir üçgendir. Yönetmen politik film yapmasa bile, aslında her filmde bir ideolojik yansıma görülmektedir.

Toplumun yaşamının yansıtıldığı bir ayna görevi gören sinema, insanın kendini ve dünyayı anlamlandırma çabasını, arasındaki ilişkileri, var olan ekonomik ve sosyal düzeni resmetmektedir. Sinema ile anlatılan olayların kostüm, dekor, müzik, saç ve makyaj kullanılarak etkisi arttırılmış hatta bazen film anlatmak istediklerini onlar aracılığıyla anlatmıştır. Dönemin ekonomik durumu veya fakir biri ile zengin bir çiftin aşkı filmdeki dekorlarla ve kostümlerle verilebilmektedir.

Estetik değerlerde film için çok önemlidir. Yönetmen yapıtına koymak istediği mesajları; dil, renk, ışık, oyuncu, kurgu ve müzik gibi öğelerle sağlamaktadır. Bu anlatım biçimleri, filmin akışını ve seyirci üzerindeki etkiyi doğrudan etkiler. Bakış açısı ve anlatım biçimi çakışmazsa film başarısız olur. Zaman ve mekânın uyumsuzluğu, oyuncuların mekân ve kendi aralarındaki uyumsuzluğa da neden olur. Diyaloglar ve ilişkiler sıradanlaşır. Dekor, giysi ve makyajın uyumsuzluğu da bunun içinde yerini alır. Yani başarılı bir film; yönetmenin doğru bakış açısıyla düşlerini tam anlamıyla gerçekleştirmesi ile mümkün olur.

Sinema çağdaş toplumsal ilişkileri ve bununla beraber bireylerin en mahrem veya en aleni arzularını ve korkularını şekillendirme açısından belirgin bir güce sahiptir. Bir bakıma sinema, bir tür toplumsal bilinçdişı işlevi görür. Toplumsal incelemenin nesnesini yorumlar, türetir, yerinden eder ve eğip bükür. Sinema yalnızca toplum üzerine bir fikir sunmaz, resmettiği toplumun ayrılmaz bir parçasıdır. Gelgelelim sinema yalnızca bir dış gerçekliği yansıtmaz, eğip bükmez, aynı zamanda toplumsal yaşamın önüne muazzam bir olanaklar evreni serer. Bu bakımdan sinema çoğu zaman, değişen toplumsal biçimlerle yapılan bir deney olmuştur.(Diken ve Laustsen, 2010: 24).

Nasıl ki sanatı ayrı ve özerk olarak düşünemeyeceksek, bir sanat olan sinemayı da toplumsal, siyasal ve ekonomik olandan ayrı olarak değerlendirmek mümkün olmayacaktır. Aksi takdirde sanat ve özelden sinema soyut alana indirgenmiş olur. Bu da sanatın toplumsal bağlarından soyutlanmaya çalışılması anlamına gelmektedir. Sanatı toplumların ilerleme tarihi ile birlikte düşünecek olursak, mağaralara çizilen av resimlerinden bugüne kadar, sanatın toplumların ilerleme tarihine paralel olarak ilerlediği ortaya çıkmaktadır. Toplumsal olan, sanatı ilerletmiş ve sanatın ilerlemesi sonucunda ise toplumun geri kalan kısımları da sanat tarafından dönüştürülmüştür. Sanatın dönüştürücü, ilerletici işlevi önemlidir. Sinemada toplumsal gerçekçi filmler çeken yönetmenlere baktığımızda, bu konudan ne kadar beslendikleri ve dolayısı ile halkın kökenlerine indikleri görülmektedir. Bu kökler onları besleyen damarlardır. Örneğin; kent yapılaşması, göç, yabancılaşma, taşra kent ikiliği gibi birçok konunun sinemada işlenmesi sinemanın toplumsal olan ile ilişkisini kanıtlayan diğer örneklerdendir. (Bazin, 2011: 29).

Kaya'nın "Sinema ve Toplum İlişkisi Üzerine" yazdığı makalesinde sinemanın toplumsal gücü şöyle ifade edilmektedir:

"Yönetmenin siyasal olanı filmine yerleştirmek için özel olarak çabalamasına gerek yoktur. Siyasal olan minik bir ayrıntıdan, biz sözden, bir giysi parçasından tutun da, filmin bütününe kapsayacak şekilde filme girebilir" (Kaya, 2014: 2).

Sinemanın gücünün farkına birçok devlet varmıştır. Sovyetler Birliği'nde "Ajit Tren" adı verilen trenler ülkenin dört bir tarafını dolaşarak, gösterilen filmler ile yeni sistemin propagandasını yapmışlardır. Rejim tarafından sinemaya destek verilmesi bunun için de Eisenstein, Pudovkin, Vertov gibi yönetmenlerin desteklenmesi aslında sinemanın SSCB yöneticileri için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde Naziler de sinemanın bu gücünü keşfetmiş, Hitler faşizmini övücü nitelikte filmler yaptırmıştır. "İradenin Zaferi" adlı film bunlardan sadece bir tanesidir. İtalya'da Mussolini'nin de bunun farkına varıp "Beyaz Telefon Filmleri" adı verilen filmler çekirtmesi, sinema aracılığı ile kendi faşist rejimini güçlendirmeye çalışması da sinema, ideoloji, toplum ilişkisine verilebilecek örneklerdendir.

Zararsız görünen pek çok Hollywood hikayesinde kılık değiştirmiş toplumsal arzular, sıradanlıkları metaforik yüceltmeyle örtbas edilmiş korku ve kaygılar boy göstermektedir. Muhafazakar Hollywood sinemasında bolca rağbet edilen metaforik anlamlandırma biçimi, psikososyal gerilimleri yatıştırmaya yönelik bir boşalım mekanizması oluşturmaktadır. Öyle olunca örneğin; Baba filminin erkeklerini bu kadar erkek yapanın ne olduğu, Şeytan'daki masum kız çocuğunun neden şeytanlaştığı, Jaws'daki köpekbalığının aslında kime ve neden dehşet saçtığı, Havaalanı ve Yangın Kulesi gibi felaket filmlerindeki felaketle birlikte nelerin savuşturulduğu, Kıyamet'te Vietnam'la nasıl hesaplaşıldığı, Rambo'nun neden şiddete doyamadığı üzerinde yeniden düşünmek gerekmektedir (Ryan ve Kellner, 2010: arka kapak).

4.1. Sinemanın Kitle İletişim Araçları İçerisindeki Yeri

Kitle iletişim araçları içerisinde film, en yaygın olan, okuma yazması olmayan kimselere bile kolayca hitap edebilen, kolay anlaşılabilen hareketli resim, söz veya yazı ve müzikle oluşmuş bir anlatım olanağına sahiptir. Hem göze ve hem de kulağa hitap etmesi ile etkinliğini arttıran bir araçtır. Kopyalarının çıkarılması ile birden çok yerlerde gösterilebilmesi, aynı heyecanın, neşenin, hüznün zahmetsiz olarak seyircilerin hep birlikte paylaşmalarını sağlamaktadır.

Kitle iletişim araçlarının işlevlerine dikkat çekmek istendiğinde ilk aklı gelenin bilgi edinme ve edindirme olduğu söylenebilir. Ancak bunun ötesinde bir kültür aktarma, sosyalleşme aracı olarak rol üstlenen medya araçlarının küresel kültürün evrenselleşmesine de katkı sağladığı bir gerçektir.

Kitle iletişim araçları en kolay ulaşılan ve tüketilen, değişik toplum kesimlerini birleştiren bir kültürel dünyayı ifade eder. Böylece bizzat kültürün kendisi de endüstri haline gelmiş; topluma empoze ettiği ihtiyaçlar sayesinde kitleleri yönlendirme gücünü elde etmiştir. Öte yandan kitle iletişim araçlarının artan etkisiyle kitle kültürü olarak tanımlanan olgu ortaya çıkmıştır gerçektir (Küçükcan, 2011: 39).

Post-modern tüketim kültürünün bir yüzü olarak popüler kültür, kitleleri toplumsal, bireysel ve sosyo-kültürel farklılıklarından arındırıp toplumsal olarak farksız; sınıf, cinsiyet ve ırk bakımından kesin farklardan yoksun bir kitle haline getirirken en büyük yardımcısı sinema ve diğer medya araçlarıdır. Öte yandan popüler kültürün, kültürü türdeşleştirici işlevi sorgulanmaktadır. İnsanları tüketime yönlendiren, yeni ihtiyaçlar yaratan; toplumsal, kültürel ve bireysel farklılıkları görmezden gelen bu yeni durumda insanlar, gündelik hayatın en mahrem boyutlarına varıncaya kadar belli bir tip yaşam tarzının etkisi altında kalmaktadırlar. Moda ve trend söylemleriyle desteklenen bu durumda aynı tip giyim kuşam, yeme içme, konuşma hatta ilişki biçimi kitlelere yön vermektedir (Küçükcan, 2011: 37).

Toplumsal, ekonomik, siyasal düşünceleri kolayca yayabilmek olanağına sahip olan filme bir sanat içinde sanatın tümünü gerçekleştiren bir sanat gözüyle bakılmaktadır. Böylece sinema, sadece bir şarkı veya bir kelime olmayıp, çeşitli kimselerin rol aldığı, renk, ışık, ses, hareket, konuşma, kostüm, saç ve makyaj gibi öğeleri kapsayan kolektif bir sanat biçimi olmuştur. Bu olanaklarının bolluğu

sayesinde sinema diğer sanat dallarının nüfuz edemediği alanlara kolayca ulaşabilmektedir. Kitap, gazete ve tiyatrodan, gerek ulaştığı seyirci hacmi ve çeşidi, gerekse içerik ve sunuş tekniği bakımından ayrılmaktadır. Özellikle duygu ve bilinç altı dünyasına hitap ederek tutumların oluşmasına ve değer yargılarının kökleşmesine yardım etmektedir.

Yine, sinema, bir eğlendirme aracıdır. Konuları sunuş biçiminde geniş olanaklara sahip olduğu için bir çeşit rüya fabrikası sayılmakta, "Seyirciye çok kez ömrü boyunca algılayamayacağı lüks ve ihtişam dolu sahneler, güzel giyinmiş kadınlar, büyük otomobiller, güçlü erkekler, yabancı diyarlar göstermek suretiyle hayâl yolu ile çeşitli ikâmeler" sağlamaktadır. Seyirci bu bağlamda izlediği filmlerin etkisini kimi zaman giysilerine, kimi zaman davranışlarına ve kimi zamanda yaşam biçimine yansıtmıştır.

4.2. Sinemanın Halk Eğitimi Üzerindeki Rolü

ABD de yapılan bir araştırmada gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde olsun çok sayıda insanın piyasa filmlerinde ifade edilen somut olguları sorgusuz sualsiz, doğru diye kabul etme eğiliminde oldukları ortaya çıkmış, doğruluğu sıhatsız ifadeler, hükümler veya resimlerin gerçek diye kabullendikleri görülmüştür. Buradan sinemanın propaganda gücünün ne kadar etkin olduğunu çıkarabiliriz. Çünkü propagandanın dayandığı öğelerin hepsi (söz, yazı, resim) sinemada mevcuttur. Böylece sinema, stereotip ve sembolleri aktarma ve telkinde güçlü bir araç olmaktadır. Bu bağlamda filmde kullanılan bir giysi, bir davranış biçimi ve bir söz gibi birçok şey halk tarafından kabul görebilmektedir.

Sinemanın sembollerle ilişkili olarak kamu oyundaki etkisi büyüktür. "İyi ve kötü yaşantı, moda ve çağdaş davranış kalıpları, tarihsel olayların basitleştirilerek kişileştirilmesi, ırk, ulus ve sınıflara karşı değişmez tutumlar konusunda küçümsenmeyecek derecede güçlü telkinler yapmaktadır.

Özellikle halk eğitimi açısından sinema, genel kültürü artırıcı bir araçtır. Halkın bilgi, görgü ve davranışlarını değiştirici etkisi büyüktür. Konuşmak, yurdu tanımak, yeme içme, giyinme gibi çeşitli durumlarda davranış değişikliğini olumlu yönde etkileyebilecek bir araçtır.

Sinema birçok konuyu anlatabilmektedir. Gençlik sorunları, mülkiyet, aile, cinsel sorunlar, işçi sorunları, göçler, kadın, suçluluk, siyasal sorunlar, moda hareketleri gibi konuları ele alarak bunları olumlu yönde işleyebilir. Diğer yandan film yayını, seyircilerden, okuma veya dinlemeye nazaran mukayese edilmez derecede daha az bir çaba istediği için kitlelerin eğitiminde etkili olmaktadır. Fikir ve kanaatlerin yayılma ve açıklanmasında önemli rolü dolayısıyla, kitleleri etkilemektedir.

4.3. Sinemada Anlatım Biçimlerinin Sosyal Algı Üzerindeki Etkisi

Bir filme duygunun verilmesi ve anlatımın daha kuvvetli olması için çeşitli tekniklerden ve görsel öğelerden faydalanılır. Bu öğeler arasında ışık; mesajı iletmede etkilidir, renkler ise anlatımı destekleyen en önemli öğelerden birdir. Müzik ise; filmin atmosferine izleyiciyi çeker.

Sinemanın anlatım biçimlerinden biri hiç şüphesiz ışıktır. Işığın önemini ve seyirci üzerindeki etkilerini çok iyi bilen bir yönetmen, vermek istediği duyguyu, mesajı başarılı bir şekilde hissettirmiş olur. Işık ve ışığın kullanımıyla oluşan gölge; basit bir aksesuarla bile en büyük dramatik etkiyi yaratmaya yeterli olabilir. Işık eşyanın görünümünü tümünden değiştirebilir. Gün ışığında fark etmediğimiz bir eşya, bazen karanlıkta ışık ve gölgenin etkisiyle bizlerde farklı hisler, kimi zaman korku veren biçimlere dönüşebilir.

Işık giysilerin dış hatlarını ortaya çıkararak, yönetmenin ve tasarımcının istediği etkiyi almasını sağlamaktadır. Işığın iyi olması, doğru kullanılması; giysilere derinlik ve boyut kazandırır. Tasarımda kullanılan kumaşlar ve renkleri, ışık ile bulduğunda daha da ön plana çıkar. Işık ve renk bir araya geldiğinde ise farklı renklerin ortaya çıkacağını göz ardı etmemek gerekir. Beklenmedik bir görüntüyle karşılaşmamak için, tasarımlar yapılırken; kumaşların renklerinin ışık ile bulduğunda hangi renge dönüştüğünü çok iyi bilmek gerekir. Bunun içinde çok iyi bir renk bilgisine sahip olmak gerekir.

Sinemanın anlatım biçimlerinden bir diğeri renktir. Filmi destekleyen rengin olay ve karakterlerle doğrudan ilişkisi vardır. Renklerin insanlar üzerindeki etkileri nedeniyle gerek giysi seçiminde gerekse yaşanılan mekânlarda renk seçimine dikkat edilmelidir. Renk her insanda farklı duygular uyandırır. Bazı renkler insanı

sakinleştirirken, bazıları heyecandırır. Seçilen renk, duygularla uygunluk göstermiyorsa rahatsızlık duyulabilir. Yani seçilen renk, içinde bulunduğumuz durumla ilgilidir. Buna göre; giyside kullanılan renklerin insan psikolojisini etkilediğini ve insan psikolojisinin de giysi renkleri seçiminde etkili olduğunu söyleyebiliriz. İnsanlar giysileri örtünmeye, gizlenmeye yarayan bir araç olarak görse de, farkından olmadan, renklerin gizli enerjilerinden yararlanarak daha üretken olmaları mümkündür.

Sinemanın anlatım biçimlerinden bir diğeri de hiç kuşkusuz müziktir. Filmlerde diyaloglar filmin temasını oluştururken, müziklerde ise diyaloglar yerine müzik, bir anlatım aracı olarak kullanılmıştır. Müzikle birlikte dans uzun süre filmlerde birlikte kullanılmıştır. Buna örnek olarak "Grease" filmini verebiliriz. Bu film müzikal tadında bir aşk filmidir ve müzikleri şimdi bile hafızalardan silinmemiştir. Film kahramanlarının duygularını ve istediklerini ifade etmek için dans etmeye başladıkları filmler her zaman çekilmiş ve popülerliğini devam ettirmektedir.

Sinemadaki anlatım biçimlerinden bir diğeri ise makyajdır. Sinema geniş kitlelere hitap eden ve kitleleri peşinden sürükleyen bir sanattır. Karakterleri yaratmak, etkiyi vurgulamak için makyaja ihtiyaç duyulur. Makyaj yapmadan önce oyuncunun hangi karakteri oynadığı, karakterin kostümü, kullandığı aksesuarlar göz önüne alınarak taslak hazırlanmaktadır. Makyajla oyuncu kendi görüntüsünden arındırılıp karaktere dönüştürülür. Genelde kendisini makyajla değiştiren oyuncuların filmleri daha çok etki yapmaktadır. Makyaj sayesinde filmde oyuncuyu değil, filmde yaratılan karakteri izleriz. İyi bir oyuncu kendi yüzünü kullanarak belirli bir karakteri canlandırırken, makyajla da sayısız karakteri canlandırabilmesi mümkündür (Bozatlı, 2012: 24-33).

4.4. Sinema ve Kostümün Sosyal Algı Üzerindeki Etkisi

İzlediğimiz filmlerin inandırıcılığı yalnızca iyi oyunculuk, yönetmenlik ve kurgu ile gerçekleşmemektedir. Sinema; mekân, obje, kostüm, saç ve makyajında eklenmesiyle bütünlük sağlayan bir sanattır. Temelde giysi tasarımı, oyuncular ile seyirci arasındaki iletişime ve seyircilerin inanma hissine dayalı olarak gerçekleştirilen bir üretim sürecidir. Seyirciler, gördüklerinin gerçek hayatın dışında

olduğunu bilirler, yapılan giysi tasarımlarıyla da seyircileri izledikleri hayatın içine çekmek isterler.

Sinemada kostüm; oyuncunun, anlatılan hikâyenin kahramanı olduğu izlenimi vermek için kullanılır. Karakteri, çeşitli meslek ve davranışlarının tipik özelliklerini taşıyan eşyalarla donatarak, giyimin sembolik anlamı aktif hale getirilir. Örneğin; polis, asker, zengin, fakir gibi kişilere uygun ve simgesel giysilerle seyirciye yansıtılır. Giysi; sınıf farklılıklarını vurgulayan en güzel betimleme aracıdır. Senaryoyu kıyafetlerle anlatmayı amaç edinmiş filmlerin başarısının var olduğunu biliyoruz. Tasarımlar; senaryoda geçen zamanın havasını yansıtacak öğeler kullanılarak yapılmalıdır. Giysinin ön plana çıktığı dönem filmleri ise görsel zenginlik sunmaktadır. Yapılan her giysi çok çeşitli tarz, renk, kesim, doku ve kumaşlardan olabilir tabi ki bütünselliği bozmayacak şekilde tasarlanmalıdır (Bozatl, 2012: 37).

Kostüm sinemada anlatılan hikâyenin tamamlayıcı unsurlarından biridir. Bir filmi anlatılırken filme uygun yerlerde çekim yapmak ne kadar önemli ise, yine aynı şekilde filmdeki konunun gerektirdiği kostümlerin giyilmesi de son derece önemlidir. Aksi takdirde, seyirci gerçeğe yakınlık unsurunu göremez, kendini film ile bütünleştiremeyen seyircinin bu filmde zevk alması da mümkün olamaz (Üçkardeş, 2013: 8).

Film kostümünü tasarlarken, oyuncunun oynadığı role göre rahatını sağlamak çok önemlidir. Oyuncu çok hareketli bir rolü oynuyorsa giyiminin tekniğini ve kullanılan malzemenin hafifliği onu çok rahatlatır. Kostümü tasarlarken onun uygulamasının ve korunmasının nasıl gerçekleşeceğini kesinlikle göz ardı etmemek gerekir.

5. SİNEMA MODA İLİŞKİSİ

Toplumların değişmesinde ve gelişmesinde sanat önemli bir rol oynamaktadır. Bütün sanat dalları toplumla ilişki içerisinde ama sinema bu ilişkinin en yoğun yaşandığı sanattır. Sinema direkt olarak toplum için yapılır. Hedef kitle halktır, bu nedenle topluma olan etkisi diğer sanat dallarına göre daha fazladır.

Filmler, bireylerin dünyasına hızla nüfuz edebilen ve insanların algılamalarını değiştirebilen kitle iletişim araçları olarak nitelendirilebilirler. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, filmler, insanların düşüncelerini etkileyen ve belirli konularda tavır almalarını sağlayan, kişiler, mekânlar, giysiler vb. ile ilgili imaj oluşturma gücüne sahip olan, temel bir araç konumuna gelmişlerdir.

Görsel iletişim araçları neyin moda, ilgi çekici ve dikkate değer olduğuna ilişkin olarak bireylerin algılamalarını etkileyebilmektedir. Filmler oyuncuların davranışları, canlandırdıkları karakterlerin özellikleri, giydikleri giysiler ve filmlerin ve dizilerin konuları (romantizm, şiddet, komedi vb.) seyredenlerin beğendiği özelliklerle paralellik oluşturduğunda, seyredenler kendilerini film kahramanlarının yerine koymakta ve onlarla kendilerini özdeşleştirmektedirler (Şahbaz ve Kılıçlar, 2009: 32).

Süreç olarak moda, esinlenme, taklit ve kurumsallaşmadan oluşan karmaşık bir bilişim sayesinde ayakta kalmaktadır. Çağdaş hayatta başka pek çok şeyde de geçerli olduğu gibi, bugün moda öncülüğünün akışkanlığı ve açıklığı sayesinde kitle iletişim araçları, özellikle de sinema, televizyon gibi görsel medya, eskiden hakim olan basılı araçlara göre beğenilerin yönlendirilmesi konusunda çok daha fazla söz sahibidir. Yeni renkleri, silüetleri, etek boylarını, giysi bileşimlerini vb. duyurmakta hiç tereddüt göstermeyen iletişim araçları, kendi aralarında kolayca hayali bir mutabakata varır. Sonra da bu moda gerçeği olarak ilgili kitlelere sunulur. Bu gerçek, yeni modanın kalıcılığı ve kabul görmesi konusundaki bütün diğer soruları ortadan kaldırma iddiasındadır. Aynı zamanda da, halkın medyadan gördüğü, duyduğu ve okuduğu her şeyi belli bir oranda indirim uygulayarak kabul etmek gibi son derece

haklı nedenlere dayanan savunma alışkanlığı yüzünden, uzun vadede medya gerçeği, eskinin gerçek hayat ürünü aristokrat ve üst sınıf moda öncülerine kıyasla modanın hedef kitlesi için daha az inandırıcı olmaktadır (Davis, 1997: 164).

Moda, aynı zamanda döneminin özelliklerini yansıtan bir olgudur. Sinema filmleri aracılığıyla dönemin moda anlayışları incelenerek, fertlerin yaşam tarzları hakkında bazı kanılara varılabilir (Üşenmez, 1992: 93).

Filmlerde karakterlerin kişiliğini, hayattaki duruşunu yansıtan, senaryoya uygun giysi araştırmaları ile kurgulanır. Filmdeki bireylerin yansıtmak istediği düşünce, giysi seçimlerinde özellikle vurgulanır. Asla rastgele seçilmeyen giysiler, kimi zaman kitleleri peşinden sürükleyecek kadar moda olur. Kimi zaman ise o film kahramanı öyle benimsenir ki farkında olmadan onun gibi giyinmeye, onun gibi davranmaya başlar insanlar. Daha önceden hiç beğenmediğimiz tarzlar hasılat rekorları kıran filmlerden sonra gayet cazip ve kullanılabilir olmaya başlar.

Filmlerdeki kahramanların özelliklerini farkında olmadan model olarak seçen çoğu izleyici bu özellikleri günlük yaşamlarına ve alışkanlıklarına yansıtmaya başlamaktadırlar. Yeni bir stili benimsetmenin en etkili yolu olan ve büyük kitlelere ulaşmasına sağlayan filmler, pek çok kişinin giyim zevki üzerinde etkili olmuştur. Yıllar boyunca hayranlıkla izlenen starlar, giyimleri, yaşam tarzları ile ikon haline dönüşürken bunu fırsat olarak değerlendiren tekstil devleri kitlelere dayatmak istedikleri giysileri onlara giydirerek moda yön vermişlerdir (Yazıcı, 2014: 2).

5.1. Sinemanın Moda Tasarımcılar Üzerindeki Etkisi

Bir düşünce, hayat felsefesi üzerine kurgulanan filmlerdeki giysiler, modacıları da etkisi altına almaktadır. Onlardan esinlenerek koleksiyonlar hazırlanmakta ve stiller belirlenmektedir. Moda dünyasında trend olmayan tarzlar, renkler, akımlar, Hollywood starlarının oynadığı filmlerden sonra moda olmuşlardır. Oradaki kahramanın giysisine uygun koleksiyonlar, tasarımcılar tarafından hazırlanır ve binlerce insan bu akımı takip etmektedir. Bazen de modacılar dev prodüksiyonlara sponsor olup tarzlarını benimsetmektedirler. Pek çok film bu şekilde modacıları podyum olmuştur. Etrafımızda birbirine benzer yüzlerce insan görmemizin nedeni de bu olmuştur. Beğendiği kahramanlara benzemek isteyen

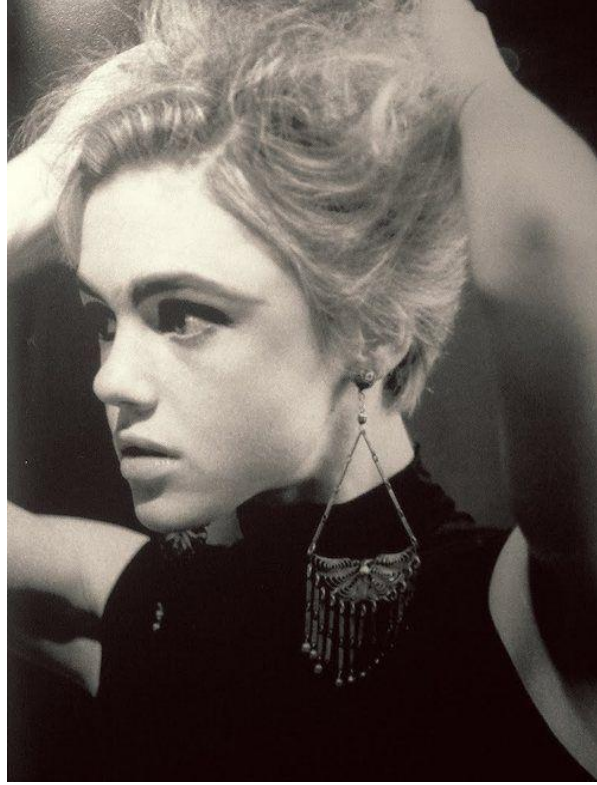
seyirci, tıpkı bazı modacılar gibi filmin etkisinde kalıp o filmde fırlamış bir karakter gibi giyinebilmektedir (Yazıcı, 2014: 2).

Birçok modacı, filmlere giysi hazırlayarak sinema yıldızlarının ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu durum modacıların stillerinin tanınmasına da yardımcı olmuştur. Filmlere yapılan giysiler, hem tasarımcı için hem de yapımcılar için oldukça iyi bir durumdur. Yapımcı, kostüm giderleri için çok para harcamamış, tasarımcı ise filmleri; tarzını, adını daha geniş kitlelere duyurmak adına çok etkili bir reklâm aracı olarak kullanmıştır. Bu öyle bir durum ki; kimi oyuncu onu giydiren modacı ile birlikte adını duyurmakta, kimi modacı ise giydirdiği oyuncu ile adını duyurmaktadır. Aslında bu bir çeşit alışveriştir. Görüyoruz ki; giysi tasarımcıları sinemaya katkıda bulunmakta, sinema da tasarımcıların reklâmını ve ürünlerinin kitlelerce tanınmasına ev sahipliği yapmaktadır. Sinemanın yığınlar üzerindeki etkisini çok iyi bilen giysi tasarımcılar, her zaman sinemaya katkıda bulunmuşlardır (Bozatl, 2012: 40).

Film, tiyatro ve müzik endüstrileri, moda ve elbiseyle her zaman çok yakın bağlantı içinde olmuşlardır. 1930 ve 1940'ların ünlü Hollywood yıldızları daima Lanvin, Balenciaga ve Dior gibi Fransız tasarımcıların giysileri ile fotoğraflanmıştır.

Ünlülerin göz alıcı ve ulaşılmaz yaşamlarından sızanlar, giydikleri giysilere olan arzuyu arttırmış ve tasarımcıların çok daha fantastik parçalar yaratmalarına imkan vermiştir. İnsanların arzulayacakları yaşam tarzlarını yaratmak ve heyecan vermek pop, rock ya da film yıldızlarının rolü olmuştur. Yıldızlar markalarla ve tasarımcılarla anlaşma yaparak, çoğu zaman koleksiyonlarının tanıtımını video, film ya da yayınlar yoluyla yapmışlardır (Seivewright, 2013: 54).

Buna Dior, John Galliano ve Ralph Lauren'u örnek verebiliriz. Dior 2005/2006 sonbahar/kış koleksiyonunun da 60'lı yılların stil ikonlarından olan Edie Sedgwick'den ilham almıştır. Andy Warhol'un filmlerinde oynadıktan sonra ünlü olarak mankenliğe başlayan Edie, filmdeki androjen görüntüsüyle 60'lı yılların modasında etkili olmuştur. Kısa platin saçları, siyah mus çorabı, mini şortları ve büyük küpeleri Edie Sedgwick stiline en belirgin öğelerinden olmuştur. Dior 2005/2006 sonbahar/kış defilesinde Edie Sedgwick'in giyim tarzını, makyajını ve saçını neredeyse birebir olarak yansıtmıştır (Akyol, 2007: 11).

Şekil 5.1: Edie Sedgwick Stili
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.2: Dior Edie Sedgwick İlhamlı 2005 Sonbahar/Kış Koleksiyonu
Kaynak: (Dior 2005, 2014)

John Galliano da 2011 ilkbahar/yaz koleksiyonunda Charlie Chaplin'den esinlenerek koleksiyonunu oluşturmuştur (Seivewright, 2013: 25).

Şekil 5.3: Charlie Chaplin'den Esinlenen, Galliano, 2011 İlkbahar/Yaz Erkek Giyimi
Kaynak: (Seivewright, 2013: 25)

Ralph Lauren, 1974 tarihindeki Great Gatsby filminden esinlenerek Gatsby'yi podyumlara taşımıştır.

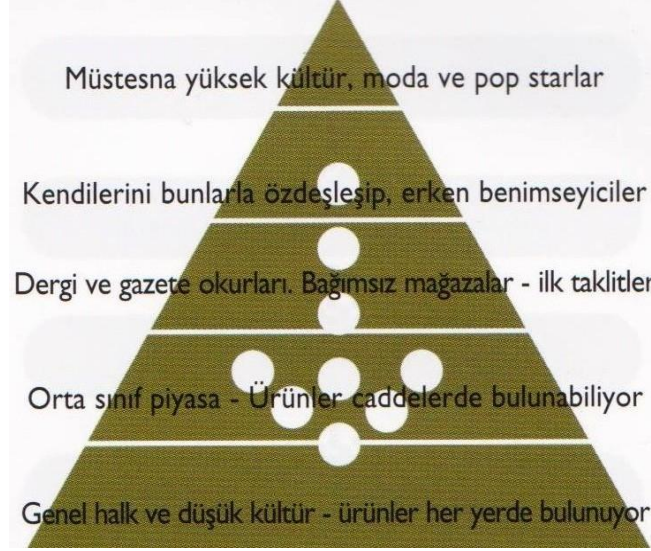
Şekil 5.4: Ralph Lauren'un Great Gatsby'den Etkilenerek Hazırladığı Tasarımı
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.2. Önemli Kişilerin Moda Üzerindeki Etkisi

19. yüzyıl Paris'inde haute couture kuruluşlarının ortaya çıkışına kadar modada öncülük, çoğunlukla saray sosyetesine, aristokrat erkeklerin eşlerine, kızlarına ve metreslerine düşmekteydi; ama ondan önce aristokrat erkekler de modaya öncülük etmekteydi. 19. yüzyılın ortalarından başlayıp günümüzü de kapsayan dönemde ise temelde bu iş, üst sınıftan iş dünyasının oluşturduğu sosyetenin hanımefendilerine ait olmuştur. Yeni bir modaya red ya da kabul damgasını vuranlar artık bu kişiler olmuştur (Davis, 1997: 162).

Bugün iletişim teknolojisindeki sürekli ilerleme, fikirlerin ve görüntülerin göz açıp kapayıncaya kadar dünya çapında bir yarış içine girmesi demektir. Bir stilin ilk kaynağının neresi olduğunu söylemek zordur, çünkü siluetin ya da kesimin çeşitli versiyonları olabilir ve eş zamanlı olarak farklı yerlerde oluşturulabilirler. Moda bilgisi ve etkileri için birçok farklı kanal vardır. Dergiler, moda televizyonları ve filmler, fikirleri ve görüşleri kitlelere dağıtırlar ama popüler televizyon ve film aktörleri tarafından giyilen elbiseler ya da ağızdan ağza yayılan veya internette arkadaşlarla sohbet edilirken oluşan viral söylentiler gibi daha küçük ama etkili şeylerde vardır.

Gruplarla ve ünlülerle özdeşleştirilen stiller, yaratıcılarla tamamen ilgisiz grupların kültürlerinin bir parçası olabilirler. Bir insanın yaşama şekli onun görünümünü belirler. İnsanlar yaşam tarzı gruplarına ve kendi kişilik özelliklerine göre trendleri farklı ölçülerde benimserler; örneğin erken benimseyenler, bulaştırıcılar (modanın dağılmasına yardımcı olanlar), geriden gelenler vb. gibi. Şekil 4.4 ve Şekil 4.5'te modanın kitlelere yayılmasında, damlama etkisi ve kaynama etkisi aşamaları ile anlatılmıştır (Jones, 2009: 51-52).

Şekil 5.5: Modanın Benimsenmesi, Damlama Etkisi
Kaynak: (Jones, 2009: 51)

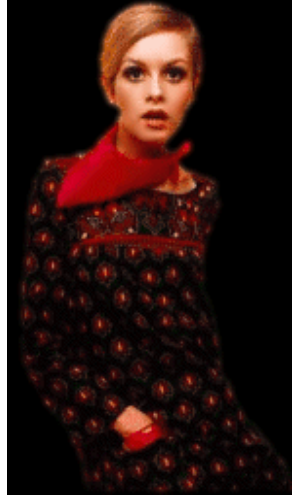
Şekil 5.6: Modanın Benimsenmesi, Kaynama Etkisi
Kaynak: (Jones, 2009: 51)

Tekstil devleri satmak istedikleri giysileri ve yaşam tarzlarını hayranlıkla seyredilen starlara giydirecek ve starların hayranlarını kendilerine müşteri yaparak binlerce dolar kazanmışlardır.

Kişiliklerinden ziyade giydikleriyle her kesimi etkileyebilen starlar, modacılarla birlikte imaj çalışmaları yapmaktadırlar. Şehirli kız, serseri, hanımefendi gibi imajlarla pek çok starı isimlendirebiliyoruz. Bir döneme damgasını vuran, hâlâ az da olsa var olan □Elvis□ tarzı gibi. Binlerce insanın giyim zevki üzerinde etkili

olan Elvis tarzı, dünyanın hemen her tarafında taklit edilmiştir. Giysileri, saçları, aksesuarlarına varıncaya kadar kitleleri peşinden yeni bir moda akımına sürüklemiştir (Bkz. Şekil 3.4). Televizyonlarda gösterildiği zaman sokakların boşaldığı □Miami Vice'da Don Jhonson'ın giyim stili de çok sevilmiş ve taklit edilmiştir (Bkz. Şekil 3.19). Neredeyse tüm erkekler onun gibi kolları kıvrılmış ceketler giymiştir. Filmden sonra birçok tasarımcının koleksiyonlarında bu ceketleri görmek mümkün olmuştur (Yazıcı, 2014: 4).

Modayı etkileyen isimlerden biri hiç şüphesiz Twigy olmuştur. 1966'da İngilizlerin ünlü mankeni Twigy'nin aşırı zayıflığı genç kızlar arasında incecik olma modasının doğmasına sebep olmuştur.

Şekil 5.7: Ünlü Manken Twigy
Kaynak: (Megep, 2008: 20)

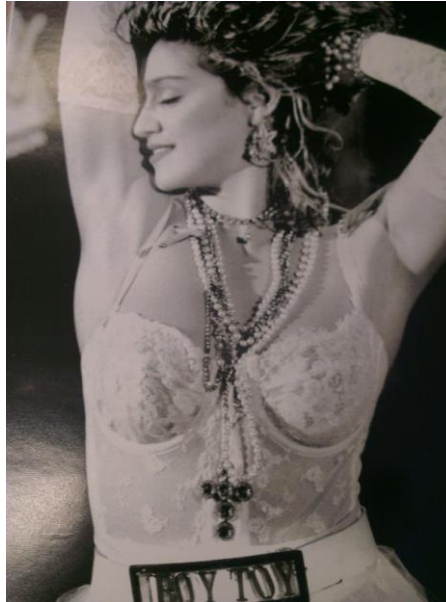
1950'li yıllarda çok meşhur olan sinema aktristi Audrey Hepburn'ün vücut ölçüleri, saç modeli, giysileri moda olurken, 1990'da ses sanatçısı Madonna'nın saçları ve makyajı moda olmuştur (Blackman, 2013: 221).

Audrey Hepburn hayranı olan Cher isimli bayanın, aktriste hayranlığını dile getirmek için yazdığı mektupta; "Senin Breakfast At Tiffany's' deki haline benzemek istediğimden saçlarımı topuz yaptım, kocaman gözlükler aldım ve elime geçen şeylerden sana en yakın olanlarını giydim. Gözlükler yüzünden okulda ceza almıştım..." demiştir. Hayranı Cher'in Audrey Hepburn'e olan hayranlığını dile getirmek adına yazdığı mektupta, aktrisi taklit edecek boyutta filmden etkilendiği anlaşılmaktadır (Blackman, 2013: 124).

Şekil 5.8: Audrey Hepburn
Kaynak: (Blackman, 2013: 123)

Madonna'nın mega starlığa ulaşması 1981'de açılan MTV ile eş zamanlılık göstermiştir. Kanalda yayınlanan müzik videolarına bağlı olarak pop yıldızları daha görünür olmuşlardır. Kariyerinin ilk dönemlerinde Madonna daha uç noktalarda, sokağa ait bir tarza sahip olmuştur. Danteller, fileli çoraplar, abartılı mücevherler ve boyalı saçlar içeren tarzı, 1985 yapımı "Desperately Seeking Susan" açıkça filmde görülmektedir (Blackman, 2013: 156).

Şekil 5.9: Madonna
Kaynak: (Blackman, 2013: 156)

Son zamanlarda pek çok değişik moda evi anlayışlarını yeniden gözden geçirip değişime uğramıştır. Worth, Givenchy ve Balenciaga akla gelebilecek ilk örneklerdir. Tarihçilik kendini özellikle eski yıllarda yaşamış ikonlara yapılan vurgularda göstermektedir. Marchesa Casati'den Audrey Hepburn'e, Marilyn Monroe'dan, Brigitte Bardot ve abartısız stiliyle Jackie Kennedy'e kadar pek çok isim modern "Yeni Kamelot" stiline katkıda bulunmuştur. Özellikle Jackie Kennedy'nin taktığı gözlükleri, bugün bile moda sayılmaktadır.

Kraliyet ikonlarından, sahnenin, ekranın ve müziğin yıldızlarına; şöhret hep modanın pazarı olmuştur. Bu durum konumunu yirminci yüzyılın başlarından beri korumuş olsa da, günümüz medyasının küresel iletişim ağı modanın çok daha farklı boyutlarda yayılmasını sağlamıştır. Bir zamanlar dünyanın en çok fotoğrafı çekilen kadını sayılan Galler Prensesi Diana, gelecek Kral ile olan düğününden trajik ölümüne kadar, ona elbise veren her tasarımcıya başarıyı garanti edebilmiştir. Şüphesiz, Catherine Middleton ve Prens William arasındaki evlilik de benzer bir etki yaratmıştır.

Neredeyse kraliyet ailesinin bir üyesi kadar ünlü olan Madonna da, "Blond Ambition" turnesinde giydiği Jean Paul Gaultier tasarımı olan saten konik sutyeni dillere düşürmüş, Dolce & Gabbana reklamlarının yarı azize, yarı günahkar Sicilyalı Kadın'ını canlandırmıştır.

Büyük markaların reklam kampanyaları ve dergi kapaklarındaki moda mankenlerinin yerlerini, film yıldızları almış durumdadır ve genel kanı olarak, artık kırmızı halının tanıtım için podyuma oranla daha önemli olduğu yönündedir.

Kendini kırmızı halıda uç sahne kostümleriyle sergileyen Lady Gaga aynı zamanda moda tasarımcılarının işlerini de giymektedir. Gaga 2011 yılının mart ayında Amerikan Vogue dergisinin kapağında boy göstermiştir. Tasarımcısı Nicola Formachetti ise moda evi Thierry Mugler'ın kreatif direktörü olarak atanmış ve Gaga ile bu moda evinin çatısı altında çalışmaya devam etmiştir.

Günümüzde Sex And The City ve Mad Men gibi tarihi miras stillerini göze çıkaran kült TV dizileri ve filmleri gerçek modanın (Manolo Blahnik ve Vivienne Westwood) reklamını yapmakla kalmamış, ayrıca moda ilham da vermiştir. Bu

nedenle, her geçen gün kostüm, moda, şöhret ve ilhamı ayıran çizgilerin bulanıklaştığı görülmektedir.

5.3. Sinemadaki Modanın İzleyici Algısı Üzerindeki Etkisi

1930'lu yıllarda sinemanın önemi iyice artmıştır. Dünyadaki kadınlar, hatta modacılar sinemayı takip etmişlerdir. Sinema kostümleri ile gerçek hayattaki kıyafetleri birleştiren modacılarından ilki "Coco Chanel" dir. Filmler gösterime girdiğinde, onun dizaynlarında, etek boyları uzamış ve modası geçmiş eski modelleri tekrar gündeme getirmiştir.

Sinema filmleri gösterilmeye başladıkları ilk günlerde gördüğü ilgiyi günümüzde de görmeye devam etmektedir. Seyirciler filmlerde gördükleri yaşantılara özenmiş, o hayatlara ulaşmanın kolay yolu olarak kıyafetlerini, saçlarını hatta alışkanlıklarını değiştirmişlerdir. Özellikle kadınlar perdede gördükleri oyuncuların güzelliklerine erişebilmenin yollarını aramışlardır.

Filmlerdeki moda ve stil tasvirleri büyük bir değerdir. Filmler disiplinimize bağlı olarak, ilgimizi farklı düzeylerde çekebilirler. Bu nedenle film, kişisel bir seçimdir ve herkesin farklı zevkleri olabilmektedir (McAssey ve Buckley, 2013: 35).

Sadece giysi olarak değil, kadınlar saçlarında da sinema oyuncularından etkilenmişlerdir. Hollywood stilisti Antoine tarafından çıkarılan Claudette Colbert'in saç kakülleri moda olmuştur. Uzun saçlar, enseye kadar kısalmış ve dalgalanmıştır. Greata Garbo'nun lüleli saçları da bu modacının kreasyonlarından. Saçın üstten toplanarak altının dalgalı bırakılması da başka bir modeldir. Bütün kadınlar, saçlarını ortadan ya da yandan ayırarak ve omuzlarına bırakıp dalgalı yaptırmayı taklit etmeye başlamışlardır (Zengingönül, 2010 : 28).

Şekil 5.10: Claudette Colbert, 1938
Kaynak: (İmdb, 2014)

Hollywood starları, izleyenleri macera, sağlık ve güzelliğe davet etmişlerdir. Gary Cooper, Clark Gable, Cary Grant, Fred Astaire erkek giyiminde şıklık ve zerafetin sembolü olmuşlardır. Gloria Swanson, Joan Crawford, Jean Harlow, Greta Gabro modanın öncülüğünü aristokrasi hanımlarının elinden almışlar, Paris modalarını, Amerikan sineması ile dünyaya taşımışlardır. Bu dönemde onlar gibi bakmak bile pek moda olmuştur (Ormanlar, 1999: 53).

şekil 5.11: Greta Gabro
Kaynak: (İmdb, 2014)

Hollywood kadınları gibi görünme çabaları ile, Marlene Dietrich'in ince bir çizgi gibi, kaç almasını taklit etmişlerdir. Eğer kendi kaşları yeteri kadar ince değil ise, kaşlarını tamamen alarak kalemle çizmişlerdir (Zengingönül, 2010 : 28).

şekil 5.12: Marlene Dietrich and Clark Gable, 1936
Kaynak: (İmdb, 2014)

1940'lı yıllara damgasını vuran ünlü oyuncu Marlene Dietrich filmlerinde kullandığı erkek giysileri içinde kadınsı tarzı ile de pek çok kimseyi etkisi altına almıştır. Modacılar da bundan etkilenmiş, moda dergileri Dietrich'in filmlerinde yer alan giyim tarzından yola çıkarak konsept yaratma yoluna bile gitmişlerdir. Christian Dior anılarında ünlü sinema oyuncusunun kıyafetlerinden etkilendiğini yazmıştır (Akyol, 2007: 9).

Şekil 5.13: Marlene Dietrich
Kaynak: (İmdb, 2014)

Sadece kadınlar değil, erkekler de kıyafetlerinde film yıldızlarından etkilenmişlerdir. 1930'lu yıllarda pek çok erkek, Humprey Bogart gibi film gangsterlerinden etkilenerek uzun, geniş yağmurluklar ya da yakası dik paltolar giyinmişlerdir (Zengingönül, 2010 : 29).

Şekil 5.14: Humprey Bogart
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu yıllar, yıldızların toplum üzerinde en etkili oldukları yıllardan biri olmuştur. Giysi modasına ve endüstrisine bilinçli ve bilinçsiz pek çok etkileri olmuştur. Örneğin Clark Gable, 1934 yılında oynadığı komedi filmi "It Happened One Night" (Bir Gecede Oldu) filminde minicik bir hareketiyle iç çamaşırı firmalarını neredeyse iflasa sürüklemiştir.

Gable bu filmdeki bir sahnede, uyumak için hazırlanırken gömleğini çıkarmış; fakat o döneme kadar hiçbir filmde görülmemiş şekilde dönemin ahlakına aykırı olarak gömleğinin içine atlet giymemiştir. Filmin bu sahnesi Amerika'da büyük tartışma yaratmış, fakat hemen ardından çoğunluk tarafından taklit edilmiştir. Bu süre zarfında Amerika'da iç çamaşırı satışları büyük oranda düşmüştür (Akyol, 2007: 16).

Şekil 5.15: Clark Gable'ın It Happened One Night Filminde Atletsiz Görüldüğü Sahne
Kaynak: (Akyol, 2007: 16)

"Batı Yakasının Hikayesi" filminde giyilen giysiler ile de blue jean modasının bütün dünyayı sardığı görülmüştür (Megep, 2008: 12).

Şekil 5.16: Batı Yakası Hikayesi Film Afişi
Kaynak: (Megep, 2008: 12)

1960'lı yıllarda yayımlanan pek çok gazete ve dergide, sinema oyuncularının yer aldığı reklamlara, oyuncularla yapılan röportajlara yer verilmiştir. Sinema aktrislerinin yer aldığı reklamlardan biri 1961 yılında yayınlanan Hayat Mecmuasında dönemin ünlü sinema oyuncusu Jane Powell'ın yer aldığı reklamdır. Reklamda " Ben Lüks Tuvalet Sabunu kullanırım... Ne kadar da haklı. Zira en iyi güzellik tedavisi Lüks ile başlar. O halde sizde sinema yıldızlarının güzellik tedavisini tatbik ediniz. Çünkü yıldızların onda dokuzu Lüks Tuvalet Sabunu kullanırlar..." sloganı yer almıştır (Hayat Mecmuası, 1961).

Şekil 5.17: 1961 Hayat Mecmuasında Yayımlanan Ünlü Oyuncu Jane'Powel' ın Yer Aldığı Reklam
Kaynak: (Jane Powell, 1961)

Ülkemizde de aynı yıllara ait Kadın Gazetesinde Tuncay Baydar, ünlü yabancı sinema oyuncularından özellikle kıyafetler ve kendi giyim tarzlarına ilişkin bilgiler vermelerini isteyerek Türk kadınlarının nasıl onlar gibi olacağına ilişkin bilgilere köşe yazısında yer vermiştir (Baydar, 1960: 5).

5.4. 1970 ile 1990 Yılları Arasında Gösterime Girmiş Modayı Etkileyen Popüler Filmler

1970 ve 1990 yılları arasında vizyona girmiş, en çok izlenen ve toplumu etkileyerek insanlar tarafından en çok taklit edilen ikonik filmlerin vizyona girdikleri tarih, orijinal isimleri ve Türkiye'de vizyona girdikleri isimleri aşağıdaki tablo 5.1'de verilmiştir.

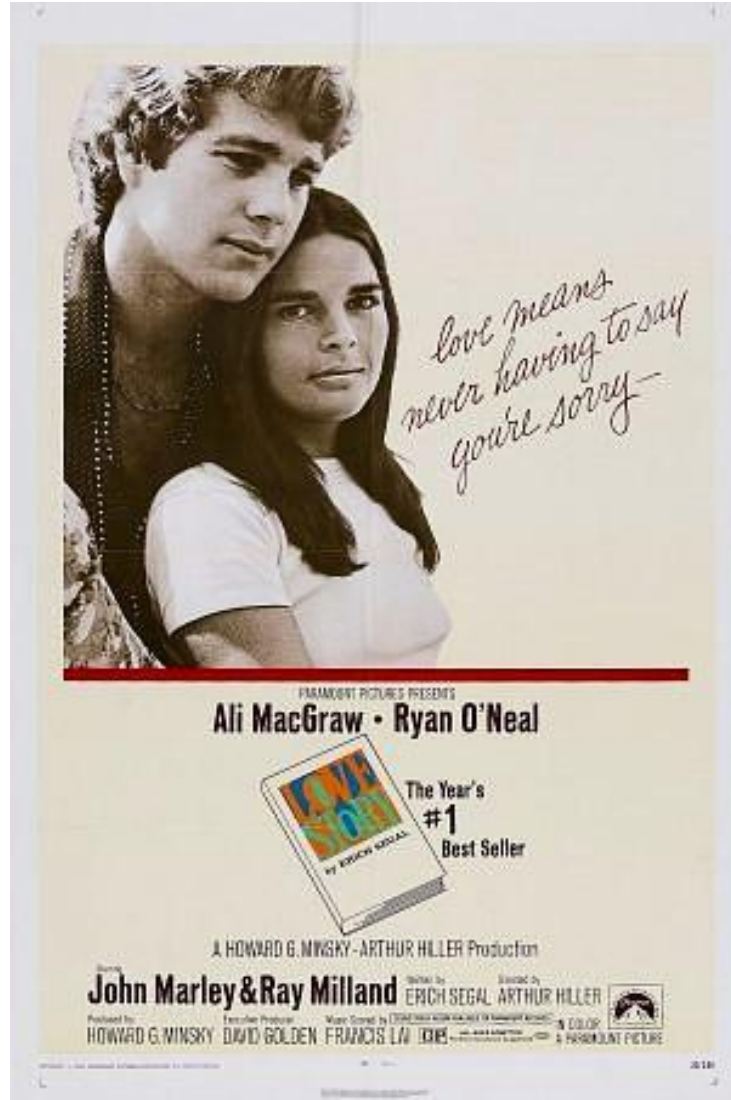
Tablo 5.1: 1970-1990 Yılları Arasında Gösterime Girmiş Popüler Filmler

Tarih	Filmin Orjinal İsmi	Türkiye'deki Vizyon İsmi
1970	Love Story	Aşk Hikayesi
1972	The Godfather	Baba
1974	Great Gatsby	Muhteşem Gatsby
1977	Saturday Night Fever	Cumartesi Gecesi Ateşi
1977	Star Wars	Yıldız Savaşları
1977	Annie Hall	Annie Hall
1978	Grease	Grease
1979	Hair	Bırak Güneş İçeri Girsin
1980	American Gigolo	Amerikan Jigolo
1983	Scarface	Yaralı Yüz
1985	Desperately Seeking Susan	Çılgın Madonna
1985	Out of Africa	Benim Afrikam
1985	The Breakfast Club	Kahvaltı Kulübü

1986	Pretty in Pink	Pembeli Gzel
1986	Top Gun	Top Gun
1987	Dirty Dancing	Kirli Dans
1989	When Harry Met Sally	Harry Sally'le Tanışınca
1990	Pretty Women	zel Bir Kadın

Kaynak: (McAssey ve Buckley, 2013: 35)

5.4.1. Love Story (Aşk Hikayesi) 1970

şekil 5.18: Love Story (Aşk Hikayesi Film Afışı)

Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Arthur Hiller

Senaryo: Erich Segal

Görüntü Yönetmeni: Richard C. Kratina

Oyuncular: Ali MacGraw, Ryan O'Neal, Ray Milland, Tommy Lee Jones

Müzik: Francis Lai

Yapımcı: Howard G. Minsky

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Pearl Somner, Alice Manougian Martin

Filmin Konusu: Köklü ve zengin bir aileden gelen IV. kuşaktan Oliver Barrett (Ryan O'Neal), Harvard Üniversitesinin hokey takımında iyi bir hokey oyuncusudur. Bir gün Radcliffe Kolejinde müzik öğrencisi olan işçi sınıfından Jennifer Cavalleri'le (Ali MacGraw) tanışır. Bir süre arkadaş olarak görüşen çift birbirlerine âşık olur. Çift bir süre sonra evlenmeye karar verir, ancak Oliver'ın babası III. kuşaktan Oliver Barrett (Ray Milland) bu evliliğe onay vermez çünkü oğlunun aile geleneğini devam ettirerek kendisinden öncekiler gibi hukuk okuluna gitmesini ister ayrıca Jennifer fakir olduğu için onların ailesine uygun değildir. Oliver oğlunun harçlığını keser, onu mirasından da mahrum edeceğini söyler. Buna karşılık Jennifer'in babası onlara destek olur.

Çift evlenir ve bir süre sonra Oliver, Harvard hukuk okulunu kazanır. Oliver çalışmaya başladıktan sonra çocuk isterler ve doktora giderler ancak çocukları olamayacaktır çünkü Jennifer çok hastadır ve ölmek üzeredir. Oliver hastane masrafları pahalı olunca babasının yanına gider ve para ister. Babası parayı verdikten sonra Jennifer hastaneye yatar fakat kurtulamaz.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Aşk Hikâyesi 1970, ABD yapımı romantik-dramatik filmidir. 1970'li yıllarda öğrenci hareketleri gündemdeyken bu filmde, başlangıçta biri zengin biri fakir iki üniversite öğrencisini anlatarak özellikle genç üniversite öğrencilerinin dikkatlerini çekmiştir. Filmde kullanılan kostümler, dekorlar, evler, arabalar vb. birçok şey 70'li dönemleri betimler şekilde anlatılmıştır.

Filmde kullanılan kostümler ve dekorlar 70'li yılların belirgin özelliklerini bize sunmaktadır. Örneğin; Jennifer'ın düz saçları, mini etekleri, Oliver ile birlikteyken giydiği kalıbı ve rengi birbirine yakın kabanları 70'li yılların modasını ve sade kısımlarını gözler önüne sermektedir. Öğrenci hareketlerinin gündemde

olduğu bu dönemde çekimlerin büyük bir kısmının da Harvard'da yapılmış olması ve hikâyenin iki öğrenci üzerinden anlatılması dönem ile uyumluluk göstermektedir. Böylece izleyici filmde kendinden bir şeyler bulmuştur.

Filmde dönemin betimlemeleri çok iyi bir şekilde yapılmıştır. Zengin oğlan, fakir kız olgusu filme konu olmuş ve sınıf farklılıkları üzerine çekilmiş en popüler filmler arasında yer almıştır. Film özellikle kış aylarını betimlemiştir. Film çekimlerinin büyük bir kısmı Harvard Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir.

Filmin müziklerini Francis Lai bestelemiştir. Bu beste ile filme en iyi müzik dalında Oscar ödülü kazandırmıştır. Filmin müzikleri o zaman olduğu gibi günümüzde de beğeniyle dinlenerek hafızalara kazınmıştır.

Film sinemalarda gösterildikten çok kısa bir süre sonra, 1972'de ABC TV'de gösterildiğinde o tarih itibarı ile bir filmin sinemalarda gösterilmesi ile televizyona verilmesi arasında geçen süre açısından bir rekor kırmıştır.

Filmin tanıtım sloganı olan "Aşk asla pişmanlık duymamaktır" (Love means never having to say you're sorry) cümlesi yıllarca romantizmin de bir sloganı olarak dillerden düşmemiştir. Filmde sadece iki kere telaffuz edilen bu cümle Amerikan Film Enstitüsü'nün "100 yılın 100 film sloganı" arasında 13. sıraya kadar yükselmiştir.

Şekil 5.19: Love Story Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

1970 ile 1984 yılları arasında ABD'de doğan kız bebeklere verilen isimler arasında "Jennifer" ismi ilk sıralarda yer almıştır. Bu popülerite de filmin büyük etkisinin olduğu ileri sürülmektedir. Bunun bir sebebi olarak filmde 24 yaşında

hayatını kaybeden Jennifer'ın yeni doğan bebeklerle birlikte adının yaşatılmak istenmesidir.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcıları Pearl Somner, Alice Manougian Martin'dir. Filmde anlatılan hikâye; sade, yalın, abartısız, doğal, duygu sömürsünün yapılmadığı ama izledikçe kendimizi kaptırdığımız, gerçek bir aşk hikâyesini anlatmaktadır. Bu nedenle tasarımcılar film için kullandıkları siyah, taba, gri, kahverengi, beyaz, yeşil, mavi ve kırmızı gibi renklerin en yumuşak tonlarını kullanmışlardır. Film için tasarladıkları kostümler dönemin izlerini ve modasını da taşımaktadır. Film özellikle kış aylarında geçtiği için tasarladıkları kıyafetler de kış aylarında giyilen giysilerden oluşturulmuştur. Oyuncular filmde öğrenci oldukları için Oliver ve Jennifer'ın kostümleri öğrenci stili düşünülerek hazırlanmıştır. Filmde özellikle dış giyim; bere, atkı, kışlık taba rengi kabanlara ve Jennifer'ın giydiği mini etek gibi giysilere dikkat çekilmiştir.

Şekil 5.20: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.20'de ki sahnede Oliver ve Jennifer'ın okulda birlikte dolaştıkları bir sahne bulunmaktadır. Oliver'ın üzerinde kışlık kareli kumaştan gri tonlarında bir ceket ile içerisinde mavi renkte kışlık triko bir kazak bulunmaktadır. Oyuncunun kışlık kadife kumaştan, siyah renkte bir pantolon ile takımı tamamladığı görülmektedir. Oliver'ın giysilerinde aksesuar olarak; gri renkte bir atkı ve yine ona uygun tonlarda bir eldiven kullanılmıştır. Bu da oyuncunun zengin olmasına karşın giydiği kıyafetler ile Jennifer'dan farkı olmadığı görüntüsünü seyircilere ulaştırmıştır.

Jennifer'ın üzerinde ise siyah renkte, iri düğmeli, kruvaze kapama kaşe kaban bulunmaktadır. Eteğinde yine kışlık kumaştan hazırlanmış, kabanyı uyum içinde siyahlı grili bir etek kullanılmıştır. Jennifer'ın sade ve yalın çizgisi bu giysisinde açıkça görülmektedir.

Şekil 5.21: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki resimde Jennifer Oliver'ın hokey oyununu izlemek için ziyarete gelmiştir. Bu sahnede Jennifer salaş siyah bir kaşe montladır. Saçını düz bırakarak bordo bir bere kullanmıştır. Son olarak ta bordo beyaz enine çizgili bir atkı ile giysisini tamamlamıştır. Jennifer'ın üzerinde bulunan bu giysi üzerindeki renkler, çizgiler ve kullanım biçimi karakterin naif görüntüsünü bizlere açıkça anlatmaktadır. Örneğin; Atkı üzerinde kullanılan çizgiler Jennifer'ın durağan görüntüsü ile paralellik göstermiş ve atkının üzerindeki renkler ile de Harvard Hokey Takımı'nda oynayan Oliver'ı desteklediğini göstermiştir.

Oliver Harvard Üniversitesi'nin hokey takımında oyuncudur. Bu sahnede üzerinde Oliver'ın üzerinde 70'li yıllardaki Harvard Üniversitesi'nin Hokey Takımı'na ait forma bulunmaktadır.

Şekil 5.22: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Oliver ve Jennifer'in birlikte arabada oldukları bir sahne gösterilmektedir. Jennifer'in üzerinde taba rengi kaşe mont, aynı rengin daha koyu tonlarında bir atkı ve siyah eldivenler bulunmaktadır. Oliver ise griye yakın tonlarda, kışlık kürkle astarlanmış bir paltonun içine beyaz gömlek giyerek giysisini tamamlamıştır. Bu kostümlerde kullanılan renkler ile genç çiftin birbirine ne kadar benzediği anlatılmaya çalışılmıştır.

Şekil 5.23: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.23'te Oliver'ın, Jennifer'ı ailesiyle tanıştırmaya götürdüğü sahneler gösterilmiştir. Bu sahneler içinde kostümüyle en çok dikkatleri çeken kişi hiç kuşkusuz Jennifer'dır. Jennifer, Oliver'ın ailesiyle tanışmaya geldiği için dikkatleri çeken kırmızı renkte ama bir o kadar da sade, dökümlü kumaştan yapılmış bir elbise tercih etmiştir. Elbisesini siyah küçük bir çanta ile tamamlamıştır.

Oliver ise ailesi ile arasındaki soğukluk nedeni ile resmi bir takım elbise ile Jennifer'ı ailesi ile tanıştırmaya getirmiştir. Oliver'ın giysisi siyah ceket, beyaz gömlek, bordo tonlarında bir kravat ve gri tonlarında bir pantolon ile tamamlanmıştır. Kravatında kullanılan bordo renk ile Jennifer'ın giydiği elbiseye uyum yakalanmıştır.

Oliver'ın ailesi ise çocuklarının kız arkadaşı ile tanışacakları için zenginliklerinin verdiği asaletle hazırlanmıştır. Annesi mavi şık ipek bir elbise, üzerine taktığı inci kolye ve topladığı saçları ile asaletle yerini almıştır. Oliver ile arası hep soğuk olan babası ise siyah bir ceket, beyaz bir gömlek, gri tonlarında bir pantolon ve yine gri tonlarında bir kravat ile oğlunu karşılamıştır. Oliver ile Jennifer arasında renklerle yakalanan uyum çiftin birbirine ne kadar yakın olduğunu gösterirken, Oliver'ın babası ve annesi arasındaki uyumsuzlukta ailenin bir birinden ne kadar kopuk olduğunu gözler önüne sermektedir.

Şekil 5.24: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki resim Oliver ve Jennifer'ın her şeye rağmen evlendikleri sahneyi göstermektedir. Jennifer gelinlik yerine piliseli uzun kollu kısa dökümlü bir elbise giymiştir. Saçını beyaz çiçekli bir kurdela ile toplamış ve inci küpelerle giysisini

tamamlamıştır. Beyaz rengin saflığı, Jennifer gelinlik giymese de onun sade stili üzerinden yansıtılmıştır. Oliver siyah tonlarında bir ceket giymiştir. Oliver'da Jennifer gibi düğün geleneklerine uygun olarak giydirilmeyerek, abartıdan uzak bir şekilde evlenmek istedikleri izleyiciye yansıtılmıştır.

Şekil 5.25: Love Story Filmi Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Oliver ve Jennifer yeni evlidir, Oliver evlerine girerken Jennifer'ı kucağına alır. Jennifer kareli mini etek, kalın bir çorap, siyah kaşe kaban ve triko boğazlı bir kazak giymiştir. Aksesuar olarak siyah bir çanta, siyah bir eldiven ve siyah kısa topuk bir ayakkabı kullanmıştır. Oliver ise kadife bir pantolon, yeşil triko bir kazak ve beyaz bir gömlek giyinmiştir. İkilinin üzerinde bulunan giysiler, evlenmiş olmalarına rağmen aşklarından bir şey kaybetmediklerini gözler önüne sermiştir.

Topluma Yansıması: Filmin kostümleri halk tarafından birçok ülkede oldukça beğenilmiştir. 70'li dönemler öğrenci hareketlerinin yoğunlukta olduğu dönemler olmuştur. Bu filmde kullanılan kostümler daha çok kolejli öğrenci stili şeklinde yaratıldığı için özellikle gençler tarafından taklit edilmiştir. Filmin müzikleri de bu dönemde herkes tarafından çok beğenilmiştir. Filmin müziği bir süre sonra müzik kutularında bile çalmaya başlamıştır.

Şekil 5.26: Love Story Filmi Modası
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

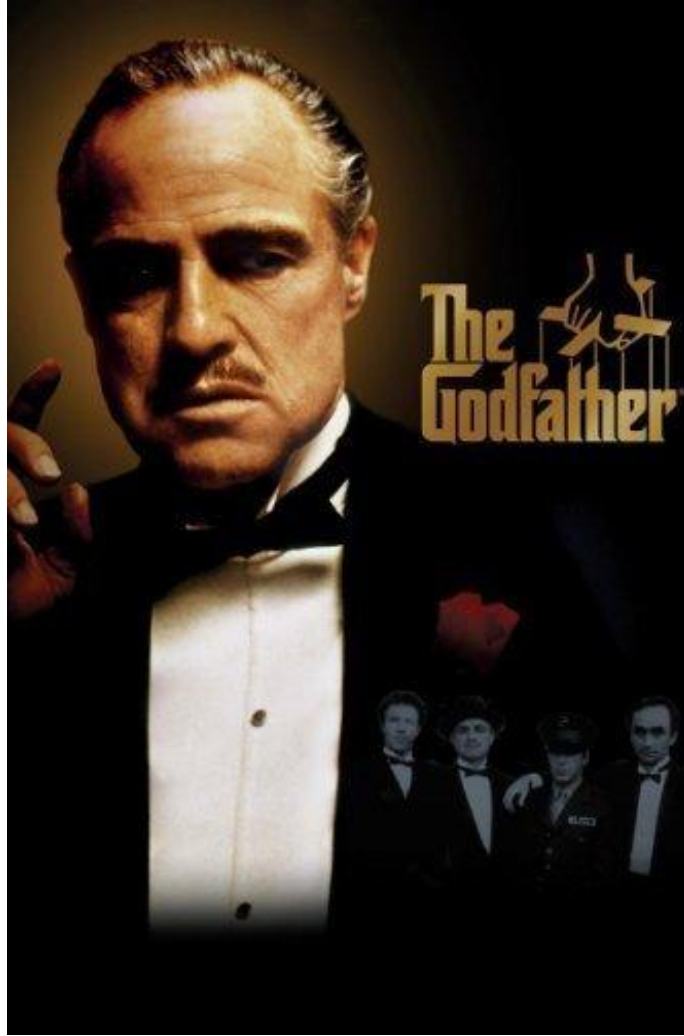
Yukarıdaki resim "Love Story" filminin gençler arasında moda olduğunun açıkça bir kanıtıdır. Genç kızlar filmin kostümlerine benzeyen kısa etekler, paltolar, triko kazaklar giymişlerdir. Jennifer'in gardırobu, film gösterime girdikten bir süre sonra birçok kadının giyimine şekil vermiştir.

Şekil 5.27: Love Story Filmi Modası
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Yukarıdaki resimde "Love Story" filminden esinlenerek tasarlanan giysiler görülmektedir. Triko kazaklar, çizgili atkılar ve renkli bereler kullanılarak film modasına uyulmuştur.

5.4.2. The Godfather (Baba) 1972

Şekil 5.28: The Godfather Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Francis Ford Coppola

Senaryo: Francis Ford Coppola, Mario Puzo

Görüntü Yönetmeni: Gordon Wills

Oyuncular: Marlon Brando, Al Pacino, Diane Keaton, Richard S. Castellano,
Robert Duvall, James Caan

Müzik: Carmine Coppola, Nino Rota

Yapımcı: Albert S. Ruddy

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Anna Hill Johnstone

Filmin Konusu: Corleone ailesi, Don Vito Corleone'nin başında olduğu, suçla dayalı bir örgüt kurmuş İtalyan asıllı meşhur bir ailedir. Aile, New York'daki diğer dört aileyle birlikte New York'un yeraltı işlerini yönetmektedir. Ancak Corleone ailesini diğerlerinden ayıran özelliği, Don Corleone'nin politikacılar ve yargıçlarla olan yakınlığıdır. Politikacılar ve yargıçlarla olan bu yakın ilişkileri diğer ailelerin açamadığı kapıları açabilmesini sağlamaktadır.

İtalya ve New York'un en meşhur uyuşturucu üreticisi ve dağıtıcısı olan "Türk" lakaplı Solozzo, Don Corleone'den, ilişkilerini kullanarak kendisine yasal koruma sağlamasını ve 1 milyon dolar nakit para vermesini ister, karşılığında elde edilecek kârdan pay teklif eder. Teklife göre, ilk yıl Corleone Ailesi'ne kalacak olan para 3-4 milyon dolar civarında olacaktır ancak Don Corleone teklifi reddeder. Gerekçesi, iyi ilişkileri olsa da, Don Corleone'nin uyuşturucu işi ile bağlantısı olduğunu öğrenen siyasetçilerin ilişkilerini gözden geçirme gereği duyacak olmalarıdır. Don Corleone'ye göre politikacılar kumarı bir zaaf olarak görüyorlardır ama uyuşturucunun pis iş olduğu kanısındadırlar. Bunun üzerine arkasına Tataglia ailesini ve New York'da polis şefi olan McClusky'i alan Solozzo, Don Corleone'yi vurdurtur. Ölümünden son anda kurtulan Don Corleone'yi ve tüm aileyi kötü günler beklemektedir.

Bu süreçte, fevri hareketleriyle bilinen, Don Corleone'nin en büyük oğlu Sonny, kız kardeşinin yeni evlendiği kocasından yediği dayaklara göz yumamaz ve damatlarının Solozzo ile olan işbirliği sonucunda bir suikastte ölür. II. Dünya Savaşı'ndan kahraman olarak dönen en küçük oğlu Michael ise, daha önce aile işleriyle hiç ilgilenmemiştir. Bunu istemediği halde olayların akışı onu hikâyenin merkezine doğru itecektir ve New York'ta suç aileleri arasındaki savaş başlayacaktır. Michael babasının intikamını almak için Solozzo'yu öldürür ve İtalya'da saklanır. Filmin sonunda Don Corleone, Michael'in küçük oğlu ile oynarken ölecektir. Michael babası öldükten sonra, işlerin başına geçecek ve başta abisine suikast düzenleyen damatları olmak üzere, herkesten intikam alacaktır.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1972 yapımı olan, Mario Puzo'nun çok satan romanından uyarlanan, Francis Ford Coppola'nın yönettiği ve aynı anda hem sanat filmi hem de ticari açıdan başarılı olan film klasik Hollywood çağının bitişine ve mega film çağının doğuşuna işaret etmektedir. Filmin baş rol

oyuncuları Don Vito Corleone rolünde Marlon Brando ve Michel Corleone rolünde oynayan Al Pacino'dur (Kemp, 2014: 342).

Film bir miras yaratan "Luca Brasi balıklarla yatar" ve "Ona reddedemeyeceği bir teklif yapın" slogan cümleleri ile popüler kültüre sızmış, büyük eleştirel ve ticari bir başarı yakalamıştır. İlk gösterime girdiği andan itibaren, bir bomba etkisi yaratmıştır. Filmin oynadığı sinemaların önünde uzun kuyruklar oluşmaya başlamış ve film bütün gişe rekorlarını kırmıştır. Filmin çekimi sürerken New York'da düzinelerce gangsterin Mafya içindeki çekişmeler nedeniyle öldürülmüş olması, filmin konusunun ne kadar güncel olduğunu ve döneminin izlerini taşıdığını göstermiştir (Boyacıoğlu, 1991: 155).

Baba en muhteşem Amerikan filmlerinden biri olmuş; sadece hayali Carleone karakterine tapanlar değil, filmi bilgelik kaynağı olarak değerlendiren iş adamları dahil herkes tarafından çok sevilmiştir. Francis Ford Coppola, ucuz bir gasgster operası; ataerkillik, aile ve Amerikan destanı yaratmıştır. Filmin bu kadar beğenilmesi üzerine 1974 yılında en az bu film kadar beğenilen bir devam filmi çekilmiştir. Bu iki filmde bir çok dalda Oscar almaya hak kazanmıştır. Baba filminin daha yakın bir zamanda üçüncü filmi de çekilmiştir ancak bu film ilk iki kadar başarılı olamamıştır. (Schneider, 2012: 552).

Film 1945 yılından başlayarak II. Dünya Savaşı sonrasını anlatmaktadır. Bu dönemde moda anlayışında; vatkalı omuzlar, kalçaya ve bele oturtulan düz kesimli ceketler ve montlar, asker üniforması havasındaki tayyörler, hastane ya da askeri yerlerde çalışan kadınların üniforma benzeri kıyafetleri, erkeklerde özellikle zengin kesimde savaş sonrası takım elbiseleri, şapkalar, kumaş pantolonlar ve gömlekler görülmektedir. Abartılı, gereksiz, detaycı hiçbir unsur dönemin kıyafetlerinde bulunmamaktadır.

Filmde karakterlerinde kullanılan kostümler, II. Dünya Savaşı sonrasını resmetse de 70'li yıllara göndermeler yapmıştır. Bu dönemde özellikle erkekler arasında smokin, çizgili ve düz takım elbise, şapka, ayakkabı gibi birçok unsur moda olmuştur.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Anna Hill Johnstone'dur. Film bir gangster hikayesidir ve mafya içerikli konuları ele

almaktadır. Bu nedenle kostüm tasarımcısı Johnstone filmde özellikle erkeklerin kostümlerine yer vermiştir. Filmde ayrıca kullanılan dekor ve birçok etken aracılığı ile II. Dünya Savaşı sonrası olan yıllar oldukça iyi bir şekilde izleyiciye yansıtılmıştır.

Film kostümlerinde erkeklerde çizgili ve düz takımalar, uzun paltolar, simokinler, takım elbise içine giyilen yelekler, kravatlar, papyonlar, pantolonlar, pantolonlara takılan suspendersler dikkat çekmektedir. Kostümlerde kullanılan renklerin çoğunlukla siyah renk oluşu da mafya içindeki karanlık tarafı ifade etmektedir.

Şekil 5.29: The Godfather Filmi Eskiz Çizimi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Filmde bayanların giysilerinde mafya yaşantısından uzak tutulmaya çalışıldıkları açıkça görülmektedir. Bayanların kıyafetleri, bol kesimli, midi boylu, bele oturan puantiye desenli elbiseleri, hasır şapkaları, saç aksesuarları ile dikkat çekmektedir.

Şekil 5.30: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Corleone'den yardım isteyen adamın, yardım karşılığında Corleone'nin büyüklüğünü, gücünü ve saygınlığını anlatmak ve teşekkürlerini sunmak istediğini elini öpmesinden anlıyoruz. Ayrıca kahramanımız, Corleone'nin kızının düğününde geldiği ve saygınlık ifade etmek için siyah takım elbise giymiştir.

Corleone ise bu sahnede kızının düğün günü olduğu için siyah bir smokin giymiştir. Yakasında smokine uygun şekilde kullanılmış beyaz gömlek üzerine siyah papyon takmıştır. Saygınlığını, gücünü, hırsını, ölümcüllüğünü, büyüklüğünü ve onu diğer herkesten ayıran vurgusunu ise ceketin yakasına taktığı kırmızı gül ile anlatmıştır.

Oğlu Sonny'nin giysisi, ileride babasının yerine geçeceğinin sinyallerini açıkça göstermektedir. Babası gibi siyah bir smokin giyen Sonny, babasından farklı olarak kirliliğe bulaşmamışlığın sembolü olarak, yakasına beyaz ve açılmış bir gül takmıştır.

Şekil 5.31: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahne Corleone'nin kızının düğün resiminin çekildiği sahnedir. Filmde Corleone ailesinin birlikte, mutlu bir şekilde poz verdikleri son fotoğraf karesidir. Burada Don Vito Corleone eşinin hemen yanında yer almıştır. Corleone'nin eşi toz pembe bol kesimli v yakalı bir elbise giymiştir ve yakasına bembeyaz çiçeklerden oluşan bir bir çiçek ilıştirmiştir. Bu sahnede eşi ile beraber kızlarının yanında durarak büyük bir aile olduklarını anlatmaya çalışmışlardır.

Sonny'nin eşi daha koyu pembe yakası kapalı bir elbise giymiştir. Sonny'de eşinin ve çocuklarının yanında durarak babasını örnek aldığını göstermiştir. Sonny'nin kız çocukları pembe, erkek çocukları da beyaz giydirilmiştir. Kız çocukların pembe giymeleri aile üyesi olan diğer kadınlar gibi olacaklarına işaret etmektedir. Erkek çocukların beyaz giymeleri ise erkeklerin kirli işlerine henüz bulaşmamış, saflığı temsil etmelerinden dolayıdır.

Bu karede Michael ise aile üyelerinin yanında durmasına karşın onlardan bir kopukluk göstermiştir. Çünkü üzerinde subay üniforması vardır. Michael ailesinin kirli, yasal olmayan işlerine bulaşmamak adına subay olmaya karar vermiştir. Formasını çıkarmayarak aile üyeleri ile aralarında olan kopukluğu ifade etmiştir.

Michael'ın kız arkadaşı Kay'in üzerinde de Michael gibi diğer aile üyelerinden farklı giyisiler bulunmaktadır. Diğer kadınlar pembe ve tonlarını giyerek aileden olduklarını gösterirken, Kay'in uzun turuncu elbisesi ve kafasına taktığı krem

renge büyük şapka onun aileden biri olmadığını açıkça gözler önüne sermiştir. Aşağıdaki Şekil 5.31'de, Kay'ın elbisesi daha ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Şekil 5.32: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Üçkardeş, 2013: 333)

Kay karakter olarak özgür ruhludur ve kirli işlere bulaşmadan önce Michael'a aşık olmuştur. Filmde giydiği bu elbise ve Michael'a gösterdiği yakınlık ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Filmin sonunda Michael'la evlenmesine rağmen, özgür olma isteği yüzünden mutluluğu yakalayamamıştır.

Şekil 5.33: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.33'de ki sahnede Michael babasına düzenlenen suikastın intikamını alabilmek için düşmanlarını yemek masasında öldürmektedir. Michael'ın üzerinde bu sahnede, halka açık bir lokantada oldukları için dikkat çekmemek adına, klasik geniş yakalı bir takım elbise bulunmaktadır. Takım elbisesinin içine yine aynı kumaştan bir yelek giymiştir ve bu onu daha ciddi bir konuma getirmiştir. Aksesuar olarak kullandığı kravattaki eğimli çizgiler Michael'ın eski yaşantısının değişeceği izlenimini vermektedir.

Şekil 5.34: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Michael babasını öldürmeye çalışanlardan intikam aldıktan sonra İtalya'ya kaçmıştır ve orda sıradan kimsenin tanımayacağı bir hayat sürerek saklanmıştır. Orada tanıştığı bir kadınla evlenerek hayatını düzene koymayı düşünmüştür. Yukarıdaki sahnede Michael ve eşi bulunmaktadır. Michael burada siyah klasik bir takım elbise giymiş ve öncekilerden farklı olarak, küçük bir kravat takmıştır çünkü burada Michael tekrar eski büyük aile yaşantısından kopup, yeni bir başlangıç yapmak ister. Bunu yakasına taktığı beyaz çiçekten de anlayabiliriz. Eşi ise dantelden, sade, kısa duvaklı bir gelinlik giymiştir. Michael'ın yanında yerini alarak diğer kızlardan farklı olduğu bu gelinlikle gösterilmiştir.

Şekil 5.35: The Godfather Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Michael yukarıdaki sahnede babası öldükten sonra babasının yerini almıştır. Oturma şeklinden Michael'ın artık eskisi kadar temiz olmadığını ve yeni lider olarak başa geçtiğini anlıyoruz. Michael baştan aşağı siyah takım elbise giymiştir. Oturduğu koltuğun renginin açık kahve tonlarında olması, onun daha da öne çıkmasını sağlamıştır. Yakasına taktığı geniş ve düz siyah kravat ile de Michael'ın baskın karaktere dönüşümü resmedilmiştir.

Topluma Yansıması: Filmde kahramanların giydiği kostümler özellikle erkekler tarafından taklit edilmiş, çoğu izleyici bu filmi idol edinmiştir. Özellikle siyah renk takım elbiseler ve smokinler çok beğenilmiştir. İnsanları bu denli etkileyen ve cinayet örgütlerini konu alan bir filmin bu kadar coşkuyla karşılanması eleştiri konusu olmuştur (Boyacıoğlu, 1991: 153). Film 1945 dönemlerini anlatmasına karşın, tasarımcı tarafından hazırlanan, stilize edilmiş takım elbiseler filmin bu denli başarı yakalamasında oldukça etkin şekilde rol oynamıştır.

The Godfather filminden sonra çekilen, çoğu gangster filminin kostümlerinde bu filmde esinlendiğini görmekteyiz. Film, çoğu kostüm tasarımcısına ilham kaynağı olmuştur. The Godfather filminden sonra gangster filmlerin çekimlerinde artış gözlenmiştir ama hiç biri bu film kadar başarılı olamamıştır. Aşağıda Şekil 5.35 ve 5.36'da görülen, kostümlerin çıkış noktası hiç kuşkusuz bu The Godfather filmi olmuştur.

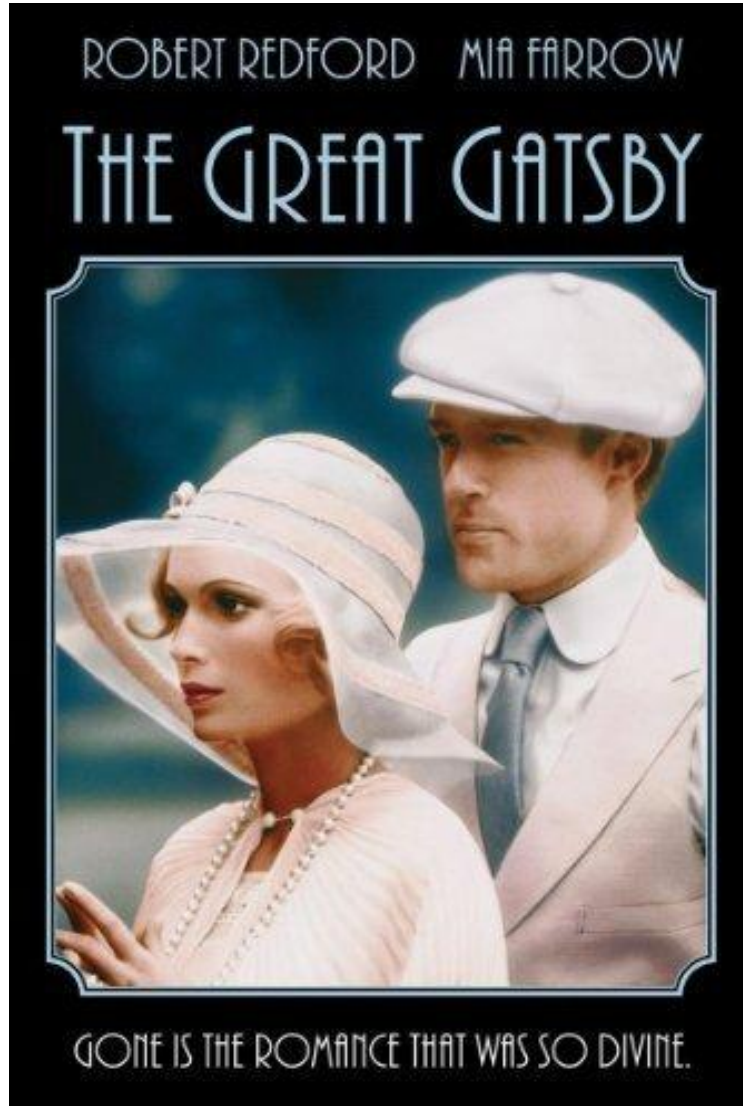

Şekil 5.36: The Godfather Filminden Esinlenerek Hazırlanan Gangster Squad Film Kostümü
Kaynak: (Film ve Kıyafet, 2014)

Şekil 5.37: The Godfather Filminden Esinlenerek Hazırlanan Halk Düşmanları Film Kostümü
Kaynak: (Film ve Kıyafet, 2014)

5.4.3. Great Gatsby (Muhteşem Gatsby) 1974

Şekil 5.38: Great Gatsby Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Jack Clayton

Senaryo: Francis Ford Coppola, F. Scott Fitzgerald

Görüntü Yönetmeni: Douglas Slocombe

Oyuncular: Robert Redford, Mia Farrow, Bruce Dern, Sam Waterston, Karen Black

Müzik: Nelson Riddle

Yapımcı: David Merrick

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Theoni V. Aldredge

Filmin Konusu: Yazar olma basamaklarını tırmanan Nick Carraway 1920'lerde eğlence hayatının gözdesi konumuna yükselen New York'a gelir. Kendi Amerikan rüyasının peşindeyken tesadüfen milyoner Jay Gatsby ve onun çevresiyle yolları kesişir. Carraway'nin, alkolün su gibi aktığı, göz kamaştırıcı partilerle tanışması fazla zaman almaz. Nick'in kuzeni Daisy Buchanan ve eşi Tom Buchanan'ı sık sık ziyarete gitmektedir. Herkes Nick'in evinin yanında verilen ihtişamlı partileri ve tabiki Jay Gatsby'yi konuşmaktadır. Gatsby bütün gizemini koruyarak verdiği partilere katılmamaktadır. Bir gün Jay Gatsby, Nick'le tanışır ve onun aracılığı ile de kuzeni Daisy ile görüşmeye başlar. Daisy ve Gatsby'nin yolları daha önceden kesişmiş ve birbirlerine aşık olmuşlardır. Gatsby savaş yüzünden gidince Daisy'ye onu beklemesini söylemiş fakat onu çok sevmesine rağmen Daisy beklememiş ve Tom Buchanan ile evlenmiştir. Gatsby'yi beklememesinin asıl sebebi onun fakir olmasıdır. Yıllar sonra tekrar bir araya geldiklerinde Gatsby zengin biri haline gelmiştir.

Daisy ve Gatsby bir süre sonra görüşmeye başlamış ve bu durum kocası Tom'un hiç hoşuna gitmemiştir. Hep birlikte çıktıkları bir gün her şeyi Tom'a anlatırlar ve bu durumdan hoşlanmayan Daisy ordan uzaklaşır. Gatsby arkasından gider ve arabayı Daisy'nin kullanmasına izin verir. Sinirli ve hızlı bir şekilde araba kullanan Daisy, Tom'un metresi arabanın üzerine atlayınca duramamış ve kadın orada ölmüştür. Bunun üzerine Tom metresinin kocasına karısını Gatsby'nin öldürdüğünü söylemiştir ve adam Gatsby'yi bir kaç gün sonra havuzdayken öldürmüştür. Gatsby'nin mezarına sadece Nick ve Gatsby'nin babası gelmiştir. Daisy'de bu olanlardan sonra eski hayatına yeniden dönmüş ve Nick'te tekrar taşınmıştır.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1974 yapımı film F. Scott Fitzgerald'ın 1925 yılındaki aynı adlı romanından sinemaya uyarlanmıştır. Zenginlerin zulmünü anlatan talihsiz bir aşk hikayesi, romantik bir dram filmidir (Sinema Filmleri, 2014).

Film 1920'li yılları anlatmasına rağmen 70'li yıllarda fenomen olmuştur. Filmin kostümleri çok beğenilmiş hatta günümüzde bile tasarımcılara esin kaynağı oluşturmuştur.

20'li yılların modasında ise Flapper kızları başrolde. Flapper "serbest davranışlı genç kadın" olarak tanımlanıyor ve bu yılların moda akımının ismi haline geliyor. Düşük bel elbiseler, çocuksu silüetler, uzun kolyeler, şapkalar, püsküller, inci kolyeler, pastel renkler ve kısa kesilmiş düz ve özellikle dalgalı saçlar flapper tarzının temel taşları arasındadır.

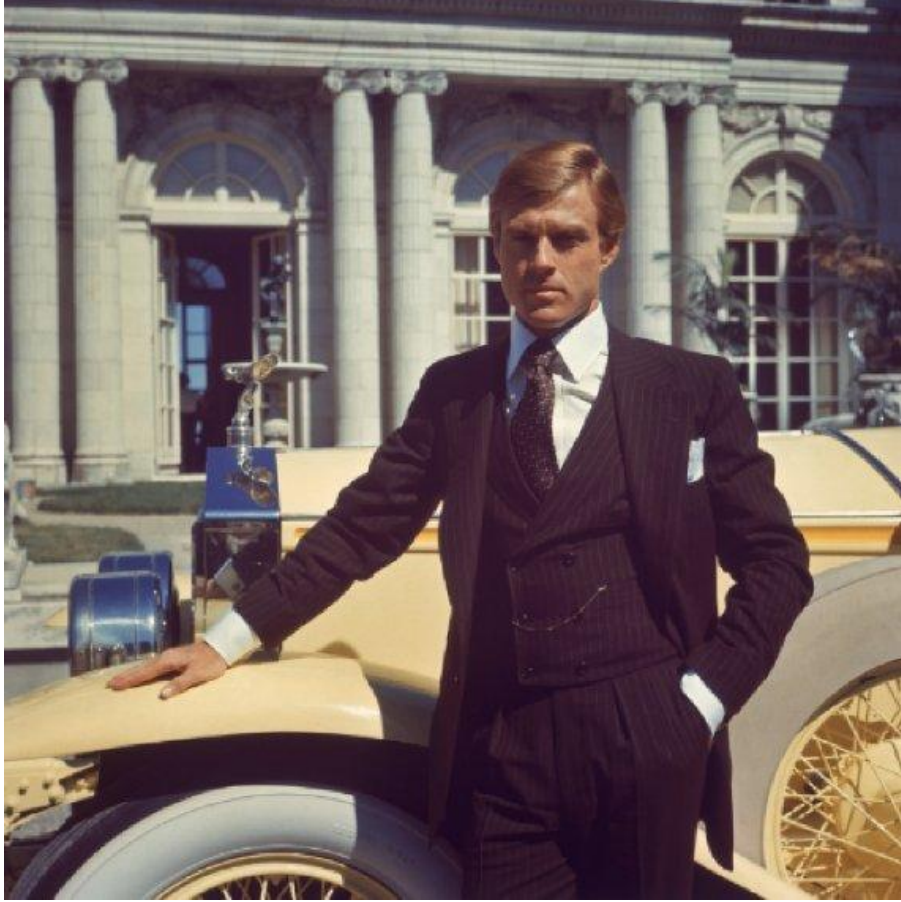
Şekil 5.39: 1920'li Yıllar Flapper Modası
Kaynak: (1920 Modası, 2014)

Fimin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostümlerini Theoni V. Aldredge tasarlamıştır ancak baş rol oyuncusu Robert Redford'un (Gatsby) kıyafetlerini, 1973'te erkek giyimine yoğunlaşan Ralph Lauren tasarlamıştır (Watson, 2007: 113).

Şekil 5.40: 1974 Great Gatsby Filmi Kostüm Eskizi
Kaynak: (1920 Modası, 2014)

20'li yılları ve zenginlerin hayatlarını giysilere çok iyi yansıtan Aldredge, filmin en iyi kostüm dalında Oscar almasını sağlamıştır. Kostümlerde kullanılan; payetler, kürkler, püsküllü elbiseler, uzun eldivenler, inci kolyeler, ipek çoraplar, taşlar, parıltılar, püsküller, t-bar modeli ayakkabılar, çan şapkalar, tüyler, dalgalı saçlar ve gösterişli saç aksesuarları, günümüzde bile birçok tasarımcıya esin kaynağı olmuştur.

Şekil 5.41: Great Gatsby Film Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Gatsby Şekil 5.41'de ki sahnede, siyah çizgili bir takım elbise giymiştir. Giydiği takım elbisenin boyuna çizgileri Gatsby'e olan dikkati daha da arttırmıştır. Beyaz, dik yaka bir gömlek ve aynı tonlardaki kravatı ile kendinden emin bir görüntü sergilemektedir. Kruvaze kapama, ceketini ile uyum içinde olan yeleğinin içinde bir saat, ceketinin cebinde ise mavi renkli bir mendil bulunmaktadır. Gatsby fakir biri iken sevdiği kıza ulaşma arzusu ile zengin olmuş biridir. Siyah ceketinin cebinde bulunan, mavi mendil ile huzuru ve mutluluğu aradığı anlaşılmaktadır. Sarı renkli arabası ile Gatsby, zenginlikten hoşlanan sevdiği kadın Daisy'nin dikkatini çekmeyi amaçlamıştır.

Şekil 5.42: Great Gatsby Film Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Daisy, zengin bir ailede büyümüş ve lüksü çok seven bir kadın olmuştur. Gatsby'i sevdiği halde Tom'la da evlenmiştir. Daisy'in lükse olan düşkünlüğünü, yukarıdaki sahnede açıkça görmekteyiz. Siyah şifondan, taş işlemeli elbisesi ile gece davetlerinde parıldamayı düşünen Daisy, boynuna da yine değerli taşlardan yapılmış bir kolye takmıştır. Beyaz uzun eldivenleri ve sigarayı tutuş şekliyle bile asil bir aileden geldiğini gözler önüne sermiştir. Kafasında yine parlak taşlardan yapılmış, siyah bir başlık takarak baştan aşağı abartı ile tüm dikkatleri üzerine çekmeyi hedeflemiştir.

Şekil 5.43: Great Gatsby Film Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Daisy ve Gatsby birbirlerini yıllar sonra tekrar bulmuş ve görüşmeye başlamıştır. Şekil 5.43'te verilen sahnede Gatsby, beyaz bir pantolon, beyaz bir gömlek ve yine beyaz bir triko kazak giymiştir. Gatsby'nin bu kostümündeki saflık ve içtenlik, Daisy'i gerçekten sevdiğini, ondan farklı olmadığını kanıtlar niteliktedir.

Daisy'nin üzerinde ise beyaz tonlarda bir elbise ve altına aynı renkte giydiği beyaz çorap, başında geniş bir şapka ve boynuna taktığı iri incili bir kolye bulunmaktadır. Daisy bu kostümü ile Gatsby ile aynı statüde görünmektedir. Daisy sade, beyaz kostümü ile Gatsby'e olan sevgisinin lüksten daha çok şey ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Şekil 5.44: Great Gatsby Film Kostümleri
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bir gece partisinde Daisy yine tüm ihtişamı ile su yeşili tonlarında, tamamen taş işlemeli elbisesini giymiştir. Boynuna beyaz inci bir kolye takmıştır. Başında da yine tamamen taş işlemelerinden oluşan parıltılı bir başlık takarak ne kadar zengin ve gösterişli bir kadın olduğunu bir kez daha vurgulamıştır.

Gatsby'de siyah şık bir smokin giymiş ve yakasına beyaz bir mendil yerleştirmiştir. Ceketinin içine inci düğmeli, nervürlü bir gömlek giymiş ve beyaz bir papyonla takımını tamamlamıştır. Gatsby'nin bu kostümü ile zengin hayatını ve yaşantısını Daisy'e anlatma çabası içinde olduğu görülmektedir.

Topluma Yansıması: 20'li yılları anlatan filmin kostümleri, çekildiği dönemde modayı etkilemiştir. Filmin kostümleri çok beğenilmiş hatta günümüzde bile tasarımcılara esin kaynağı oluşturmuştur. Tasarımcıların çoğu bu filmde esinlenerek koleksiyonlarını oluşturmuştur.

Şekil 5.45: Great Gatsby Filminden Etkilenen Ralph Lauren Koleksiyonu
Kaynak: (İmdb, 2014)

Daisy'nin su yeşili elbisesinden etkilenen Ralph Lauren, ilkbahar/yaz koleksiyonunda filmin çizgilerini yansıtmıştır.

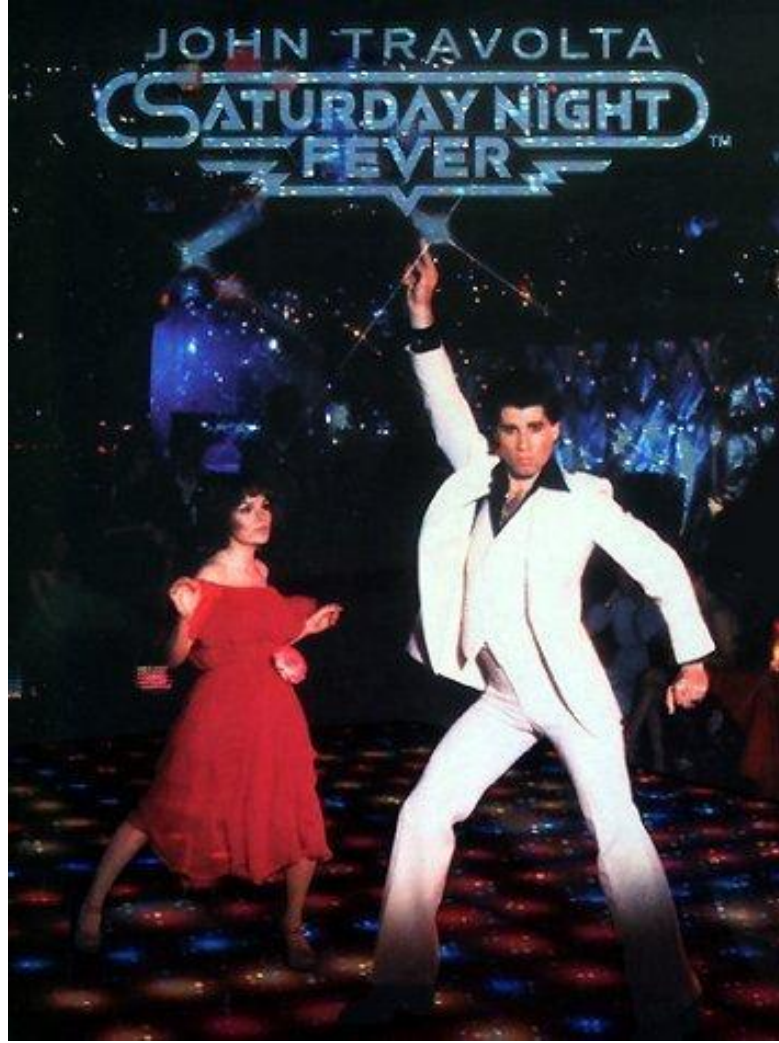

Şekil 5.46: Great Gatsby Filminden Etkilenen Gucci'nin Koleksiyonu
Kaynak: (İmdb, 2014)

Gucci de Great Gatsby filminden etkilenen markalar arasında yerini almıştır. Filmin öyle büyük bir etkisi vardır ki 2013 yılında film yeniden çekilmiştir.

5.4.4. Saturday Night Fever (Cumartesi Gecesi Ateşi) 1977

Şekil 5.47: Saturday Night Fever Film Afişi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: John Badham

Senaryo: Norman Wexler

Görüntü Yönetmeni: Ralf D. Bode

Oyuncular: John Travolta, Karen Lynn Gorney, Lynn Gorney, Barry Miller,
Joseph Cali

Müzik: BeeGees, David Shire, Mussorgsky

Yapımcı: Milt Felsen, Kevin McCormick, Robert Stigwood

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Patrizia Von Brandenstein

Filmin Konusu: Tony'nin hayatındaki en büyük zevki dans etmektir. Hatta bundan başka bir şeyi düşünmez bile. Hafta içi sürekli nalburda çalışan Tony ailesinin geçimini bu şekilde sağlamaktadır. Tony aynı zamanda serseri ruhlu birdir. Her cumartesi gecesi takıldıkları diskoda dans eden Tony, bu hobisinin üzerine gider ve dans pistlerinin kralı olma hayalini gerçekleştirmek ister.

Gittiği diskoda Stephanie adlı kızla tanıştıktan sonra ise hayatı değişmeye başlar. Kendisi gibi dansı bir tutku haline getirmiş olan Stephanie ile dans partneri olan Tony, şehirde düzenlenen büyük bir dans yarışmasına katılırlar ve hayalleri gerçek olur yarışmayı kazanırlar. Tony yarışmayı kazanmasına rağmen Stephanie'ye olan duyguları yüzünden mutlu değildir. Eski kız arkadaşının ölmesi ile ilişkilerini yeniden gözden geçiren Tony, filmin sonunda Stephanie ile arkadaş kalmaya karar verir.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1977 yapımı filmin başrol oyuncularını John Travolta (Tony) ve Karen Lynn Gorney'dir (Stephanie). Filmin müziğini BeeGees, David Shire ve Mussorgsky yapmıştır ve filmin müzikleri oldukça beğeniyle karşılanmıştır

Film büyük bir başarı elde etmiştir. Filmin elde ettiği başarının ardından, gençler akın akın piste koşmaya başlamışlardır. Film 1970'lerin sonunda diskonun bir dans türü haline gelmesine katkıda bulunmuştur ve seksenli yılların disko ateşiyle başlamasını sağlamıştır (Baudot, 2001: 276).

John Travolta, daha önce önemsiz bir televizyon yıldızıyken, mahalledeki dans pistinin kralı Brooklyn'li Tony Manero rolünde beyaz takımını kuşandıktan sonra, hayranlarının peşinde koştuğu biri haline gelmiştir. Açılış sahnesinde sokakta yaptığı yürüyüş, hayranları tarafından taklit edilmiştir. Filmde yapılan dans hareketleriyse o zamandan beri dans pistinde ve filmlerde birçok kez yinelenmiştir (Schneider, 2012: 625).

70'li dönemlerin sokak kültürünü ve disko gibi eğlence türlerini yansıtan bir film olan Saturday Night Fever 80'li yıllarda bile etkisini sürdürmeyi başarmıştır. Filmde John Travolta'nın kostümleri; geniş paçalı, dar, yüksek bel pantolonları, kırmızı tonlarındaki gömlekleri ve beyaz takımını ile dikkatleri üzerine çekmiştir.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Patrizia Von Brandenstein'dir. Filmin kostümleri 70'li yılların özelliklerini üzerinde taşımaktadır. Erkeklerde görülen geniş paçalı, üst kısmı dar pantolonlar, deri ceketler ve üst bedene oturan dar gömleklere ile özellikle sokak kültürünü, gözler önüne sermektedir.

John Travolta'nın canlandırdığı Tony karakteri, tam olarak alt gelir grubundan olan gençlerin, eğlence biçimleri ve giyim kültürünü çok iyi bir şekilde anlatmaktadır.

Şekil 5.48: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

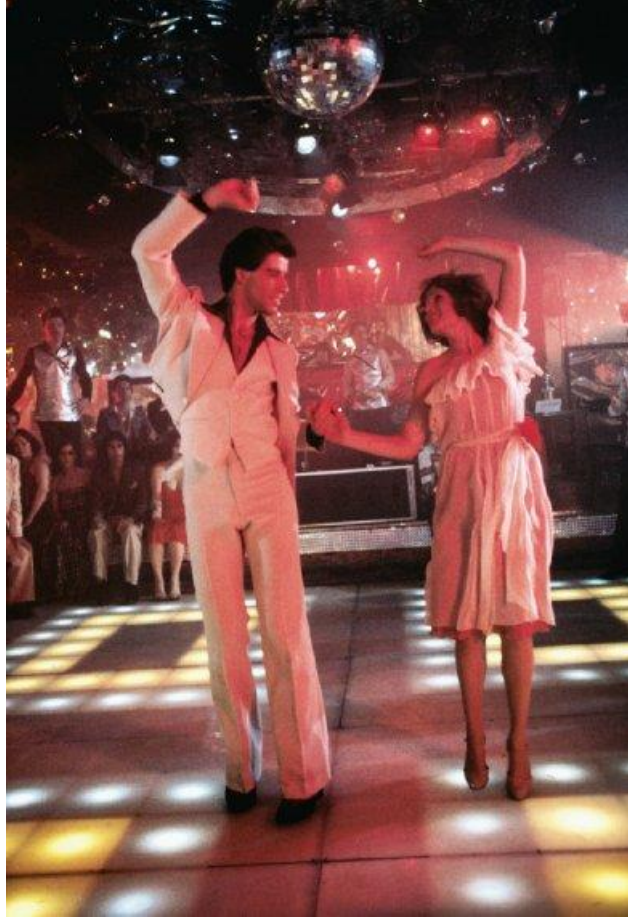
Tony bu sahnede pistte deli gibi dans etmektedir. Üzerinde gördüğümüz lacivert tonlarındaki geniş paçalı ve yüksek belli pantolonun, üstüne açık mavi tonlarında, kolları geniş ve beden kısmı vücuda oturan bir gömlek giymiştir. Yakasındaki düğmeleri göğsüne kadar açarak, eğlenmeyi ve dans etmeyi seven genç serseri bir delikanlı izlenimi yaratmıştır. Herkes tarafından dikkatle izlenen Tony kostümüyle de bu sahneye, büyük bir uyum göstermiştir.

Şekil 5.49: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Tony ve Stephanie bu sahnede yarışmaya hazırlanabilmek için, prova yapmaktadır. Tony, Stephanie'den çok etkilenmiştir fakat Stephanie ne istediğini bilen akli başında bir kadındır ve Tony'den yaşça da büyüktür. Stephanie gerçek bir dansçı olmak için eğitim alırken, Tony sadece cumartesi geceleri diskoda dans edebilmektedir.

Tony ve Stephanie'nin bu sahnede giydikleri kostümler ikisinin ne kadar farklı karakterde olduğunu göstermektedir. Tony kırmızı dar bir gömlek, bordo pantolon, kahverengi ayakkabıları ve beline taktığı açık tonlardaki parlak kemeri ile serseri ve hayattan büyük bir beklentisi olmayan amatör birini gözler önüne sermektedir. Stephanie'nin bu sahnedeki kostümü onun dansı profesyonel olarak yaptığını gözler önüne sermektedir. Stephanie, mavi tonlarda uzun kollu, "v" yakalı, belden bağlamalı mayoyu andıran dans kostümü, altına giydiği siyah ince çorap ve siyah kısa topuklu dans ayakkabıları ile akli başında, ne istediğini bilen bir kadın imajı çizmiştir.

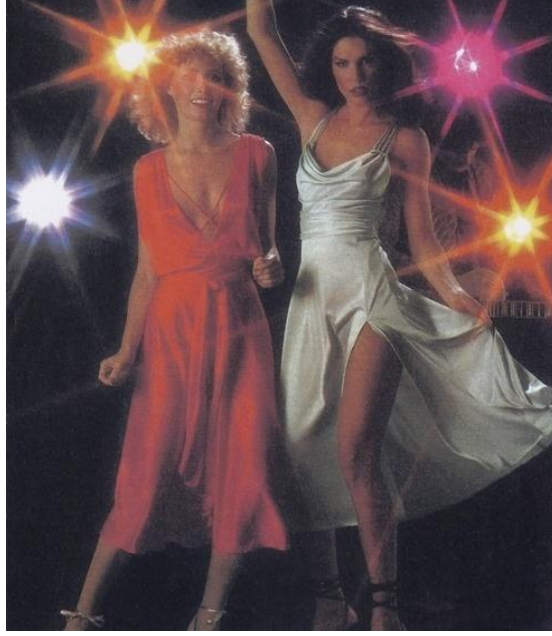

Şekil 5.50: Saturday Night Fever Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu sahnede ikili, uzun süre hazırladıkları dans yarışmasında performanslarını sergilemektedir. Tony'nin üzerinde, beyaz ispanyol paçalı, dar bir takım elbise ile aynı tonlarda beyaz bir yelek ve içine giydiği, yakası yeleğin ilik düğme yerine kadar açık siyah bir gömlek bulunmaktadır. Tony'nin bu kostümü yarışmayı ne kadar çok kazanmak istediğini ve Stephanie ile uyumunu göstermektedir. İçine giydiği siyah geniş yakalı gömlekle de içinde bulunduğu karamsar durumu izleyiciye göstermektedir.

Stephanie ise buradaki beyaz, tek omuzlu elbisesi ile Tony'le uyum içinde olmasına karşın, onun sokaklara ait görünümünden tamamen farklı durmaktadır. Üzerindeki ince, dökümlü kumaştan yapılmış, elbisesi ile profesyonel bir dansçı gibi görünmektedir. Elbisede kullanılmış volanlar ve firfırlar dans hareketleri ile bütünlük içinde olmuştur.

Topluma Yansıması: "Saturday Night Fever" müzikleri, renkleri ve dönemin disko modasını yansıtan ve herkes tarafından taklit edilmeye çalışılan kostümleriyle gişe rekorları kırmıştır. Bu filmten sonra 80'li yıllara kadar sürecek olan, bir disko çılgınlığı başlamıştır. İnsanlar renkli ve parlak kıyafetler giyerek, diskonun renkli ışıkları altında Tony gibi görünmeye çalışmıştır (Bkz. Şekil 5.51, Şekil 5.52).

Şekil 5.51: Saturday Night Fever Filmi İle Başlayan, Disko Kültürü ve Giyimi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Şekil 5.52: Saturday Night Fever Filmi İle Başlayan, Disko Kültürü ve Giyimi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.5. Star Wars (Yıldız Savaşları) 1977

Şekil 5.53: Star Wars Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: George Lucas

Senaryo: George Lucas

Görüntü Yönetmeni: Gilbert Taylor

Oyuncular: Harrison Ford, Mark Hamill, Carrie Fisher, Peter Cushing, Alec Guinness, Anthony Daniels

Müzik: John Williams

Yapımcı: Gary Kurtz, George Lucas

Yapım: Lucas Film

Kostüm Tasarımcısı: John Mollo

Filmin Konusu: Galaktik İmparatorluk'un isyancılar'a karşı saldırıya geçtiği Tantive IV'te Prenses Leia yakalanmadan hemen önce Ölüm Yıldızı'nın planlarını içeren kaydı R2D2 isimli droide kaydetmeyi başarır. R2D2 ve Protokol droidi C3PO birlikte gemiden ayrılır ve Tatooine'e inerler. İmparatorluğun kontrolünden hayli uzaktaki gezegen gangsterlerin ya da aranıp da bulunmak istemeyenlerin tercih ettiği ancak başıboş görünen iki robot için tehlikeli bir yerdir. R2D2 ve Protokol droidi C-3PO Jawa'ların saldırısıyla yakalanır ve satılmak üzere götürülür.

Luke Skywalker, amcası ve yengesiyle Tatooine'de yaşayan genç bir adamdır. Bir gün hasat zamanı yardımcı olmaları için iki droid satın alırlar; C-3PO ve R2D2. Luke Skywalker, R2D2'da daha önce Prenses Leia Organa'nın kaydettiği gizli mesajı görür. Mesajda İmparatorluk karşıtlarından olan Prenses Leia Organa, Obi-Wan Kenobi'den yardım istemektedir. Luke mesaj sahibinin tanıdığı Ben Kenobi'yle bir alakası olabileceğini düşünür. Amcası ve yengesine mesajdan ve Obi-Wan Kenobi'den bahseder. Owen Lars ve Beru anlattıklarını fazla yorum yapmadan ama bakışarak dinlerler. Aslında anlattıkları pek hoşuna gitmiş gözükmeyen amcasına göre yaşlı büyücü olarak adlandırdığı Ben Kenobi çoktan ölmüştür. Sözüünü ettiği diğer kişi, Obi-wan Kenobi ise çok uzun zaman önce babasıyla aynı dönemde ölmüştür. Luke için özellikle babası gizemini korumaktadır. Daha çok şey öğrenmeye hevesli gözükse de amcası, babasından bahsetmekten kaçınır. Amcası ise bir süre daha onu yanında tutmak arzusuna karşın Luke'un en büyük hayali pilot olmak ve yaşadığı hayatı geride bırakmaktır. Ayrıca yeni droidlerin işleri kolaylaştıracağını düşünmekte ve sonraki sezon için akademiye kayıt yaptırmayı ummaktadır. Ancak amcasının sözlerinden sonraki yıl için de akademiye gidemeyeceğini anlar.

Sabah erkenden uyanıp o akşam depoda bıraktığı R2D2'nun olmadığını gören Luke onu aramak üzere C-3PO ile birlikte yola çıkar. R2D2 mesajı ulaştırabilmek için kimseye görünmeden yola çıkmıştır. En sonunda vadi gibi bir yerde R2D2'yu bulurlar. Ancak tam bu sırada kum adamların saldırısına uğrarlar. Luke kendini korumaya çalışırken aldığı bir darbeye bayılır. Bu sırada yaşlı bir adam ortaya çıkar ve yaratıklar uzaklaşır. Kendine gelen Luke Ben Kenobi'yi karşısında bulur ve R2D2'nun Obi-Wan Kenobi adındaki kişiye bir mesajı olduğunu anlatır. Ben Kenobi uzun zaman önce kullanmayı bıraktığı o ismin sahibi olduğunu söyler. Dolayısıyla Luke, Ben Kenobi'nin aslında Obi-Wan Kenobi olduğunu öğrenir. Yaşlı

adam, Luke ve droidleri gizlendiği mağarasına götürür. Orada R2D2, mesajın tamamını Obi-Wan Kenobi'ye aktarır. İmparatorluktan önce bir Jeday Ustası olan Kenobi, cumhuriyet yıkılıp imparatorluk kurulduğu dönem adını değiştirip gizlenmiştir.

Obi-Wan Kenobi Luke'a bazı açıklamalar yapar. Luke'un babası öldürülen kişiden bahseder. O günün karanlık tarafına geçerek bir Sith Lordu olan Darth Vader isimli eski bir Jeday'dır. Luke'a babasının ışın kılıcını verir ve onunla beraber gelmesini ister. Luke ilk başta onu yalnızca Alderaan'a götürmeyi kabul eder. Fırtına Birliklerinin amcası ve yengesini öldürdüğünü öğrenince Obi-Wan'la Alderaan'a gitmeye karar verir. Han Solo adında bir kaçakçıyla tanışır ve onun gemisi Milenium Falcon'la yola çıkarlar. Darth Vader tarafından kaçırılan Prenses Leia işkenceye maruz kalır. İsyancıların üssü olarak Dantooine'i söyler. Gezegeni Alderaan, Ölüm Yıldızı tarafından yok edilir. Luke ve diğerleri Alderaan'ın olmadığını görünce şaşırırlar. Ölüm Yıldızı'ndan kalkan bir gemi görürler. Takip ederken Ölüm Yıldızı'na giderler. Obi-Wan geminin kalkanlarını kaldırmak için diğerlerinden ayrılır. Han ve Luke onu beklerken, C-3PO Prenses Leia'nın gemide tutulduğunu ve hakkında idam kararı olduğunu tespit eder. Yalnızca alacağı paraya bakan Han prensesi kurtarmaya gönüllü gözükmez ama Luke onun zenginliğinden söz edince geride bıraktığı borçları düşündüğünden olsa gerek kabul eder. Aslında elbette Luke'un prenses hakkında hiçbir bilgisi yoktur. İki fırtına birliği kılığında gemiye sızarlar. Luke prensesin hücreğine ulaşır. Onu kurtarmaya geldiklerini söyler. Zaten Obi-Wan'ın adını duymak Leia için yeterli olur. Eski hocasının varlığını hissetmiş olan Vader onun peşine düşer. Fırtına Birliklerinin çapraz ateşinde kalan üçlü ise zorlukla çöp kanalına ulaşırlar. Gemiye ulaşmak için atlattıkları bir dizi zorluk sonrası hangara yaklaştıklarında Luke, Darth Vader'la savaşı Obi-Wan'ı görür. Onunla göz göze gelen Obi-Wan, Darth Vader'in darbesiyle yere düşer ve yok olur. Luke'un haykırışı, kaçakların yerini belli etmeye yeter. Luke, Vader'a ateş eder. Obi-Wan'ın koşmasını söyleyen sesini duyar. Hangardan havalanıp gemiyi terk ederler.

Ölüm Yıldızı'nı yok etme planı uygulamaya konur. Buradan isyancıların ana üssüne giderler. Luke artık her zaman hayalini kurduğu üzere bir pilottur. Han, savaşın dışında kalıp ödülüyle beraber Tatooine'e dönme kararı vermiştir. Luke onu kalması için ikna edemez. Leia ise kendisine öfke doludur. Saldırı hareketi başlar.

Avcıların ölüm yıldızı karşısında şansı yoktur. İmparatorluk gemileri de karşı saldırıya geçerler. Vader'da bizzat bu ava katılır. Pilotlar birer birer yok edilirler. Luke Vader'ın, ateş çemberinde kalır, gemisiyle gelen Han sayesinde kurtulur. Gemisinin kontrolünü kısa bir süre için kaybeden Vader hızını sabitleyebildiğinde ise Luke çoktan ana reaktöre giriş yapmıştır. Ölüm Yıldızı tam isyancıların ana üssünü yok etmek üzere iken Luke Skywalker, Ölüm Yıldızı'ndaki hedefe ulaşır ve iki atış yapar. Ölüm Yıldızı patlayarak yok olur. Luke ve Han Solo düzenlenen seremonide Prenses Leia'nın elinden birer madalya alır.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Bilim kurgu-western türünde bir film olan Yıldız Savaşları, neredeyse hiç tanınmayan baş rol oyuncularını Harrison Ford, Mark Hamill ve Carrie Fisher ile beklenmeyen şekilde büyük bir başarı kazanmıştır.

Fantastik dünyalar ve uzak gezegenler yaratılmış, bilgisayar teknolojisinin kullanılmaya başlanmasından 20 yıl önce, en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş modeller, başarılı görüntü yönetmenliği ve iyi seçilmiş mekanlar sayesinde film tam bir başyapıt olmuştur.

Film hem gençlerin hem de yaşı büyük olanların benimseyeceği bir efsane yaratmıştır. Yıldız Savaşları filminin devam filmleri de çekilmiştir. Bu seri sayesinde bambaşka bir dünya ve yeni bir sinema türü yaratılmıştır. Bu uzay filmi bir çok kez taklit edilmesine rağmen şimdiye kadar daha iyisinin yapılmadığı düşünülmektedir.

70'li yıllarda çekilmiş olan film, dönemin bütün teknolojileri kullanılarak yaratılmıştır. Filmde kullanılan hayal gücü, dönemin şartları düşünüldüğünde ileri bir zeka ve kurgu gerektirmiştir. Kullanılan dekorlar, renkler ve kostümler, filme olan inandırıcılığı arttırmıştır. Filmde; iyi ve kötü karakterler, kostümlerle ve renklerle kesin çizgilerle ayrılmıştır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı, John Mollo'dur. Film, bilim kurgu türünde olduğu için kullanılan tüm kostümleri, özel olarak hazırlayan tasarımcı, uzayı tüm derinliğiyle filme yansıtmıştır. Filmde iyi karakterler için ayrı tasarımlar, kötü kahramanlar için ayrı tasarımlar yapmıştır. Sıra dışı kahramanlar için özel olarak çizimler yapan tasarımcı, farklı canavarların var olduğunu, kostümler aracılığıyla izleyiciye aktarmıştır.

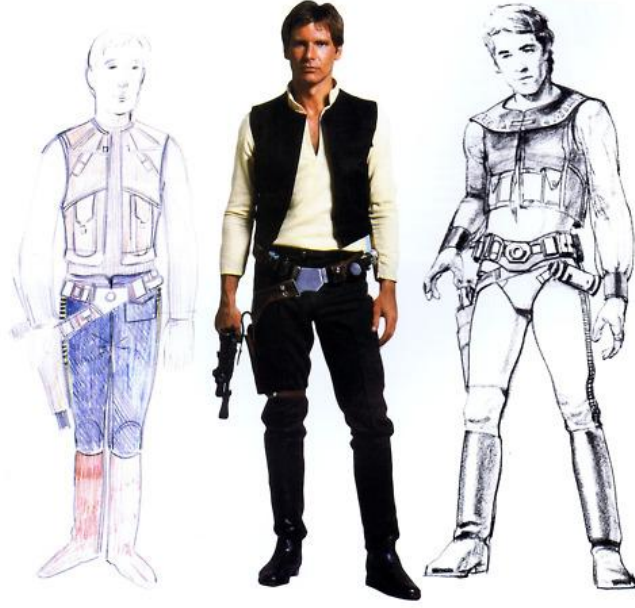
John Mollo her kostüm için ayrı ayrı çizimler yapmıştır. Aşağıdaki Şekil 5.54'te, film kahramanlarından olan Han Solo ve Chewbacca için hazırlanan kostümlerin eskiz çizimi verilmiştir. Şekil 5.55'te de, Darth Vader için hazırlanan kostümlerin eskiz çizimi verilmiştir. John Mollo'nun çizimlerinde kostümlerin tüm ayrıntısı gösterilmiştir.

Şekil 5.54: Star Wars Filmi Kostümü Eskiz Çizimi
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.55: Star Wars Filmi Kostümü Eskiz Çizimi
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.56: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Han Solo'nun Şekil 5.56'da verilen kostümünde karakter hakkında birçok bilgiye ulaşılmaktadır. Han'ın; dar, siyah pantolonu ve siyah yeleği ile savaşçı ve çıkarıcı kişiliği yansıtılmıştır. İçine giydiği beyaz gömleği ile iyilerin tarafında olduğu belirtilmiştir. Elindeki silahı ve savaş aksesuarları ile Han tam olarak bir savaşçı gibi görünmektedir.

Şekil 5.57: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.57'de Prenses Leia Organa'nın kostümü ve kostüm çizimleri verilmiştir. Prenses Leia'nın; beyaz, vücudunu hafifçe saran kostümü ile genç ve iyilerin tarafında olan bir prenses olduğu vurgulanmıştır. Belinde bulunan altın kemeri ile kraliyet ailesinde olduğu belirtilmiştir.

Şekil 5.58: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.58'de Luke Skywalker kostümleriyle Luke amcası ve yengesi ile birlikte yaşamaktadır ve amcasının işlerine yardım etmektedir. Luke'ün üzerinde krem tonlarında bir giysi bulunmaktadır. Luke filmin başında olayın içinde olmasa bile, bu tonlarda giydirilerek iyi ve sıradan biri olduğu belirtilmiştir. Kemer, kemerinde bulunan aksesuarlar ile de maceracı ve zeki ruhu yansıtılmıştır.

Şekil 5.59: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.59'da gösterilen sahnede, Darth Vader'ın prensesin askerine acımasızca saldırma anı verilmiştir. Darth Vader'ın yanında, yardımcısı Stormtrooper'lar bulunmaktadır. Darth Vader'ın ruhundaki kötülük giysileri ile yansıtılmıştır. Siyah pelerin ve siyah kostümü ile film izlenmese bile bu kahramanın kötü olduğu anlaşılabilir. Prensесin askeri ise krem tonlarında bir ceket ve aynı tonlarda bir başlık ile görmekteyiz. Filmde iyilerin kostümlerinde kullanılan beyaz ve krem tonları, askerin bu giysisinde açıkça görülmektedir. Darth Vader'ın kontrolünde olan Stormtrooper'ların, kötü karakter olduğunu Darth Vader'a benzeyen kostümleri aracılığı ile anlamaktayız. Kostümlerin beyaz ve siyah karışımında olması; kontrollerini iyiler ele geçirirse iyilerin yanında savaşmaları, kötüler ele geçirirse kötülerin yanında savaşmalarından dolayıdır.

Şekil 5.60: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Şekil 5.60'da Darth Vader'ın, Obi-Wan Kenobi'yle olan savaş sahnesi verilmiştir. Darth Vader, siyah kostümü ve kırmızı renkte olan ışın kılıcı ile kötülüğü, Obi-Wan Kenobi de beyaz kostümü, kahverengi pelerini ve mavi ışın kılıcı ile gizemi temsil etmektedir.

Şekil 5.61: Star Wars Filmi Kostümü
Kaynak: (John Mollo, 2014)

Yukarıdaki sahne iyilerin zafere ulaşması ile düzenlenen kutlama töreni gösterilmiştir. Bu sahnede filmde bulunan bütün iyi karakterler açıkça görülmektedir. Prenses Leia bu sahnede giyimiyle kraliyet ailesinden olduğunu vurgulamıştır. Beyaz elbisesi, saçları, belinde ve boynunda kullanılan aksesuarları ile Prenses olduğu açıkça ifade edilmektedir. Filmdeki R2D2 ve Protokol droidi C3PO'nun kostümleri, teknolojinin filmde ne kadar iyi bir şekilde kullanıldığını anlatmak için özel olarak tasarlanmıştır.

Tüylü bir canavar olan Chewbacca'nın kostümüne baktığımız zaman uzayda yaşayan farklı ve üzerindeki savaş malzemeleri ile de, savaşçı bir canavar olduğunu anlıyoruz.

Luke ve Han Solo'nun kostümleri ve boyunlarındaki madalya, başarılı birer savaşçı olduklarını göstermektedir. Luke'un beyaz elbiselerinden sıyrılıp bu kostümü giymesi karakterindeki büyük değişikliği gözler önüne sermektedir. Sarı deri ceketi, siyah tişörtü, kahve tonlarındaki pantolonu, kemeri, uzun çizmeleri ve savaş aksesuarları ile yaşanan değişim anlatılmaktadır.

Topluma Yansıması: Star Wars filmi kostümleri, filmin kurgusunu ifade etmek için özel olarak tasarlanmıştır. Kostümler büyük bir ilgi ile karşılanmıştır ve çoğu kişiye ilham kaynağı olmuştur. 1977 yılında, C3PO isimli diroid, Vogue dergisinin fotoğraf çekimlerinde kullanılmıştır.

Şekil 5.62: 1977'de Vogue Dergisinde, Star Wars Kahramanlarından C3PO ile Yapılan Çekim
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Star Wars'u ilham kaynağı olarak kullanılan bazı tasarımcılar, koleksiyon hazırlamışlardır. Rodarte markası, kült bilim kurgu Star Wars filmini, tema olarak kullanarak fantastik bir koleksiyon hazırlamışlardır.

Şekil 5.63: Star Wars Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

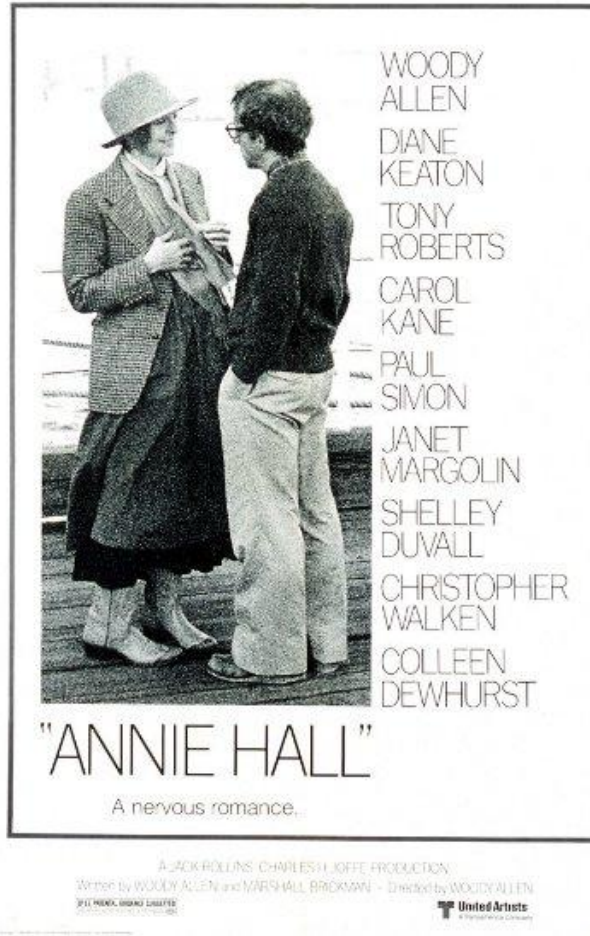

Star Wars'ta erkek kahramanların kostümlerinden etkilenecek hazırlanan bu koleksiyonda, filmin etkileri açıkça görülmektedir.

Şekil 5.64: Star Wars Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.6. Annie Hall 1977

Şekil 5.65: Annie Hall Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Woody Allen

Senaryo: Woody Allen, Marshall Brickman

Görüntü Yönetmeni: Gordon Wills

Oyuncular: Woody Allen, Diane Keaton, Tony Roberts, Carol Kane, Paul Simon

Müzik: Carmen Lombardo, Isham Jones

Yapımcı: Charles H. Joffe, Jack Rollins

Yapım: Rollins-Joffe

Kostüm Tasarımcısı: Ruth Morley, Ralph Lauren

Filmin Konusu: New York'un tanınan komedyenlerinden Alvy Singer'ın anlatıcılığı eşliğinde işlenen film, komedyenin Annie Hall isimli ünlü şarkıcıyla olan ilişkisinin neden sonlandığını sorgulamasıyla başlar. Alvy, uzunca bir süre aşk hayatında başarısız olmuş, aradığı kadını sahte entelektüel ortamlarda bulmanın imkansızlığına kanaat getirmiştir. Ancak bir gün arkadaş ortamında Annie Hall ile tanışır. Annie Hall tanıdığı hiçbir kadına benzememektedir. Alvy'nin garip takıntıları vardır; bir filmin ilk 5 dakikasını kaçırdıysa o filmi izlemez, aynı gece bir sahneye başka komedyenin arkasından çıkmaz, halka açık yerde düş almaz. Annie Hall'un ise ona göre relax kimliği ve birbirlerinin çelişme noktalarıdır.

Annie Hall şarkıcıdır ve diğer kadınlar gibi garip takıntıları yoktur ve Alvy'e diğer kadınlardan daha farklı bir gözle bakmaktadır. Ne kadar birbirlerine yakın olsalarda Alvy'nin garip takıntıları ve kadınlara olan düşkünlüğü yüzünden ayrılırlar ve arkadaş olarak kalırlar.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Film hayata kötümser bir bakış açısına sahip komedyen yazar Alvy Singer'ın, ikili ilişkilerini mercek altına yatırıyor. Çocukluğu, evlilikleri ve son sevgilisi Annie Hall ile yaşadığı aşkı tek tek irdeliyor. İki entelektüel insanın birbirlerini tanıma ve kabullenme ya da kabullenememe aşamaları çarpıcı şekilde Woody Allen gözüyle bizlere sunuluyor. 1970'li yılların entelektüel ilişkilerini başarılı bir şekilde aktarmaktadır.

70'li yılların sonu ve 80'li yılların başında çalışan kadınlar ön plana çıkmıştır. Kadınların çalışma hayatına başlaması ile giysiler kadınların rahat edebilmesi ve çalışan kadın görüntüsünü vermesi adına, kadın görüntüsü gittikçe erkeklere benzemeye başlamıştır. Bu nedenle 1977 senesinin en ünlü filmi olan Annie Hall'un

kostümleri çalışan ve entelektüel kadın imajını yansıtabilmesi adına özel olarak tasarlanmıştır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Ruth Morley'dir. Film için Morley, Ralph Lauren'la iş birliği yapmıştır. Ralph Lauren Annie Hall filminde tuhaf, çift cinsiyetli otuz yaşlarında birini canlandıran Diane Keaton'ı stilize etmiştir. Maskülen giyim tarzında çığır açan bir film olmuştur Annie Hall. En ikonik parçalar bu filmde karşımıza çıkmıştır, boyun bağları, bol pantolon, yelekler...

Şekil 5.66: Annie Hall Filmi Kostüm Çizimleri
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Film de özellikle Anni Hall'un giyisileri dikkat çekmiştir. Alvy Singer'ın, kostümleri de entelektüel ve takıntılı karakterini yansıtacak biçimde hazırlanmıştır.

Şekil 5.67: Annie Hall Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Schneider, 2012: 620)

Şekil 5.67'de, Annie Hall ve Alvy Singer'in, tanıştıkları günü anlatan bir sahne görülmektedir. Annie Hall bu sahnede; bol, taba rengi tonlarında, kumaş pantolon, beyaz bir gömlek, gömleğin üzerine siyah erkek stili bir yecek giymiş ve geniş, desenli, gri tonlarında, bir kravat takmıştır. Annie Hall entelektüel ve çalışan bir kadındır. Alvy'nin onu diğer kadınlardan farklı görmesinin bir nedeni de hiç şüphesiz Annie Hall'un bu maskülen giyim tarzı olmuştur. Erkek stilinin, altında yatan güçlü kadın imajı, giysiler yardımıyla açığa çıkarılmıştır.

Alvy ise kafası sürekli karışık ve her şeyi sorgulayan bir adam rolündedir. Bu sahnede üzerinde bulunan beyaz gömlek, beyaz pantolon ve beline taktığı kahverengi kemeri, onu ilk bakışta diğer kişilerden ayrılmayacak sıradanlıkta biri ve kadınların onunla rahatlıkla konuşabileceği bir adam rolüne sokmaktadır. Annie Hall'la tanışıp, konuştuğu kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5.68: Annie Hall Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Annie ve Alvy sinemaya gitmek için bir araya gelmişlerdir. Annie'nin üzerinde; siyah boğazlı bir body, çiçekli bol bir elbise ve boynuna gelişi güzel taktığı, kırmızı desenli, geniş bir kravat bulunmaktadır. Bu haliyle Annie Hall, içinde bulunduğu karmaşık ve yoğun ruh halini açıkça göstermektedir. Alvy'nin takıntılı halinden sıkılan Annie'nin, kostümlerinde de bu durum açıkça görülmektedir.

Alvy ise mavi tonlarında kareli gömleği ve yeşil montu ile sinema salonunda ki takıntılı halini gözler önüne sermektedir. Sinemada Annie'nin iki dakika

gecikmesiyle filme girmek istemeyen Alvy'nin bu kostümü, tıpkı ruh hali gibi sıkıcı ve göz yorucu görünmektedir.

Şekil 5.69: Annie Hall Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Annie Hall bu sahnede şarkı söylemektedir. Üzerinde; kısa kollu beyaz, yakası yukarıya doğru kaldırılmış, beyaz bir gömlek ve boynuna doladığı, kravat gibi duran, uzun bir şal bulunmaktadır. Altında ise; açık, taba rengi tonlarında bol bir pantolon ile beline taktığı enine çizgili bir kemer bulunmaktadır. Annie her kıyafetinde farklılığını açıkça dile anlatmaktadır. Buradaki kostümü onu hem dişi, hem de entelektüel bir kadın haline getirmektedir. Belinde; enine çizgili olarak kullandığı kemer, devamlılık hissi yaratırken, boynuna taktığı, uzun siyah şal ile de bu devamlılığı bozmuştur. Bu giysisi ruh halini ve sürekli değişiklik arayışı içinde olan bir kadın imajını yansıtmaktadır.

Şekil 5.70: Annie Hall Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.70'deki sahnede Annie Hall ve Alvy birlikte, serin bir havada, kumsalda vakit geçirmektedir. Annie; toprak tonlarında, geniş bir ceket giymiş, boynuna krem tonlarında ceket ile uyumlu bir şal takmıştır. Gözüne güneş gözlüklerini takmış, ellerini cebine sokmuş, ceketinin yakasını boynuna doğru kaldırmış ve başka ufuklara doğru bakmıştır. Bu sahnede artık Alvy'nin takıntılı hallerini umursamadığını ve yeni ufuklara yelken açmak istediğini açıkça anlatmıştır.

Alvy ise Annie'deki bu değişikliğe anlam veremez ve artık ilişkilerinin değiştiğini fark etmiştir. Alvy'nin üzerinde; bordo çizgileri bulunan, kareli bir gömlek ve bordo triko kazak bulunmaktadır. Alvy bu haliyle Annie'den oldukça farklı görünmektedir. İki karakterin de üzerinde bulunan renklerin, zıtlığı ilişkilerinin bitmek üzere olduğunun sinyalleini vermektedir.

Topluma Yansıması: Filmde Diane Keaton son derece maskülen bir çizgide giydirilmiş ancak ortaya koydukları bu yalın ve basit görsellik, sadece New York'lu değil tüm dünyada modern şehirli kadınların aklını başından alarak, dev bir moda akımının tetikçisi olmuştur.

Birçok kadın onun gibi giyinmiş, onun yaşam felsefesini kabul etmiştir. Annie'nin maskülen giyim tarzı, kadınların erkeklerden farklı olmadığını ve onlar ne yapıyorsa aynısı yapabileceklerini kadınlara anlatmaya çalışmıştır. Şekil 5.71'de Annie Hall tarzından ilham alarak giyinen kadınlar görünmektedir.

Şekil 5.71: Annie Hall Filminden Esinlenerek Giyinen Kadınlar
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Annie Hall, filminden ilham alınarak birçok moda çekimi yapılmıştır. Yapılan bu çekimlerde mankenler, Annie Hall gibi giydirilmiştir (Bkz. Şekil 5.72).

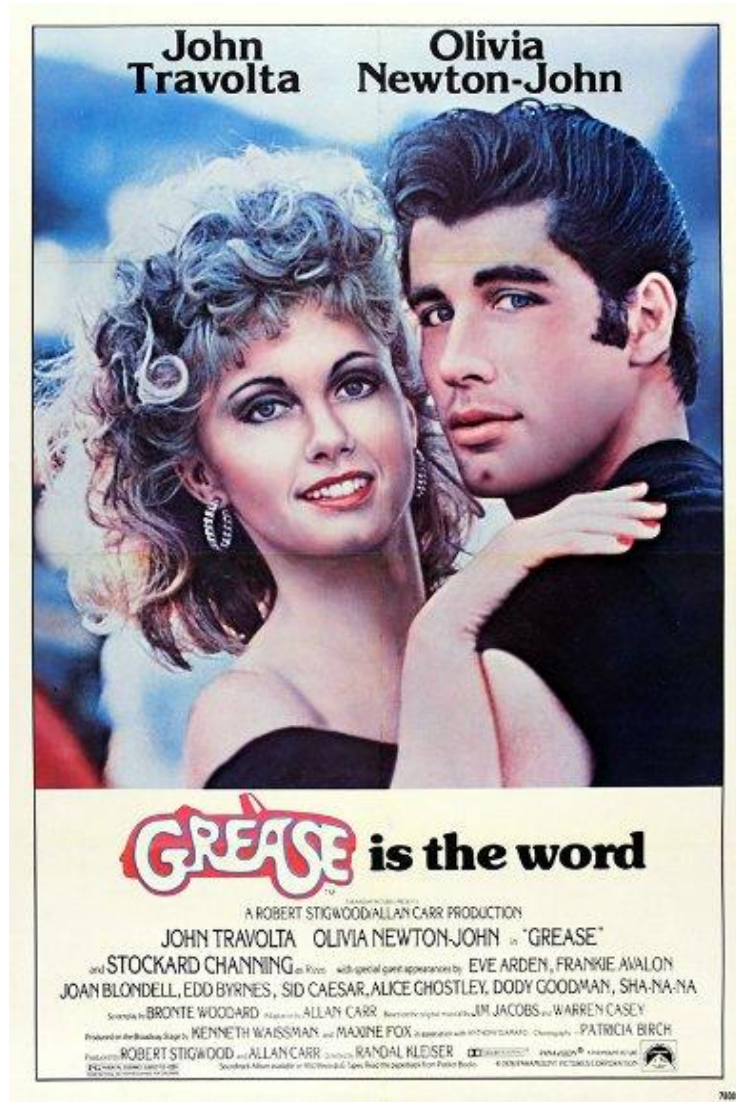
Şekil 5.72: Annie Hall Filminden İlham Alınarak Yapılan Moda Çekimleri
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Annie Hall gibi olmak isteyen kadınlara, günümüzde bile styling konusunda fikir verilmiştir (Bkz. Şekil 5.73).

Şekil 5.73: Annie Hall Gibi Giyinmek İsteyen Kadınlar İçin Hazırlanmış, Bir Stil Örneği
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.7. Grease 1978

Şekil 5.74: Grease Film Afifi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Randal Kleiser

Senaryo: Bronte Woodard, Allan Carr

Görüntü Yönetmeni: Bill Butler

Oyuncular: John Travolta, Olivia Newton-John, Stockard Channing, Jeff Conaway, Barry Pearl, Michael Tucci

Müzik: John Farrar, Barry Gibb

Yapımcı: Allan Carr, Neil A. Machlis, Robert Stigwood

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Albert Wolsky

Filmin Konusu: 1958 yılının yazında, Danny Zuko ve Sandy Olsson yaz aşkı yaşamıştır. Yaz biterken Sandy Danny'e Avustralya'da okula devam edeceğini söyler ve çift ayrılmak zorunda kalır.

Danny, okuduğu okul olan Rydell Lisesi'deki ilk gününde, deri ceketli serseri çetesi T-Birds'ün başına yeniden geçer. En yakın arkadaşları Kencikie, Doody, Sonny ve Putzie ile yaz tatilinde ne kadar eğlendiğini ve çapkınlığını anlatırken, Avustralya'ya gitmeyen ve tesadüfen aynı okula kaydolmuş olan Sandy ile karşılaşır. Sandy ise Betty Rizzo'nun, başını çektiği Pink Ladies grubuna katılmıştır.

Danny, Sandy'e deli gibi aşık olsa da kötü tavırlarından vazgeçmeyecektir. Danny, okuldaki popülaritesini yitirmekten korkmaktadır. Sandy ve Danny aşkları sayesinde tekrar bir araya gelirler. Ancak Sandy'nin çekinden tavırlarından hoşlanmayan Danny, onu elde etmek istese de bir türlü başarılı olamaz. Sandy bu tavırlarından dolayı Danny'den ayrılır ama bir süre sonra onu ne kadar çok sevdiği anlar ve onun için baştan aşağı değişir, tekrar bir araya gelirler.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1978 yapımı filmin baş rol oyuncularını John Travolta ve Olivia Newton-John'dur. 1970'lerin erkek çocukları için Star Wars neyse, ergenlik dönemi kızları içinde Grease o olmuştur (Schneider, 2012: 638).

Film yayınlandığı yıldan bu güne o kadar popüler olmuştur ki bu dans hareketleri milyonlarca gencin evinde çalışılmış ve ayrıca müzikleri de çok popüler olmuştur. Film en iyi film şarkısı dalında Oscar'a aday olmuştur.

Film 1958 yıllarını anlatsa da dönemin modasında, özelliklede genç kitleler arasında büyük etkiler yaratmıştır. Film, oyuncularını taklit eden milyonlarca genç kitleye sahip olmuştur.

Filmin lise öğrencilerinden bahsetmesi özellikle lise çağındaki gençlerin filme hayranlık duymasını sağlamıştır. Film kostümlerinde erkekler; blue jean, beyaz tişört gibi giysiler giyerken, bayanlar; yüksek bel pantolonlar, taytlar, geniş kloş etekler ve puantiye desenli elbiseleri, yüksek topuklu ayakkabılarla giymişlerdir. Giydikleri bu giysiler, film severler arasında beğeniyle karşılanmıştır. (Moda Akımı Yaratan Filmler, 2014).

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Grease filminin kostüm tasarımcısı Albert Wolsky'dir. Filmde iyi kız, kötü erkek figürleri öncelikle dikkat çekmektedir. Kostümlerle bunu çok iyi anlatan tasarımcı, Sandy'i filmin başında masum, tatlı ve büyük aşk hayalleri kuran biri görüntüsüyle tanıtırken, filmin sonunda; tam Danny'nin isteyebileceği çılgınlık ve seksilikte biri haline getirmektedir.

Filmde bulunan diğer karakterlerin kostümlerini de büyük bir özenle hazırlayan tasarımcı sayesinde, filmdeki her karakterin ruh halini kostümler aracılığı ile anlayabiliyoruz.

1970 yılında çekilmesine rağmen filmin kostümleri 1950'lerin sonlarını ve 1960'ların başlarını betimlemektedir.

Şekil 5.75: Grease Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Schneider, 2012: 638)

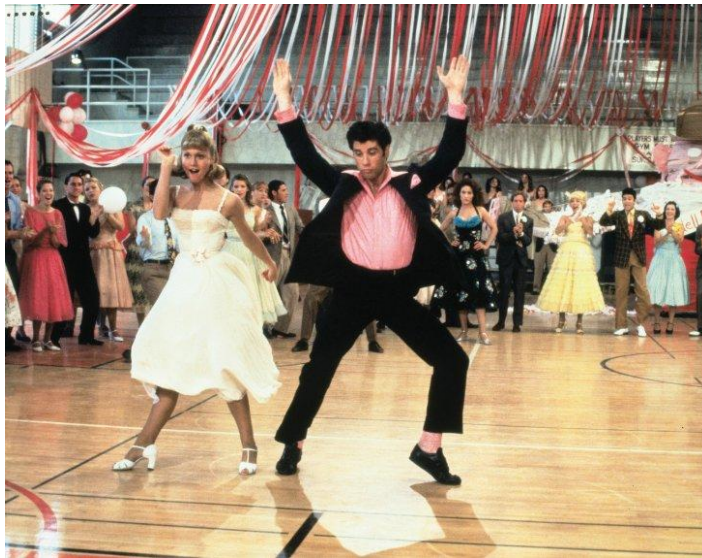
Yukarıdaki sahnede Sandy, arkadaşlarına yaz tatilinde tanıştığı Dany'i anlatmaktadır. Sandy'nin bu sahnedeki kostümünde üzerinde; sarı, midi boy bir etek, beyaz bir gömlek bulunmaktadır. Saçı, duruşu, bakışı ile Sandy'nin masum, gerçek aşkı arayan biri olduğunu görmekteyiz. Tanıştığı genç sayesinde, duyduğu mutluluğu anlatan Sandy'i, arkadaşları da büyük bir heyecanla dinlemektedir. Diğer karakterlerin giysileri içinde en çok Sandy'nin kostümleri dikkat çekmektedir. Pembe kostümlü kızların dişilikleri ve diğer kızların sıradanlıkları yine kostümlerle anlatılmaktadır.

Şekil 5.76: Grease Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu sahnede Danny siyah deri ceketini, siyah pantolonunu, kırmızı tişörtünü ve özenerek yaptığı saçları ile dikkat çekmektedir. Danny'nin çapkın ve serseri görüntüsü bu kostümleri ile çok iyi bir şekilde yansıtılmıştır. Hareketli kişiliği kırmızı renkli tişörtle anlatılırken, serseri görüntüsü ise siyah deri ceketini ve pantolonunu ile yansıtılmaktadır.

Danny'nin en yakın arkadaşı Kencikie ise giydiği denim pantolonunu, siyah kısa deri ceketini, beyaz tişörtünü, siyah gözlüklerini ve kulağının arkasına taktığı sigarası ile Danny'den daha serseri olduğu anlatılmaya çalışılmaktadır. Danny aşkı için değişirken, Kencikie karakteri daha ulaşılmaz ve daha serseridir.

Şekil 5.77: Grease Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Danny ve Sandy, okul balosunda ki dans yarışmasında dans etmektedir. Sandy masumiyetini ve sevimli kız görüntüsünü sarı elbisesi ve beyaz ayakkabıları ile yansıtmaktadır. Danny ise siyah bir takım elbise giymiştir. Takım elbisesini pembe gömlek, pembe çorap ve yakasına taktığı pembe bir mendil ile tamamlamıştır. Danny, bu görüntüsü ile Sandy için değişmek istediğini izleyiciye yansıtmaktadır. Ancak takım elbisesinin siyah oluşu hala bulunduğu ortamdan vazgeçmek istemediği anlamına gelmektedir.

Şekil 5.78: Grease Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Schneider, 2012: 638)

Sandy filmin son sahnesinde Danny'e duyduğu aşk için değişmeye karar verir. Sandy'nin üzerindeki; siyah tayt, siyah yakası açık bluz ve kırmızı ayakkabılar bütün dişiliğini Danny'nin gözleri önüne sermektedir. Danny, Sandy'i görünce dili tutulur ve ona bir kez daha aşık olur. Sandy'nin kostümünde kullanılan siyah tonlar artık eskisi gibi masum bir kız olmayacağını vurgularken, kırmızının en çekici tonundaki ayakkabıları bütün dişiliğini vurgulamak için özel olarak tasarlanmıştır. Danny ise buradaki siyah kostümünde her zaman ki serseriliğini yansıtırken, Danny'nin arkadaşları da kostümleri ile bir çete imajı sergilemektedir. Üzerlerinde bulunan siyah deri ceketleri, beyaz tişörtleri, Converse ayakkabıları ve denim pantolonları ile herkesin korktuğu, çete izlenimini çok iyi yansıtmaktadırlar.

Topluma Yansıması: Filmde kullanılan kostümler, özellikle gençler arasında oldukça popüler olmuştur. Deri ceketler, beyaz tişörtler, gözlükler, taytlar, midi boy kloş etekler çokça taklit edilmiştir.

Şekil 5.79: Grease Filminden Etkilenerek Giyinen Bir Genç
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Filmdeki kızların giyimlerinden etkilenen kişiler için bir çok kombin yapılmıştır. Bunlardan biri Şekil 5.80'de görülmektedir.

Şekil 5.80: Grease Filminden Etkilenerek Hazırlanan Bir Kombin
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

O dönemde çoğu çift, Danny ve Sandy'nin aşkını örnek almış ve bunu giysilerine de yansıtmışlardır (Bkz. Şekil 5.81).

Şekil 5.81: Grease Filminden Etkilenerek Giyinen Çiftler
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Jean Paul Gaultier, Grease filminde Sandy'nin giyiminden etkilenerek, bir tasarım hazırlamıştır (Bkz. Şekil 5.82).

Şekil 5.82: Grease Filminden Etkilenen Jean Paul Gaultier Tasarımı
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.8. Hair (Bırak Güneş İçeri Girsin) 1979

Şekil 5.83: Hair Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Milos Forman

Senaryo: Michael Weller

Görüntü Yönetmeni: Miroslav Ondricek

Oyuncular: John Savage, Treat Williams, Nicholas Ray, Beverly D'Angelo,
Annie Golden,

Müzik: Galt MacDermot

Yapımcı: Robert Greenhut, Michael Butler

Yapım: CIP Film

Kostüm Tasarımcısı: Ann Roth

Filmin Konusu: Hair Müzikali; gençleri Vietnam savaşıma girmeyi zorlayan ABD ve bundan doğan karşıt görüşün savunucuları olan, 1968 ve 70'li yılların ruhunu ve hippilerin hayatını konu edinen, sinema tarihinin gelmiş geçmiş en iyi müzikal filmlerinden biridir. Let's the Sunshine gibi unutulmaz şarkıların ve olağanüstü bir koreografinin yer aldığı müzikaldir. Taşradan gelen Hooper, elit sınıfa mensup Sheila Franklin'e, ilk gördüğü andan itibaren âşıktır. Bu genç ve asil kadına yaklaşmakta ona Burger ve arkadaşları yardımcı olacaktır. Hippi hayatı süren Burger ve arkadaşları ile vakit geçiren Hooper'ın kendi içinde bulunduğu militarizm ve Vietnam Savaşı hakkındaki düşünceleri değişim göstermeye başlar (Bozatl, 2012: 102).

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1979 yapımı Hair filmi 60'lı yıllarda başlayan ve etkisini 70'li yıllarda da sürdüren Hippi Akımı'nı ve bu akımı benimseyen gençlerin, yaşam biçimlerini gözler önüne sermektedir.

Hippi, yaşam tarzı aslında bugünkü mutlak retçiliğin temellerini atan bir oluşumdur. Dünya üzerindeki tüm her şeyin insanlara ait olduğunu kabul eden apolitik bir görüştür. Kendilerine asla sınır koymayan, var olan tüm yetkilileri reddeden özgürlükçü bir harekettir. ABD'de sisteme aykırı hareketleriyle ön plana çıkan hippilerde özgürlükçü ve anti militarist akımlar oluşmuştur. ABD'deki 60'lı ve 70'li kuşağının en önemli hareketi, o zaman ABD'nin yürüttüğü Vietnam Savaşı'na karşı hippiler muhalefetteydi çünkü bu dönemde ABD'deki gençler orduya girmeye zorlanıyordu.

Hippi hareketi düşünüldüğü zaman, çekilen bu film aslında dönemle ilgili birçok mesaj içermektedir. Filmdeki giysiler, davranışlar, müzikler gibi çoğu şey hippie hareketinin nedenlerini ve yaşam tarzlarını bize aktarmaktadır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Film hippie hareketini ve yaşam tarzını anlattığı için, filmin kostüm tasarımcısı Ann Roth hippie giyim tarzını filme birebir yansıtmıştır. Hippiler kendilerine özgü ucuz, bol rahat ve Hint etkisi taşıyan etnik giysiler giyinmişlerdir.

Hippiler; yırtık jean pantolonlar, botlar, kot şortlar veya etekler, püsküller, saç bantları, uzun saçlar, çiçekler ve barış işareti gibi birçok stili bir arada kullanmışlardır.

Şekil 5.84: Hair Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Resimde gördüğümüz grup; insanların zihninde var olan, hippilerin görünümünü, yaşam felsefelerini, doğrudan anlatmaktadır. Dünya üzerindeki her şeyin insanlara ait olduğunu savunan gençler; çalışmayı, düzenli hayatı reddetmiş, paranın getirmiş olduğu refahla, dalga geçmiş ve buna tepki olarak Hint felsefesini benimseyen grup; eski, pis ve hiçbir akıma sahip olmayan giysileriyle sokaklarda yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Filmdeki bu sahne ve giyilen kostümler bunu tipik bir örneğidir.

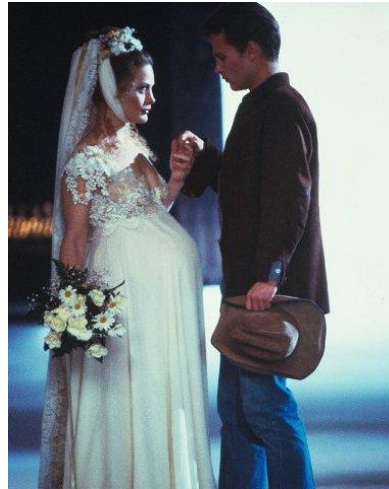
Şekil 5.85: Hair Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.85'te taşradan gelen gencin hippiler ile karşılaşma anı verilmektedir. Şimdiye kadar görmediği, ona çok yabancı görünen bu renkli grubu, parkta dans ederken görmektedir. Bu genç takım elbisesi gömleği ve kravatıyla, onlardan çok uzak bir görünüm sergilemektedir. Canlandırdığı karaktere uygun biçimde giydirilen bu gencin, yüzündeki ürkeklik ve merak ifadesi, inandırıcılığını ortaya koymaktadır.

Şekil 5.86: Hair Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Hippi genç, Hopper'ın âşık olduğu, zengin kızın vermiş olduğu davete habersizce katılarak; birbirinden güzel giysileriyle yemeklerini yiyen topluluğu şaşkınlığa uğratar. Yemek masasının üzerine çıplak ayaklarıyla çıkarak dans etmeye başlayan hippie genç, savunduğu felsefeyi göstermek istercesine; pahalı yemek takımları ve çeşitli yemeklerle süslenmiş masayı ayağıyla dağıtarak, yerleşik düzene olan tepkisini bir kez daha ifade etmiş olur. Bu sahnedeki kostümler ile tasarımcı, iki farklı düzeni izleyicilere aktarır (Bozatlı, 2012: 103).

Şekil 5.87: Hair Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.85'te taşradan gelen Hoopper, Sheila Franklin ile evlendiğini ve onun hamile olduğunu düşlemektedir. Hopper yavaş yavaş hippie felsefesini kabul etmiştir. Bu sahnede kendisinden üst sınıfa ait olan Sheila'nın, onu kabul ettiği ve hamile olduğu görülmektedir. Hopper'ın üzerindeki kıyafet ile onun taşradan gelen alt sınıftan biri olduğu açıkça gösterilmiştir. Sheila ise beyaz üstü dantelli bir giysi giymiştir ve bir kadın ulaşılmaz biri olarak mutluluğu simgelemektedir.

Topluma Yansıması: Hair filmi, 60'lı yıllarda başlayıp, 70'li yıllarda da etkisini sürdüren hippie modasını ve düşünce tarzını anlatmaktadır. Yayınlandığı dönemde en çok izlenen müzikallerden biri olmuştur. Bu düşünceyi savunan gençlere, hippie hareketini hatırlatmıştır (Bkz. Şekil 5.87).

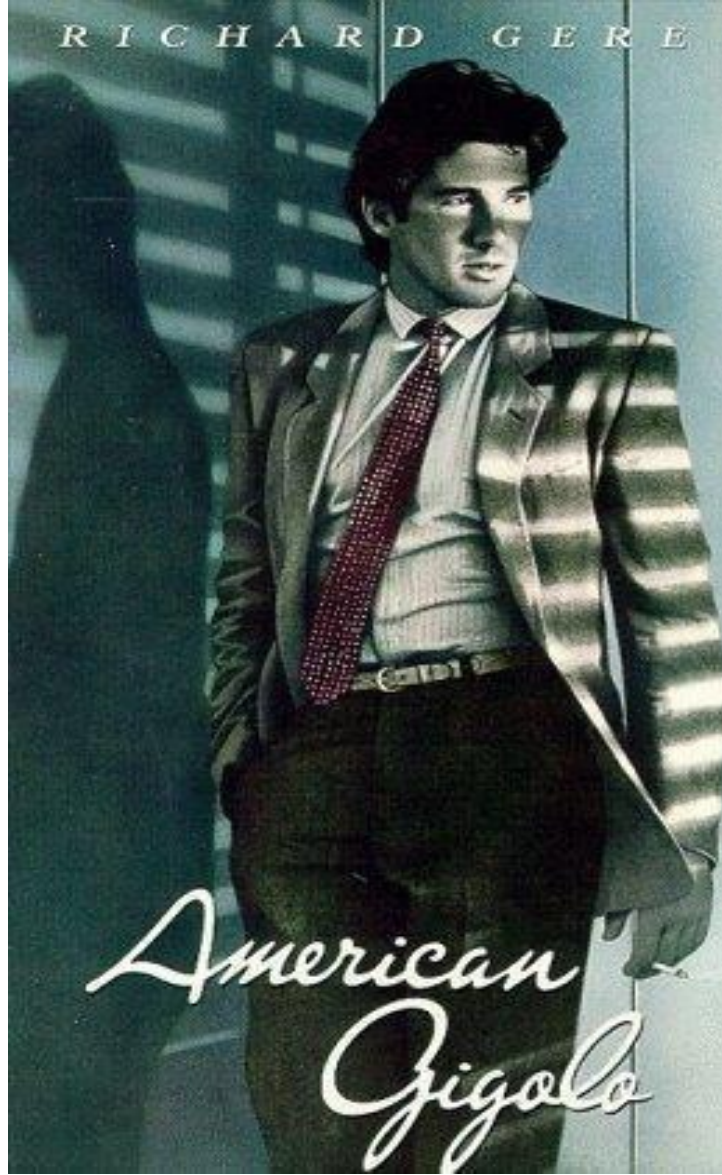

Şekil 5.88: Hair Filminde Anlatılan Hippie Gençler
Kaynak: (Hippie Modası, 2014)

Şekil 5.89: Hair Filminde Anlatılan Hippie Gençler
Kaynak: (Hippie Modası, 2014)

5.4.9. American Gigolo (Amerikan Jigolo)1980

Şekil 5.90: American Gigolo Film Afişi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Paul Schrader

Senaryo: Paul Schrader

Görüntü Yönetmeni: John Bailey

Oyuncular: Richard Gere, Lauren Hutton, Hector Elizondo, Bill Duke

Müzik: Giorgio Moroder

Yapımcı: Jerry Bruckheimer

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Bernadene Mann, Giorgio Armani

Filmin Konusu: Julian Kay, Los Angeles'taki orta yaşlı kadınlara hizmet veren bir jigolodur. Julian, giyinmeyi, kendine bakmayı, lüks araba ve evleri çok sever. Birlikte çalıştığı kişilerin uyarılarına rağmen kafasına göre yaşamaya devam eder. Bir gün, karşılığında para almadan politikacı eşi olan Michelle ile ilişkiye girer ve kadına aşık olur. Bir süre sonra müşterilerinden birisi öldürülür. Bunun üzerine dedektif Sunday, olayı incelemeye başlar ve Julian'dan müşterileri hakkındaki en mahrem sırları öğrenmeye çalışır.

Müşterisinin öldürüldüğü gece, Michelle'le birlikte olan Julian başı derde girmesin diye dedektife bu ayrıntıyı söylemez. Julian kadını kimin öldürdüğünü araştırmaya başlar ve sonunda kendiyile aynı işi yapan arkadaşının öldürdüğünü öğrenir. Arkadaşı ile konuşmaya gider fakat aralarında çıkan tartışma büyür. Julian yanlışlıkla onu balkondan aşağı iterek öldürür. Bu olaylardan sonra tutuklanan Julian, Michelle'in avukata her şeyi anlatmasıyla kurtulur.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1980 yılında çekilen filmin başrol oyuncusu Richard Gere'dir. Amerikan Jigolo filmi, 1980'lerde erkek modasının şekillenmesinde etkili olmuştur. Filmde özellikle erkek modasını anlatılmıştır. Julian Kay'in takım elbiseleri, duruşu ve davranışları filmin başarısını arttırmıştır.

80'ler de ortaya çıkan yeni romantik akımla birlikte erkek takım elbiseleri değişmiş, daha zarif ve vücuda oturan kesimler oluşmaya başlamıştır. İnce kravatlar, renklerde daha yumuşak tonlar, dar kesimler takım elbiselerde görülmeye başlanmıştır. Bu dönemde vizyona giren, American Gigolo filminde kullanılan takım elbiseler özellikle erkek giyiminin şekillenmesine katkıda bulunmuştur.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin çoğu kostümünü Bernadene Mann tasarlarken, Giorgio Armani'de filmde Richard Gere'in takım elbiselerini tasarlayarak, erkek giyimine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır.

Kısa zamanda, sessiz iktidarın temsilcisi olan bej renkli Armani takımlar, bütün yöneticilerin ve saygınlık arzulayan şehirlielerin üzerinde görülmüştür. Armani'nin, 1980 Amerika'sına göre oldukça rahat ve modern tasarımlar yaptığı bu film, Richard Gere'in kariyerindeki en önemli filmi olmuştur.

Filmde ki kostümler de; özellikle bej, siyah, gri gibi saygınlık uyandıran renklerin en pastel tonları kullanılmıştır.

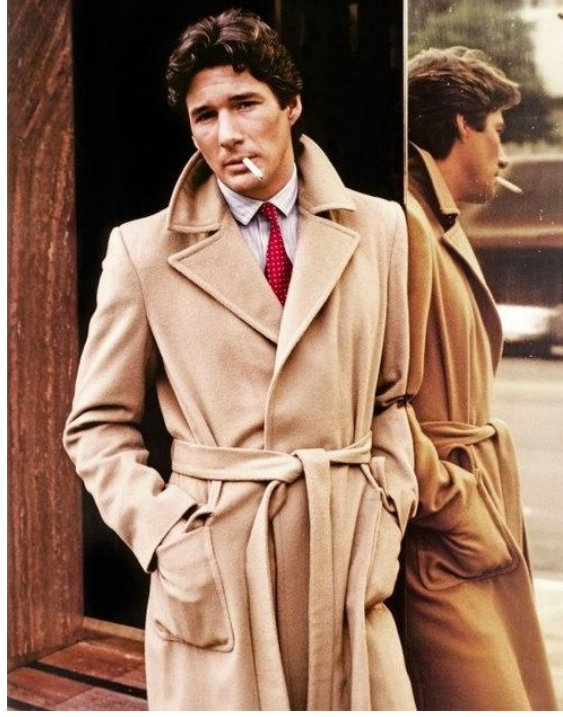
Şekil 5.91: American Gigolo Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Filmde zengin kadınlara hizmet veren bir jigolo olan Julian Kay, giyimine çok dikkat etmektedir. Bu sahnede zengin müşterilerinden biri, Julian'a özel olarak hazırlanmış takım elbiselerden almaktadır. Julian müşterilerini etkilemek ve akıllarından kolay kolay çıkmamak adına en asil renkleri ve en şık takımları kullanmaktadır. Bu sahnede üzerinde bulunan bej takımların içinde Julian, kendi mesleğinden çok uzak bir görüntü sergilemektedir. Julian bu tonların verdiği sadelik ve asaletle müşterilerini daha kolay etkilemektedir.

Şekil 5.92: American Gigolo Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.92'de bulunan sahnede Michelle'in Julian ile tanışma sahnesi verilmektedir. Michelle bir politikacının eşidir ve üzerinde bulunan beyaz tonlarda ki erkek yaka elbisesi, bej tonlarındaki ceketıyla statüsünü açıkça belli etmektedir. Bir politikacı eşi olmasına rağmen, giyimindeki sadelik ile huzur ve mutluluk aradığını açıkça ifade etmektedir.

Şekil 5.93: American Gigolo Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Julian Kay bu sahnede kendine olan özgüvenini ve lükse olan düşkünlüğünü açıkça gözler önüne sermektedir. Üzerinde bulunan bej tonlarındaki, geniş yakalı, uzun paltosu Julian'a genç bir iş adamı görünümü kazandırmaktadır. İçinde bulunan gri çizgili, beyaz gömleği ve kırmızının en dikkat çekici tonunda olan kravatı ile bütün gözleri üzerine çekmek istediği diğer erkeklerden daha iyi olduğu kanıtı peşindedir. Paltosunun yakasını yukarı kaldırmış, elini cebine koymuş görüntüsünü ağızındaki sigara ile tamamlayan Julian kendinden emin bir duruş sergilemiştir.

Topluma Yansıması: 1980 yılında çekilen bu film sayesinde, erkek giyimine yön veren Giorgio Armani'nin takımları, iş adamlarının siyah tonlardaki takım elbise tercihlerinin değişmesine yol açmıştır. Bej tonlarının asaletini ve çekiciliğini vurgulayan Armani, dar kesimli takım elbiselerin 80'li yıllarda tercih edilmesini sağlamıştır.

Şekil 5.94: American Gigolo Filminin Kostüm Çizimi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Yukardaki resimde Armani'nin, Richard Gere için hazırladığı takımlardan birinin çizimi bulunmaktadır. Kruvaze kapama, dar kesimli bu takım elbise ile Armani erkek giyimine yeni bir soluk getirmiştir.

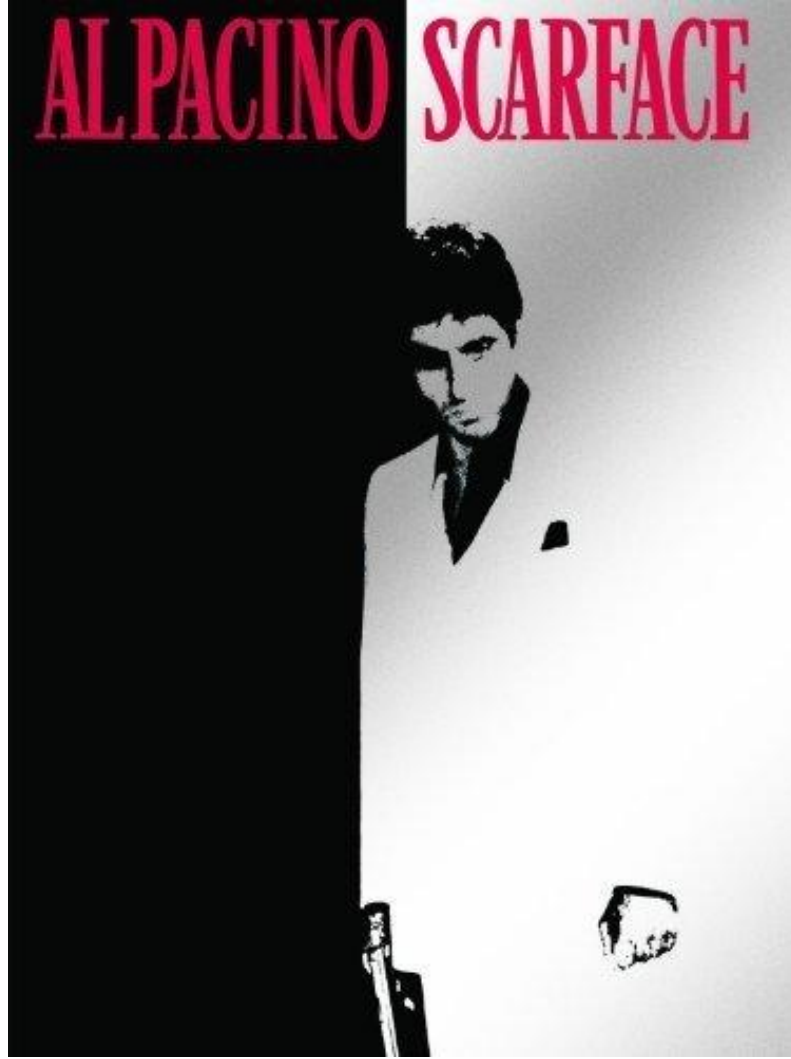

Şekil 5.95: American Gigolo Filminden Esinlenerek Hazırlanan Trençkot
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Michelle'in üzerinde olan gri tonlardaki, belden bağcıklı trençkotu filmin en dikkat çekici parçalarından biri olmuştur. Gri trençkot, Michelle'in içinde bulunduğu duygu karmaşasını yansıtması ve asil duruşu ile günümüzde bile bayanların tercih ettiği bir ürün haline gelmiştir.

5.4.10. Scarface (Yaralı Yüz) 1983

Şekil 5.96: Scarface Film Afişi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Brian De Palma

Senaryo: Oliver Stone

Görüntü Yönetmeni: John A. Alonzo

Oyuncular: Al Pacino, Michelle Pfeiffer, Steven Bauer, Marry Eizabeth
Mastrantonio, Robert Loggia, Miriam, Colon

Müzik: Giorgio Moroder

Yapımcı: Martin Bregman

Yapım: Universal

Kostüm Tasarımcısı: Patricia Norris

Filmin Konusu: Fidel Castro, Küba'da istenmeyen rejim muhaliflerine Amerika'ya göç etme hakkı tanır. Göç edecek olan binlerce insanın içerisinde azınlık suçlular ve akıl hastaları da vardır. Bu azınlık suçluların en bilinenlerinden Tony Montana da yakın arkadaşı Manny Ribera ile Miami'ye göç eder. Montana kendisini ülkenin uyuşturucu babalarından biri olan Frank Lopez'in kanatlarının altında bulur. Montana'nın ise geldiği yerlerden daha yükseklere ulaşmak yönünde oldukça iddialı ve cesur hedefleri vardır.

Tony, Frank Lopez ile çalışmalarını kutlamak üzere gittikleri, Babylon Kulübünde Frank'in kız arkadaşı Elvira Hancock'a aşık olur. Filmin ilerleyen bölümünde Frank Lopez ile Tony yollarını ayırır ve Frank, Tony'i öldürtmek ister. Bunun farkına varan Tony, yardımcılarıyla birlikte Frank'i öldürür. Tony daha sonra Elvira ile evlenir. Tony paranın vermiş olduğu özgüven ile gittikçe paranoyaklaşır ve Elvira onu terk eder. En yakın arkadaşını öldürür ve filmin sonunda bir türlü anlayamadığı kokain suçluları tarafından öldürülür.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1983 yapımı Scarface filminin başrol oyuncularını Al Pacino ve Michelle Pfeiffer'dır. Bu film tam anlamıyla erkek benliğinin kırılma koşullarının ve güç oyunlarının bir incelemesi niteliğindedir. Film "dünya senindir" sloganı ile anılmaktadır (Schneider, 2012: 700).

Filmde 1980'lerin sokak modasını, dökülen onca kana ve ihanetlere tezat oluşturacak biçimde vurgulamak için her fırsat değerlendirilmiştir. Al Pacino, bu filmle birlikte, yüzü yaralı bir karakteri ilk kez dünya sinemasına tanıtmıştır. Büyük beğeni toplayan film, sinemanın en kült yapımları arasına girmiştir.

Alt tabakadan olan erkekler, 80'ler de özellikle desenli ve renkli giyinmişlerdir. Erkeklerin gömleklerini; Hawaii desenli çiçekler, kuşlar ve en canlı renkler süslemiştir. Bu gömlekler çoğunlukla açık tonlardaki, geniş kesimli takım elbiselerle, kravat takmadan giyilmiştir. Bu filmde; özellikle alt kültürden gelen kaçakçılar ve onların aç gözlülüğü anlatılırken, 80'lerin sokak modası çok iyi kullanılmıştır.

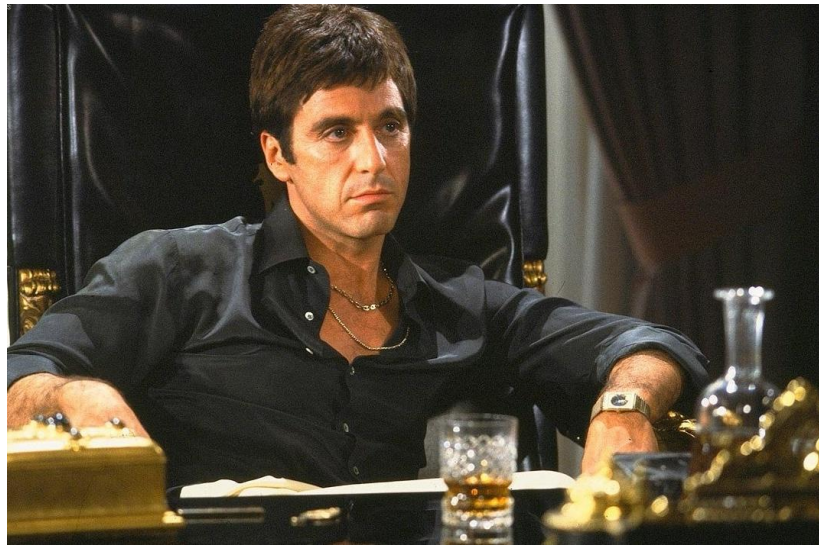
Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Scarface filminde ki erkekler göç etmiş, sokak kültürü ile beslenmiş, kaçakçı ve uyuşturucu satıcısı tipleridir. Filmin kostüm tasarımcısı Patricia Norris, filmdeki karakterleri, giysileri ile bize çok iyi bir

şekilde yansıtmıştır. Tasarımcı, kadın giysilerini de Michelle Pfeiffer'ın, filmde giydiği kostümlerle yansıtmıştır.

Şekil 5.97: Scarface Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Tony, Küba'dan Miami'ye yeni gelmiştir ve sabıkalı olduğu için öncelikle polisler tarafından sorguya alınmıştır. Tony'nin bu sahnede üzerinde, alt kültürün öğelerini yansıtan; yakası yarıya kadar açık, içinden atletik görünen, Hawaii desenli bir gömlek ile siyah bir pantolon bulunmaktadır. Bu kostümü ile Tony'nin sabıkalı ve sokaklara ait görüntüsü açıkça görülmektedir.

Şekil 5.98: Scarface Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.98'de ki sahnede Tony hırsı ve aç gözlülüğü sayesinde, sefil hayatından kurtulmuş, herkese emir veren bir uyuşturucu kaçakçısı haline gelmiştir. Tony'nin üzerinde siyah bir gömlek bulunmaktadır. Gömleğin yakasını yarıya kadar açmış ve kollarını dirseklerine kadar katlamıştır. Yakasını yarıya kadar açtığı siyah renk gömleği, Tony'nin içindeki karanlık ve serseri tarafı gözler önüne sermiştir. Aksesuar olarak boynunda, altın zincirler ile kolunda altın bir saat bulunmaktadır. Tony taktığı bu aksesuarlarla, aç gözlülüğünü ve zenginliğe olan düşkünlüğünü göstermiştir. Etrafında bulunan diğer bütün aksesuarlar da altındır. Bu dekorlar aracılığı ile Tony açık açık zenginliğini göstermiş ve saygınlık beklemiştir.

Şekil 5.99: Scarface Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Elvira Hancock, uyuşturucu kaçakçısı Frank Lopez'in seksi metresidir. Elvira'nın üzerinde bu sahnede; zümrüt yeşili, uzun yırtmaçlı, sırt ve göğüs dekoltesi, geceliğe benzer, ipek satenden yapılmış, bir elbise bulunmaktadır. İp askılarının üzeri, küçük taşlarla işlenmiştir. Elvira bu kostümüyle dişiliği çağrıştırmış ve herkesin arzulanabileceği bir kadın görüntüsüne bürünmüştür. Elbisesinin rengi ve işlemleri ile Frank Lopez gibi zengin birinin, parasından yararlandığını görmekteyiz. Elvira film boyunca giydiği her giysi ile erkeklerin arzulanacağı bir görüntüye girerek, dişiliğini gözler önüne sermiştir.

Şekil 5.100: Scarface Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Elvira ve Tony, Frank Lopez öldükten sonra evlenmiştir. Tony'nin üzerinde bu sahnede bej bir takım, kahverengi bir gömlek ve açık bej tonlarında bir ayakkabı bulunmaktadır. Tony'nin bu uyumsuz görüntüsü zengin ve sonradan görme biri olduğunu açıkça anlatmaktadır. Kolundaki altın saate vurgular biçimde bakması da zenginliğini açıkça sergilemek istemesini göstermektedir.

Elvira üzerindeki beyaz etekli takım ile oldukça şıktır. Her zaman arzulanan kadın kimliğini yine gözler önüne sermiştir. Beyaz şapkası, beyaz ayakkabıları ve güneş gözlükleri ile Tony'nin zenginliğine vurgu yapmış ve her kadının arzulaması gerektiği bir adam görüntüsüne bürünmesine yardımcı olmuştur.

Topluma Yansıması: 80'li yılların, sokak modasını yansıtan Scarface filminde, özellikle Elvira'nın giyimi çok beğenilmiştir. Elvira'nın kostümleri çoğu kişiye ilham kaynağı olmuştur ve birçok kadın ona benzemek istemiştir.

Şekil 5.101: Scarface Filminde, Elvira'nın Kostümünden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Günümüzde de Rihanna, Elvira'nın kostümlerini taklit etmiş ve filmde etkilediğini giysileri aracılığı ile gözler önüne sermiştir.

Şekil 5.102: Scarface Filminde, Elvira'nın Kostümünden Esinlenerek Giyinen Rihanna
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.11. Desperately Seeking Susan (Çılgın Madonna) 1985

Şekil 5.103: Desperately Seeking Susan Film Afişi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Susan Seidelman

Senaryo: Leora Barish, Craig Bolotin

Görüntü Yönetmeni: Edward Lachman

Oyuncular: Madonna, John Turturro, Aidan Quinn, Giancarlo Esposito, Rosanna Arquette

Müzik: Thomas Newman

Yapımcı: Sarah Pillsbury, Midge Sanford

Yapım: Orion Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Santo Lugano

Filmin Konusu: Filmin kahramanı Roberta, hafıza kaybı geçiren ve hem kendini hem de yeni tanıştığı Dez'i adının Susan olduğuna inandıran biridir. Bir süre sonra tanıdığı herkesin ve ortadan kaybolan bazı elmasların peşindeki bir gangsterin kendisini aradığını fark edecektir. Asıl Susan (Madonna) ise uçuk, kaçık biridir.

Roberta ise Susan rolündeki hayatına yavaş yavaş adapte olmaya başlar. Gerçek Susan'ın arkadaşları ile arkadaş olur ve Dez'e ilgi duymaya başlar. Bu arada gangsterler de gerçek Susan'ı bulmuşlardır ve tam hesap sormak üzereyken hafızası yerine gelen Roberta, Susan'a yardım eder. Gangsterlerden kurtulan ikili arkadaş olurlar.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 1980'ler denince akla ilk gelen isimlerden biri, moda ikonu Madonna'dır. Attığı her adım ile olay yaratan pop müziğin kraliçesinin, Desperately Seeking Susan filminde giydiği herşey, kısa sürede moda olmuştur. Tozluklarla giyilen siyah elbiselerle ve açıkça sergilenen dantel sutyenlerle, Madonna o dönemin kadınlarının çok daha seksi görünmesini sağlamıştır.

80'li yılların kabarık saçlarını, aerobik giysilerini ve gençler arasındaki sokak modasını filmde bolca görmekteyiz. Filmde kullanılan taytlar, tozluklar, çoraplar, gömlekler, denim pantolonlar, renkli giysiler, vatkalı ve deri ceketler 80'li yılların modasını özetlemektedir.

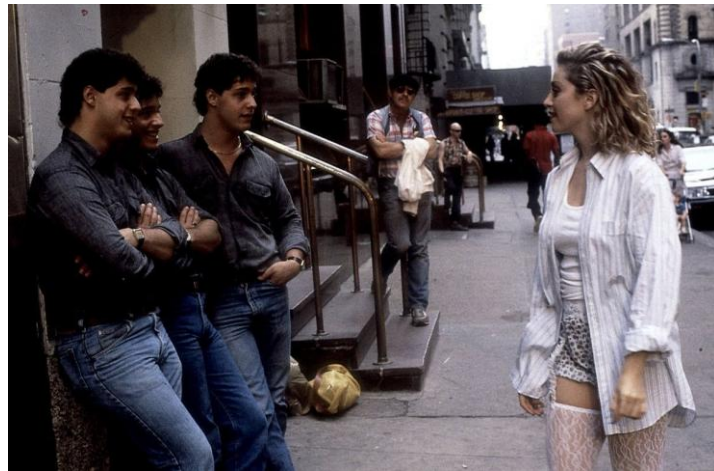
Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Bu filmde Madonna'nın kostümlerinin inanılmaz etkisi yadsınamaz çünkü Madonna filminden 1 yıl önce piyasaya sürdüğü "Like a Virgin" albümüyle, zaten dantelli iç çamaşırları konusunda

ciddi bir akım oluşturmuştur. Kostüm tasarımcısı Santo Lugano, bu filmde styling'i de kuvvetli bir şekilde kullanmış ve seksi iç çamaşırlarına; ceketler, etekler, eldivenler, bolca takılar ve saç bandanaları eklemiştir.

Şekil 5.104: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Susan deli dolu, hırçın, eğlenceli ve çılgın biridir. Karaktere can veren Madonna'nın bu giysileri ile Susan'ın ortaya koymuş olduğu farklılıkları göstermektedir. Siyah, kısa dantel gömleği, sutyeni, her dinin sembollerinin bulunduğu takıları, kırmızının en dikkat çeken tonundaki ruj ve rahat hareketleri Susan'ın özgür ve asi ruhunu anlatmaktadır. Susan'ın dikkat çekmeyi seven rahat hareketleri bu sahnede açıkça görülmektedir.

Şekil 5.105: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.105'te Susan'ın, sokaktaki erkeklerle konuştuğu sahne gösterilmektedir. Susan, bu sahnede üzerine; beyaz dantel bir jartiyer, beyaz, desenli kısa bir şort, bir atlet ve çizgili bir erkek gömleği giymiştir. Susan'ın üzerinde bulunan bu giysiler evde giyilen giysileri ve dişiliği çağrıştırarak, onun ne kadar rahat bir karakteri olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Sokakta bulunan diğer gençlerin üzerinde ise denim yüksek bel pantolon ve siyah tonlarda dar gömlek bulunmaktadır. Gençlerin üzerinde bulunan bu giysiler ile 80'li yılların sokak modasını yansıtmaktadır.

Şekil 5.106: Desperately Seeking Susan Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Roberta bu sahnede hafızasını kaybetmiştir ve kendini Susan sanmaktadır. Robertanın üzerinde bulunan pembe giysiler onun aslında sıradan bir genç kız olduğunu gösterirken, üzerine Susan'a ait olan yeşil ceket giymesi yaşadığı kimlik karmaşasını açıkça yansıtmaktadır. Dez'in de bu kostümü ile sıradan genç bir adam olduğunu görmekteyiz. Dez çok iyi biridir ve Roberta'ya yardım etmeye çalışır.

Topluma Yansıması: 80'li yıllarda çoğu kişi bu filmi izlemiş ve çoğu kişi filminden etkilenerek giyinmiştir. Uyumsuzluklarla yakalanan, giyim bu filmle moda oluşmuştur. Filmdeki Susan karakteri sayesinde cool ama seksi bir tavra girilmiştir.

Madonna'nın giydiği dişiliği ön plana çıkaran; dantel sutyenler ve gömlekler, taytlar, jartiyerler, bol kesimli ve parıltılı ceketler, yüksek topuk ayakkabılar özellikle genç kadınlar arasında yeni bir moda akımı başlatmıştır (Bkz. Şekil 5.17).

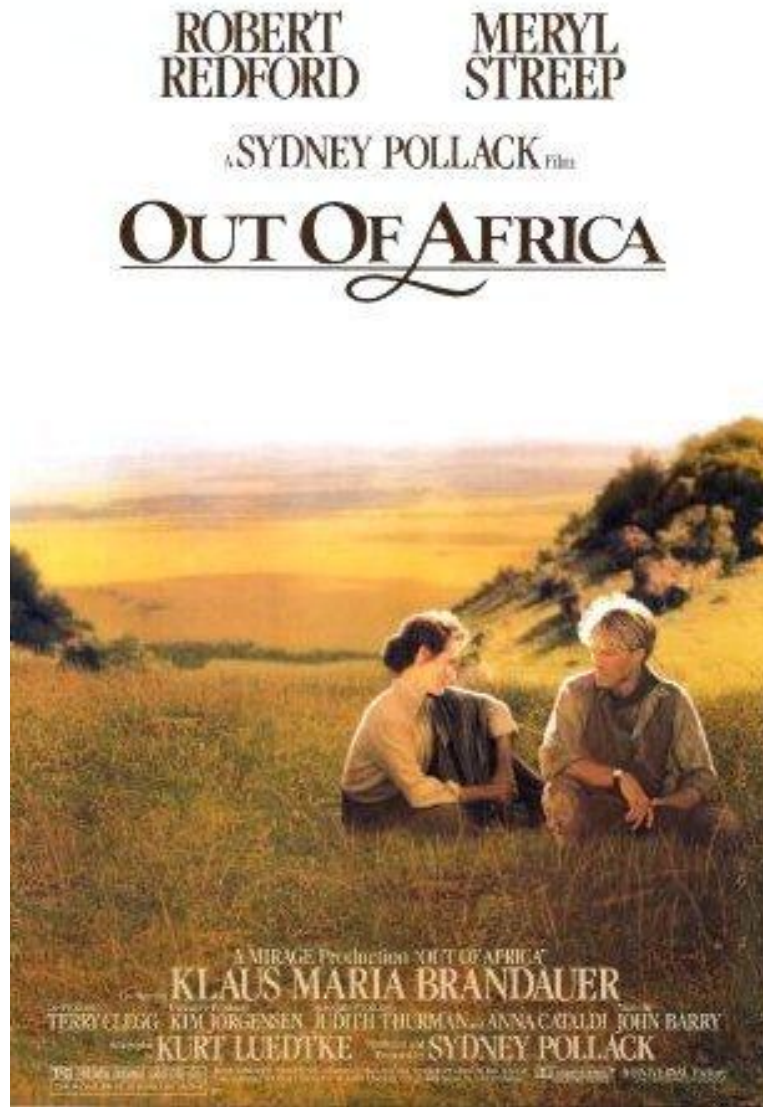
Şekil 5.107: Desperately Seeking Susan Filminden Etkilenerek Giyinen Gençler
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu filmde sadece seyirciler değil, tasarımcılarda etkilenmiştir. Filmde Madonna'nın stilinden etkilenen Jean Paul Gaultier, koleksiyonunda bu stili kullanmıştır. Madonna ile çalışmaya başlayarak, ona bir çok kostüm hazırlamıştır.

Şekil 5.108: Desperately Seeking Susan Filminden Esinlenen Jean Paul Gaultier Tasarımı
Kaynak: (İmdb, 2014)

5.4.12. Out of Africa (Benim Afrikam) 1985

Şekil 5.109: Out of Africa Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Sydney Pollack

Senaryo: Errol Trzebinski

Görüntü Yönetmeni: David Watkin

Oyuncular: Meryl Streep, Robert Redford, Klaus Maria Brandauer

Müzik: John Barry

Yapımcı: Sydney Pollack

Yapım: Universal Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Milana Canonero

Filmin Konusu: 20. yüzyılın başlarında Danimarka'da geçen hikaye, bekar ve varlıklı bir kadın olan Karen Dinesen'in arkadaşı Bror'a onunla evlenip evlenemeyeceğini sormasıyla başlar. Bror da bu güçlü kadın gibi aristokrat olsa da ekonomik problemler yaşamaktadır ve bu sıkıntıları aşabilmek için evlenme teklifini kabul eder. Yeni evli çift Afrika'ya taşınma planları kurmaktadır ve zamanı gelip taşındıklarında işler hiç beledikleri gibi gitmeyecektir.

Kocasının kendisini ihmal etmesi ve aldatması Karen'i uzun süreli yalnızlığa iter. Bu arada maceracı avcı Denys Finch Hatton'la tanışır ve ona aşık olur. Özgür ruhlu Denys düşünceleriyle de Karen'i etkiler ve onun barones unvanından sıyrılıp yerli halkı biraz daha anlamasını sağlar. Denys'in ölümü ve Karen'in kocasının çiftliği kaybetmesi üzerine çift Danimarka'ya geri döner.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Fim sinema tarihinin en çok hatırlanan aşk filmlerinden biri olmuş ve 7 Oscar kazanmış bir yapımdır. İki muhteşem oyuncu Meryl Streep ve Robert Redford'ın kırıyık ketenler, toprak tonlarındaki ipekli boyun bağları ve geniş kenarlı şapkalarla ne kadar da şık ve güzel göründükleri gözler önüne serilmiştir.

Film 1914 ve 1924 yılı dönemlerini anlatmaktadır. Bu yıllar savaş dönemi olduğu için giyinme saklanma ve örtünme ihtiyacına cevap verir hale gelmiştir. Bu dönemde mecburen dış dünyaya açılma ihtiyacı duyan kadınlar; korselerden, kıvrımları ortaya çıkaran kıyafetlerden, makyajdan, romantik kesimlerden uzaklaşmış ve androjen akım başlamıştır. Gösterişli ve kalabalık kıyafetler gittikçe sadeleşmeye, hafiflemeye ve de spor hale gelmeye başladı. Üniforma giymenin rahatlığına alışan kadınlar sade ve rahat kıyafetleri daha çok tercih etmeye başlamıştır. Böylelikle moda dünyasında köklü değişimler kendini göstermeye başladı.

Bu filmde de özellikle Karen karakteri; çok iyi silah kullanan, zengin, sağlık dahil her konudan anlayan erkek gibi biri olduğunu göstermiştir. Karen'in kostümleri onun bu erkeksi tarzını yansıtır nitelikte tasarlanmıştır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostümlerini Milena Canonero tasarlamıştır. Canonero bu filmdeki kostümleri tasarlayarak safari

modasını gündeme getirmiştir. Oyuncular için tasarlanan giysiler; döneme, karakterlere ve Afrika yaşam tarzına uygun olarak tasarlanmıştır.

Şekil 5.110: Milena Canonero'nun Karen İçin Hazırladığı Kostüm
Kaynak: (Milena Canonero, 2014)

Milena Canonero'nun Karen için hazırladığı bu kostümde 1910'lu yılların sadeliğini görmekteyiz. Karen bu giysi ile Afrika'da Bror'la evlenmiştir. Barones Karen'ın gelinliği 1910'lu yılların sadeliğini ve onun güçlü kimliğini sergilemektedir. Beyaz, keten gelinliği iki takımdan oluşmaktadır. Gelinliğin dik yakası Barones Karen'ın asil kişiliğini yansıtmak için özel olarak tasarlanmıştır. Aksesuar olarak kullanılan şapka ve şapkada bulunan zarif tül, bir duvak olarak kullanılmıştır. Bu kostüm ile Barones Karen'ın güçlü mizacı anlatılmıştır.

Şekil 5.111: Out of Africa Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Milena Canonero, 2014)

Bu sahnede Karen, Afrikalı yardımcısı ile birlikte kabilelerle tanışmaktadır. Karen Afrika'da bulunduğu için film boyunca oranın yaşam şartlarına uygun olan keten ve pamuklu kumaşlardan yapılan, rahat, açık renkli giysiler giymiştir. Şekil 5.111'de ki sahnede de bu açıkça görülmektedir. Karen'ın üzerinde beyaz geniş bir gömlek, ve yeşilin en açık tonlarından yapılmış bir kravat bulunmaktadır. Aksesuar olarak; yakasına soylu biri olduğunu anlatan, bir madalya iştirilmiş ve geniş, açık yeşil tonlarında bir şapka takmıştır. Karen bu görüntüsü ile güçlü, saygın ve asil imajını yansıtmaktadır.

Afrikalı yardımcısı ise başına Afrika'ya özgü yeşil desenli bir kumaş bağlamıştır. Üzerinde bulunan beyaz gömlek ve yeşil yeleği ile arkada görünen kabileli zenciden, farklı bir görüntü sergilemektedir. Afrikalı yardımcı bu görüntüsü ile kabileden ayrılmış ve resmi işlerle uğraşan biri konumuna gelmiştir.

Şekil 5.112: Out of Africa Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Milena Canonero, 2014)

Karen, Şekil 5.112'de ki sahnede safari sırasında bir aslanla karşılaşır ve kendini korumaya çalışır. Karen'ın üzerinde bulunan; cepli, krem tonlarındaki, gömleği, yeşil eteği, küçük, kahverengi askılı çantası, kafasına sabitleğiği Şapkası bir yandan Afrika'nın renklerini taŐırken, bir yandan da gl kadın imajını gözler önüne sermektedir. Elinde tuttuğu silahı ve kemerinde bulunan mermiler ile erkekler kadar cesur ve iyi silah kullanan bir kadın olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

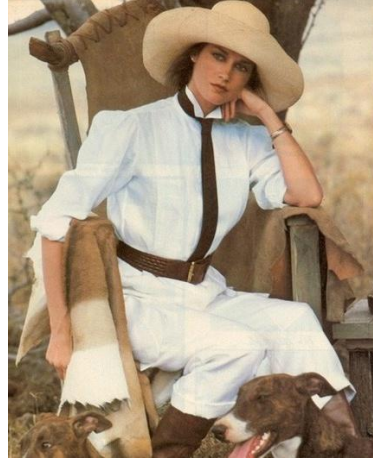

Şekil 5.113: Out of Africa Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Milena Canonero, 2014)

Karen ve Denys bu sahnede birlikte yürüyüŐe çıkmışlardır. Karen'ın üzerinde bej tonlarında uzun keten bir ceket ile aynı tonlarda bir keten bir pantolon bulunmaktadır. İçine beyaz bir gömlek giymiş, açık krem ince bir kravat takmış ve başına takımı ile aynı tonda bej bir Şapka takmıştır. Karen bu görüntüsü yanında bulunan Denys'den, daha resmi bir imaj sergilemiştir çünkü Karen kocasının yokluğunda bütün işlere bakmak zorunda kalmıştır. Karen'ın giysileri, her sahnede; otoriter, gl, erkeksi ve saygın yapısını vurgular nitelikte tasarlanmıştır.

Denys'in üzerinde de krem tonlarında bir takım, kahverengi gömlek ve Şapka, boynuna taktığu, krem tonlarında bir mendil ile kemerine taktığu mermiler bulunmaktadır. Denys zgr ruhlu, yardım sever ve Afrika'da ki yabani hayatı seven biridir. Gömleğinin yakasının açık oluşu ve boynuna taktığu mendil ve duruş Şekli ile Danys'in zgr ruhu, yansıtılmaya çalışılmıştır.

Topluma Yansıması: Film yayınlandığı yıllarda safari modasını gündeme getirmiştir. Afrika'da ki sıcak ve yabani hava koşulları düşünülerek tasarlanan giysiler genelde, keten ve pamuklu kumaşlardan yapılmıştır. Filmde; beyaz, yeşil, bej, krem ve toprak tonları gibi açık tonlar kullanılmıştır. Film birçok tasarımcıya da ilham kaynağı olmuştur. Şekil 5.114'te, filmde esinlenerek yapılan bir moda çekimini görmekteyiz. Karen'in; güçlü, erkeksi, safari stili, giyside kullanılan renklerle ve giysilerin kesimi ile yansıtılmaya çalışılmıştır.

Şekil 5.114: Out of Africa Filminden Etkilenerek Hazırlanan Bir Giysi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

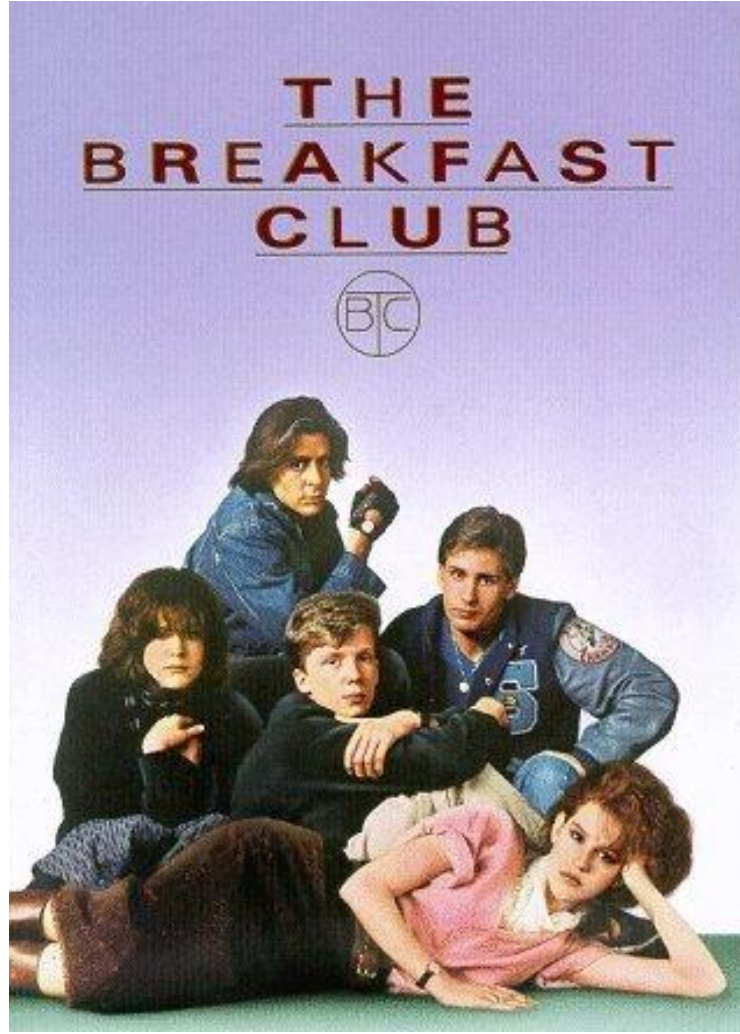
Bir çok tasarımcı bu film ile birlikte safari stilini kullanmıştır. Aşağıdaki resimde Karen'in gelinliğinden ve günlük giysilerinden, etkilenilerek hazırlanan koleksiyonlar bulunmaktadır.

Şekil 5.115: Out of Africa Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyonlar
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.13. The Breakfast Club (Kahvaltı Kulübü) 1985

Şekil 5.116: The Breakfast Club Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: John Hughes

Senaryo: John Hughes

Görüntü Yönetmeni: Thomas Del Ruth

Oyuncular: Emilio Estevez, Paul Gleason, Anthony Michael Hall, John Kapelos, Judd Nelson, Molly Ringwald, Ally Sheedy

Müzik: Gary Chang, Wang Chung, Keith Forsey

Yapımcı: John Hughes, Ned Tanen, Michelle Manning

Yapım: Universal

Kostüm Tasarımcısı: Marilyn Vance

Filmin Konusu: Film bir cumartesi sabahı Chicago, Illinois Shermer Lisesi'nde 5 öğrenci cezaya kalırlar. Bu öğrenciler; "suçlu" John Bender, "atlet" Andrew Clark, "beyin" Brian Johnson, "akıl hastası" Allison Reynolds ve "prenses" Claire Standish'tir. Birbirlerini tanıyana kadar tamamen farklı gruplardan, görünürde hiç ortak noktaları olmayan 5 kişilerdir. Okul kütüphanesinde gözetmen öğretmenleri Richard Vernon'un gözetiminde hiç konuşmadan, yerlerinden bile kıımıldamadan oturmak zorundadırlar. Vernon orda kalacakları 8 saat süresinde kim olduklarıyla ilgili her birinden 1000 kelimelik bir deneme yazmalarını ister. Bender sürekli Vernon'a karşı gelir, kuralları görmezden gelir ve diğer öğrencileri rahatsız eder. Andrew ve Brian'la alay eder, Claire'i taciz eder. Başlangıçta sessiz olan Allison ise sonradan patlar.

Öğrenciler tartışarak ve Bender'ın dolabından aldıkları otu içerek zaman geçirir. Teker teker en kişisel sırlarını ortaya dökmeye başladıklarında, Allison'ın elinde olmadan yalan söylediğini, Andrew'un babasından nefret ettiğini, John'ın ağzı bozuk bir aileden geldiğini, Brian'ın intihara kalkıştığını ve Claire'in bakire olduğunu öğrenirler. Aynı zamanda zorla takılmak istemediği arkadaşlarla takıldıklarını ve aileleri yüzünden hata yapmaktan korktuklarını fark ederler. Ancak gelişen bu arkadaşlıkların ceza bittikten sonra biteceğinden ve kendi arkadaş gruplarına dönüp, birbirleriyle bir daha asla konuşmayacaklarından korkarlar.

Günün sonunda Brian Vernon'ın istediği denemeyi yazmıştır. Brian yazının başında Vernon'ın onları kendi istediği gibi gördüğünü ve onları tanımadan yargıladığını yazmıştır. Brian denemeyi "Kahvaltı Kulübü" adına imzalar ve gitmeden Vernon'ın okuması için masanın üstüne bırakır. Okuldan çıktıklarında farklı yollara gitmeden önce Andrew Allison'la, Claire ise John'la öpüşür.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Film 80'li yıllardaki gençleri, düşündükleri ve konuştukları gibi yansıtan bir film olmuştur. Film yetenekli bir grup aktörü bir araya getirerek büyük bir başarı kazanmasını sağlamıştır. Film döneminin çok iyi bir örneği olarak anılmış ve gençler tarafından kült film haline getirilmiştir. Filmde bir cumartesi okulda cezaya kalan 5 öğrencinin, o günü nasıl geçirdikleri anlatılmaktadır.

Eylemden çok, zekice yazılmış diyaloglara dayanan bir film olan The Breakfast Club'ın başarısı, kısmen filmde kadronun, gerçekler ortaya çıktıkça ve

duyulan kinler ifade edildikçe, her birinin ışıldadığı bir anı yakalayarak tanımlanmasına bağlıdır. Birçok filmde ve televizyon dizisinde taklit edilen, gençlik filmlerinin bu mükemmel örneği aşılamamıştır. Bunun sebebi, ister mükemmel zamanlaması, ister parlak oyunculukları ve isterse Simple Minds'ın klasikleşmiş şarkısı "Don't you forget about me"nin de aralarında yer aldığı insanı 80'lere götüren film müzikleri olsun film tüm zamanların en mükemmel lise filmi olmuştur.

80'li yılların modasını kendi karakterlerine göre yorumlayan beş farklı öğrencinin anlatıldığı film, lise öğrencilerinin hayatlarına ışık tutmuştur. Karakterlerin psikolojilerine göre özel olarak hazırlanan kostümler inandırıcılığı daha da arttırmıştır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Marilyn Vance'dir. 80'li yıllardaki farklı lise öğrencilerinin hayatlarına ışık tutan filmde, karakter analizini çok iyi yapan tasarımcı kostümler aracılığıyla filmi daha başarılı bir hale getirmiştir. Denim pantolonlar, kareli gömlekler, geniş kesim paltolar gibi birçok giysiyi karakterlere göre stilize etmiştir.

Şekil 5.117: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıda, beş lise öğrencisinin yan yana oldukları bir sahne verilmiştir. Hepsi, farklı konulardan disiplin cezaları almışlardır. Cumartesi günü öğretmenleri Richard Vernon'un gözetiminde, okul kütüphanesinde bir arada birbirlerini kalmışlardır. Her öğrencinin kostümü kişiliğini yansıtacak şekilde oluşturulmuştur.

John Bender; uzun saçları, beyaz tişörtü, kırmızı, kareli kısa kollu gömleği, koyu tonlardaki denim pantolonu, postal şeklindeki botları ile karmaşık ve agresif kişiliğini gözler önüne sermiştir. John Bender kavgacı bir aileye sahip olduğu için davranış bozukluğu gösteren biridir. Her fırsatta arkadaşlarına saldırır ve birilerinin canını yakmak hoşuna gider. Kostüm tasarımcısı, John Bender'ın ruh halindeki karmaşıklığı giysilerine de yansıtmıştır.

Andrew Clark'ın; mavi okul takımına ait askılı tişörtü, aynı tonlardaki denim pantolonu ve spor ayakkabıları ile sporcu kişiliği anlatılmaya çalışılmıştır. Andrew'un baskıcı bir babaya sahiptir. Babası onun okul takımında başarılı biri olmasını istemektedir. Andrew'un bu giysileri ile günlük yaşamda bile babasının isteklerini yapan karakteri gözler önüne serilmiştir.

Allison Reynolds'ın üzerinde; siyah bir tişört, gri, siyah desenli bir etek, siyah ayakkabılar ve siyah bir çanta bulunmaktadır. Baştan aşağı siyah ve siyahın tonlarını giyen Allison içine kapanık, karamsar, saplantılı ve sürekli yalan söyleyen biridir. Ailesinin onunla yeterince ilgilenmemesi ve o yokmuş gibi davranması üzerine Allison giyimi ve davranışları ile herkesten soyutlanmıştır.

Claire Standish'in üzerinde; pembe bir tişört, kahverengi kadife bir etek, eteği ile uyumlu uzun çizmeler ve kahverengi, askılı bir çanta bulunmaktadır. Aksesuar olarakta pırlanta küçük küpeler ve yine kahverengi bir saat takmıştır. Claire zengin bir aileden gelmektedir. Ailesi sürekli çalıştığı için Claire'ye ilgi göstermemekte ve istediği her şeyi almasına izin vererek onu ihmal etmektedir. Claire bu sebeple; sürekli alışveriş yapıp, giyimi ve davranışları ile okulun en popüler kızı olmuştur. Tasarımcı Claire için tasarladığı bu giysi ile onun zengin ve popüler bir genç kız olduğunu vurgulamıştır.

Brian Johnson okulun en başarılı öğrencilerinden biridir ve matematik kulübündedir. Brian; yeşil triko bir kazak, altına bej renkli bir pantolon, beyaz çorap ve mavi bir ayakkabı giymiş, aksesuar olarakta dijital bir saat takmıştır. Brian'da ilgisiz bir aileden gelmektedir. Kendisini ailesine ispat edip, ilgilerini çekebilmek amacıyla sürekli ders çalışmıştır. Brian, bu sade stili ile çalışkan ve hedefleri olan genç bir öğrenciyi canlandırmıştır.

Şekil 5.118: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Filmin en dikkat çekici sahnelerinden biri Allison Reynolds'ın, Claire Standish tarafından makyaj yapılarak güzelleştirildiği sahnedir. Allison ile yakınlık kuran Claire, onun stilinde bazı değişiklikler yapmış, iyi bir bakımla güzel bir kadın olabileceğini herkese kanıtlamıştır. İlk sahnedeki karışık ruh halini yansıtan, siyah giysilerini çıkararak Allison, beyaz kısa kollu gömleği ve başındaki beyaz aksesuarı ile bambaşka bir kişiliğe bürünmüştür. Bu sahnede tasarımcı giysilerin insanı ne kadar değiştirebileceğine dikkat çekmiştir.

Şekil 5.119: The Breakfast Club Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahne de öğrencilerin cezaları sona ermiştir. Hepsi, aslında kimsenin görüldüğü gibi olmadığını anlamıştır. John Bender; üzerinde bulunan uzun, gri paltosu, gözlükleri ve karışık giyimi ile zafer kazandıklarını anlatmaya çalışarak, yumruğunu yukarı doğru kaldırmıştır. John sadece kendisinin sorunları olmadığını öğrenmiş ve bakış açısını değiştiren bir gün geçirmenin mutluluğunu yaşamıştır.

Topluma Yansıması: Filmin kostümleri çok beğenilmiş, gençler tarafından taklit edilmiştir. Filmdeki her karakterin farklı biri giyim tarzı olması, özellikle lise öğrencilerinin giysileri ve davranışları ile bir şeyler anlatmaya çalıştıklarını herkese göstermiştir. Film hayranları her sahnede kendilerinden bir şeyler bulmuşlardır. Filmde John Bender'ın üzerinde bulunan geniş palto, çok sevilmiş, o dönemde erkekler tarafından tercih edilir olmuştur (Bkz. 5.120).

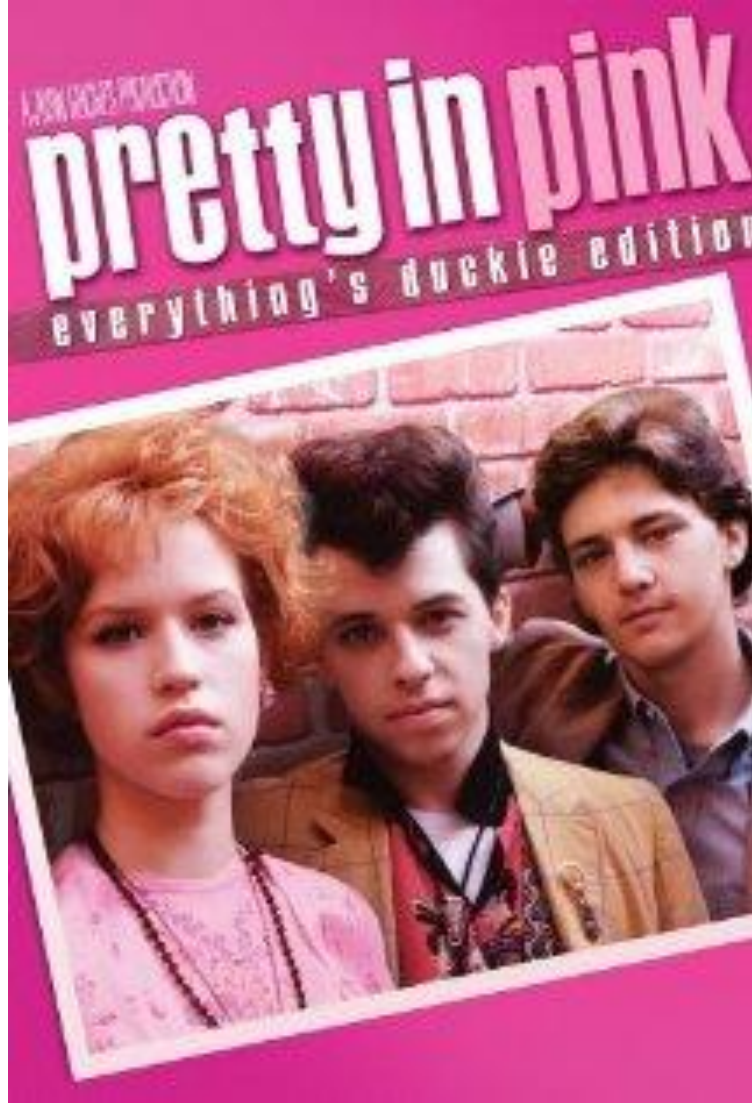
Şekil 5.120: The Breakfast Club Filminden Esinlenerek Hazırlanan Palto Tasarımı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Filmden etkilenecek giyinmek isteyen gençlere, sadece 80'li yıllarda değil günümüzde de stil ipuçları verilmiştir.

Şekil 5.121: The Breakfast Club Film Kostümlerinden İlham Alınarak Hazırlanan Kombinler
Kaynak: (İmdb, 2014)

5.4.14. Pretty in Pink (Pembeli Güzel) 1986

Şekil 5.122: Pretty in Pink Film Afifi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Howard Deutch

Senaryo: John Hughes

Görüntü Yönetmeni: Richard Marks

Oyuncular: Molly Ringwald, Harry Dean Stanton, Jon Cryer

Müzik: Michael Gore

Yapımcı: Lauren Shuler

Yapım: Paramount Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Marilyn Vance

Filmin Konusu: Hayata küsmüş melankolik babası Jack ile beraber yaşayan Andie, zengin çocukların ve alt sınıftan olanların beraber okudukları bir liseye gitmektedir. Pembe renklerin hakim olduğu ilginç bir gardırobun da sahibi olan güzel kız, okul sonrası Trax isimli plakçada çalışmaktadır. Burada çalışan 30'larındaki deli dolu ve bekar Iona, onun için hem en yakın arkadaş hem de bir nevi anne gibidir.

Andie'nin hayatındaki diğer bir figür ise, güzel kıza umutsuzca aşık olan çocukluk arkadaşı Duckie'dir. Kendine has kıyafetleri ve anarşist tavırlarıyla, hem gururlu bir kaybeden hem de okulda tiye alınan bir yalnız kurttur. Andie'nin kalbi okuldaki, kendini beğenmiş, zengin çocuğu Steff'tedir ama delikanlının kibiri her daim ondan uzak durmasına yol açmaktadır. Diğer yandan okul balosunun yaklaştığı gerilimli Amerikan lise ortamında birdenbire ortaya çıkan beyaz atlı prens Blane, işleri genç kız için daha da zorlaştırır. Bütün kötü özelliklerine rağmen Andie, Blane'e aşık olur ancak Blane'nin, Andie'yi istemediği şeylere zorlaması ve Duckie'nin onu bu durumdan kurtarması Andie'nin fikirlerini ve duygularını değiştirir. Andie'yi kaybedeceğinden korkan Blane, durumu düzeltmek için çabalar ve sonunda Andie'nin ona dönmesini sağlar.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: 80'li yıllarda The Breakfast Club filminden sonra çekilen, Pretty Pink filminin, senaryo yazarı yine John Hughes'tır. John Huges, gençlik filmlerinin bu dönemde ilgi görmesini ve hayata gençlerin gözlerinden bakılmasını sağlamıştır.

Konusu itibari ile çok güncel olan Pretty Pink filmi; genç, çalışkan ve iyi kalpli lise öğrencisi Andie'nin hayatını anlatmaktadır. Kostüm tasarımcısı, 80'li yılların modasını filmde çok iyi bir şekilde yansıtmıştır. Filmdeki kostümler her karakter için özel olarak hazırlanmıştır. Kabarık dalgalı saçlar, vatkalı ceketler ve o dönemdeki lise öğrencilerin yaşam stilleri filmde başarılı bir şekilde işlenmiştir.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Marilyn Vance'dir. Tasarımcı 80'li yılların modasına ve öğrencilerin karakterlerine göre giysileri özel olarak tasarlamıştır. Filmde Andie'nin pembe takıntısı, Duckie'nin çılgın ve umursamaz ruh hali, Blane'nin zenginliğe olan özentisi ve davranışları özel olarak kostümlere yansıtılmıştır.

Şekil 5.123: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Andie'nin babası melankolik bir adamdır, para sıkıntısı çektikleri için Andie hem çalışıp hem okumak zorundadır. Çalışmasına rağmen Andie; derslerinde başarılı, herkesin sevdiği, kendi halinde, büyük hayalleri olan iyi kalpli bir kızdır. Filmde genç kız maddi yetersizlikten dolayı, kendi giysilerini kendi tasarlamaktadır. Pembe renge takıntısı olan Andie'nin bu yönüyle hayalperest ve mutluluğu arayan kişiliği yansıtılmıştır. Yukarıdaki sahnelerde; Andie pembe giysileri ile görünmektedir. Kullandığı şapkalar, çiçek desenleri, pembe tonlar ve renk renk aksesuarları ile Andie'nin renkli ve iyimser ruh hali anlatılmaya çalışılmaktadır. Andie'nin tek istediği mutlu olmaktır. Kostüm tasarımcısı, Andie'nin karakterini giysileri ile çok iyi bir şekilde yansıtmıştır.

Şekil 5.124: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Duckie, Andie'nin en yakın arkadaşıdır ve onu çok sevmektedir. Duckie uçuk kaçık, özgür, neşeli ve bir o kadar da haylaz ruhlu biridir. Tasarımcı, Duckie'nin kostümlerinde, onun ruh halini çok iyi bir şekilde yansıtmıştır. Duckie'nin giysileri; karışık renklerde, ceketli takımlardan, üzerini süslediği armalardan ve çeşit çeşit taktığı aksesuarlardan oluşmaktadır. Duckie karışık desenli, renkli giysileri içerisinde, dikkat çekmeyi seven, eğlenceli ve uçarı karakterini açıkça göstermektedir. Diğer gençlerin yaşamlarını basit gören Duckie, farkını karışık desenli giysileri ile ortaya koymaya çalışmıştır.

Şekil 5.125: Pretty in Pink Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Blane, Andie'nin yeni tanıştığı ve aşık olduğu genç rolündedir. Blane iyi biri olmasına rağmen, zengin çocuklarla kurduğu arkadaşlıklar sebebiyle, Andie'yi kullanmaya çalışmıştır. Blane'in sakin, kolay kandırılabilir imajını, kostüm tasarımcısı giysilerine de yansıtmıştır. Blane; açık renkte geniş gömlekler ile beyaz ve bej tonlarında takımlar giymiştir. Bu giysileri içerisinde Blane; sıradan, sakin mizaçlı, uyumlu, cool ve mutlu olmayı isteyen lise öğrencisini tanıtmaya çalışmıştır.

Topluma Yansıması: Filmin müzikleri ve kostümleri o dönemde gençler tarafından çok beğenilmiştir. Özellikle filmde Molly Ringwald'un kostümlerindeki pembe tonlar, genç kızlar arasında bir pembe furyası başlamasına neden olmuştur.

Filmde öne çıkan karakterler; Andie, Duckie ve Blane'dir. Kostüm tasarımcısı bu üç karakter üzerinde özel olarak çalışmıştır. Andie'nin pembe tonlarından oluşan eğlenceli dolabı, Duckie'nin karışık renklerden ve çok parçadan oluşan renkli giysileri, Blane'nin sakin, mizaçlı, cool tarzı sayesinde, birçok genç filmde kendinden bir şeyler bulmayı başarmıştır.

80'lerde ki lise öğrencilerinin hayatlarını anlatan filmde, özellikle Andie'nin dolabı çok konuşulmuştur. Çoğu genç kızın en sevdiği renk olan pembenin kostümlere yansması, genç kızların giysilerinde bu rengin öne çıkmasına sebep olmuştur. Günümüzde bile bu stilden etkilenen gençlere stil ipuçları verilmeye devam edilmiştir (Bkz. Şekil 5.125).

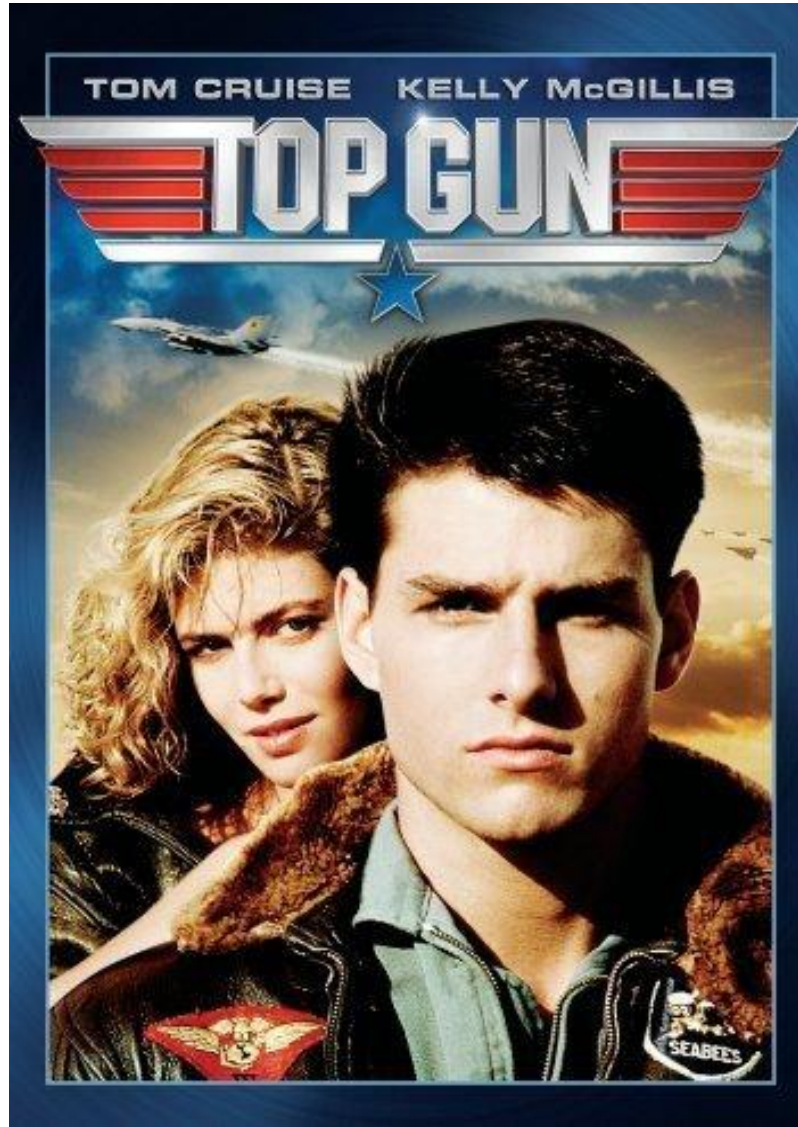
Şekil 5.126: Pretty in Pink Filminden Esinlenerek Oluşturulan Kombin
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Duckie ve Blane'nin giysileri de genç erkek modasının şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Özellikle Duckie'nin, karışık ve renkli giyim tarzı çoğu tasarımcıya ilham kaynağı olmuştur.

Şekil 5.127: Pretty in Pink Filminden İlham Alınarak Hazırlanmış Koleksiyonlar
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.15. Top Gun 1986

Şekil 5.128: Top Gun Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Tony Scott

Senaryo: Jim Cash, Jack Epps

Görüntü Yönetmeni: Jeffery L. Kimball

Oyuncular: Tom Cruise, Kelly McGillis, Val Kilmer, Anthony Edwards, Tom Skerrit, Meg Ryan

Müzik: Harold Faltermeyer, Giorgio Moroder

Yapımcı: Jerry Bruckheimer, Don Simpson

Yapım: Paramount

Kostüm Tasarımcısı: James W. Tyson, Bobbie Read, Wingate Jones

Filmin Konusu: Usta donanma pilotu Pete Mitchell ileri derece eğitim için gönderildiği Miramar Donanma Hava Üssü'nde herkesin ulaşmaya çalıştığı Top Gun onur ödülü için en kıdemli pilotlardan biri olan Tom Kasansky ile başa baş bir mücadele içine girer. Mitchell'ın babası, kendisinin sebep olduğu bir kazada çok sayıda başka askerle birlikte hayatını kaybetmiştir. Bu durum diğer pilotların Mitchell'a karşı tavırlarındaki soğukluğun da nedenidir. Mitchell bir süre sonra üste tanıştığı bir sivil danışman olan Charlotte Blackwood ile tutkulu bir ilişki yaşamaya başlar. Bir arkadaşının ölümüyle sarsılan Mitchell, Top Gun ödülünü almayı başaramayınca psikolojik sorunlar yaşamaya başlar. Beklediği başarıyı yakalamak için son şansı ani bir uluslararası krizde yerine getirmekle görevlendirdiği kritik bir görevdir. Bu görevi başarıyla yerine getiren Mitchell herkesin saygısını kazanmayı başarır.

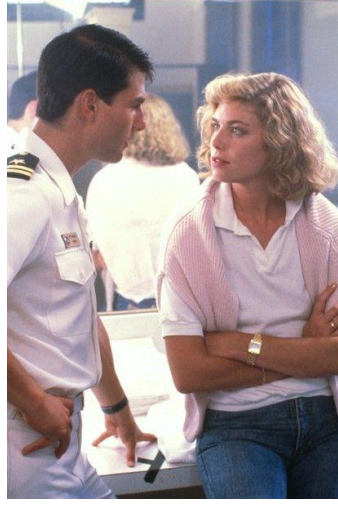
Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Filmin başrol oyuncularını Tom Cruise ve Kelly McGillis'tir. 1980'lerin tipik aksiyon filmlerinin zevk veren bir örneği olan Top Gun'da, liste başarısı yakalamış rock parçalardan oluşan film müzikleri büyük bir başarı yakalamıştır. Filmde Tom Cruise, Kaliforniya'daki Top Gun okulunda eğitim gören pilotu canlandırmaktadır (Schneider, 2012: 737).

1986'nın en çok hasılat yapan filmi olan Top Gun, 80'lerin bol aksiyonlu, erkek egemen, askeri dramaları içinde, özellikle havadan çekilen yüksek bütçeli uçuş sahnelerinin yarattığı heyecanı ile ön plana çıkmıştır. Top Gun filmi 80'lerin ikinci yarısına damga vurmuştur. Pek çok farklı coğrafyada yaşayan, farklı kültürlerdeki milyonları etkilemiştir. Bunda Tom Cruise'un etkisi tartışılmazdır ancak Tom Cruise'u ikon yapan sadece karşı konulmaz bakışları değil, aynı zamanda giydikleri de onu bir yıldız yapmıştır.

Filmde 1980 yılının modası yansıtılmıştır. Yüksek bel denim pantolonlar, polo yaka tişörtler, deri ve vatkalı ceketler, kalem etekler ile dönemin pilot okulu giysileri 80'li yılların modasını anlatmaktadır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımını ve stylingini; James W. Tyson, Bobbie Read, Wingate Jones yapmıştır. Filmde erkeklerin; pilot giysileri, deri ceketleri, denim pantolonları, ve güneş gözlükleri dikkat çekmiştir. Bayanlarda da Kelly McGillis'in giysileri ön plana çıkmıştır. Bunlar

arasında kalem etekler, deri ceketler, beyaz bol tişörtler, denim pantolonlar bulunmaktadır.

Şekil 5.129: Top Gun Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Filmin ana kadın karakteri Charlotte Blackwood; başlangıçta ciddi, çalışan kadın giysileri giymektedir. Resimde gördüğümüz; yüksek bel kot pantolonu, polo yaka beyaz tişörtü, omzuna attığı pembe kazağı ve kısa saçları 80'lerin spor şıklığının tipik bir örneğini sergilemiştir. Bu sade görüntüsüyle bile oldukça dikkat çekicidir. Bu sahnede Mitchell'ın üzerinde ise 80'li yılların savaş pilotlarına ait beyaz üniforma bulunmaktadır.

Şekil 5.130: Top Gun Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Charlotte'un; beyaz gömleği ve kalem eteği düzün fiziğini ortaya çıkartmakla kalmamış, güçlü, kararlı, kendinden emin, meslek sahibi, ayaklarının üstünde duran kadın imajını yaratmıştır. Giymiş olduğu vatkalı siyah ceket ise askeri bir üniformayı anımsatmaktadır. Birbirinden bağımsız parçalar, Charlotte'un canlandırdığı karaktere uygun olarak harmanlanmıştır. Kadın olduğunu vurgulayan kalem eteği ve gömleği çalışan kadının otoritesini simgelemiştir. Çoğunlukla erkeklerin çalıştığı ortama uygun olarak, siyah geniş vatkalı bir ceket giymiştir. Erkek pilot okulu öğrencileri askeri üniformaları ile eğitim alanında eğitmenleri Charlotte'yi dikkatle dinlemektedir.

Şekil 5.131: Top Gun Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Bu sahnede Mitchell ve arkadaşları eğitime gitmektedir. Herkesin üzerinde 80'li yılların savaş okuluna ait üniformalar bulunmaktadır. Mitchell ve arkadaşı okula yeni geldikleri için üniformalarının içine herkes gibi kırmızı tişört yerine, beyaz sıfır yaka tişört giymiştir. Pilot olmalarının gururunu yaşadıkları; davranışları ve gözlerinde bulunan havalı güneş gözlükleri ile açıkça gözler önüne serilmiştir. 80'li yıllarda filmin vizyona girmesi ile birlikte özellikle, Ray Ban markasının ürettiği bu güneş gözlükleri moda olmuştur.

Topluma Yansıması: Top Gun, başta pilotluğun kendisi olmak üzere, pilot (aviator) gözlüklerini, pilot montunu, havacı armalarını Tom Cruise'un ve Kelly

McGillis'in saç şekillerini ve giyimlerini moda yapmıştır.. Bu filmten sonra Ray Ban'ın "aviator" güneş gözlüğü modelinin, satışlarının yüzde 40 artması filmin etkisinin kanıtı gibi olmuştur. Havacılık okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin sayısında bile bir artış görülmüştür.

Şekil 5.132: Top Gun Filminden Esinlenerek Hazırlanan Giysi
Kaynak: (İmdb, 2014)

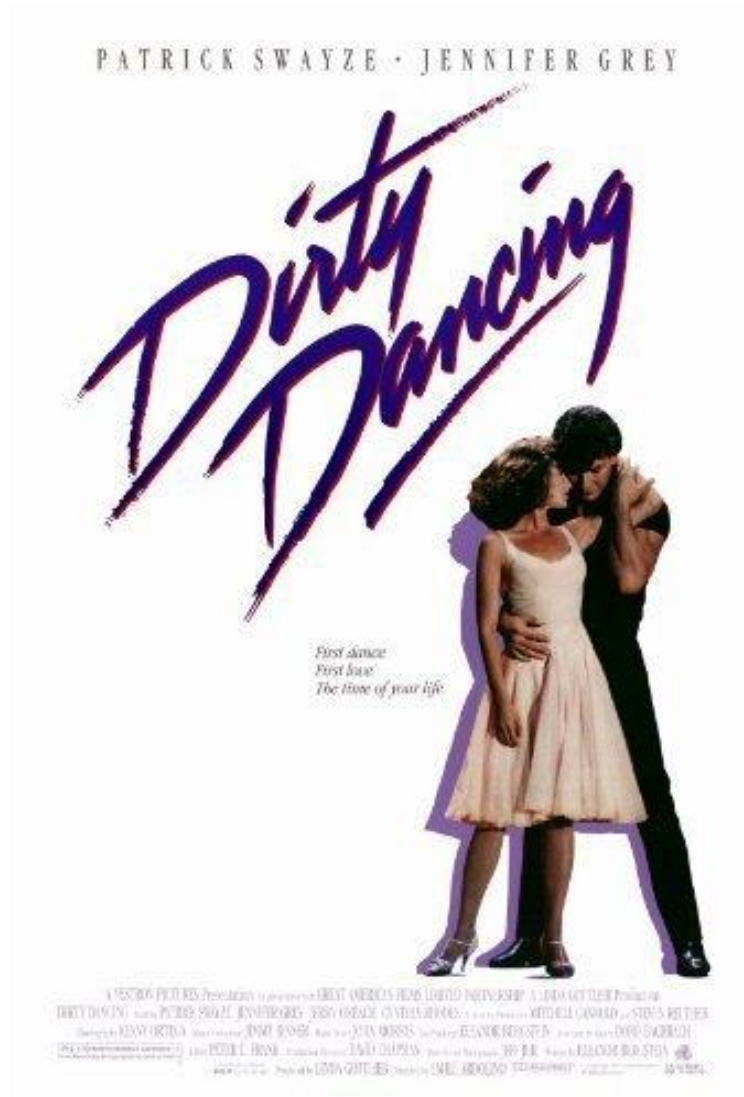
Top Gun filminde kullanılan deri ceketler, başlıklar, gözlükler gibi birçok şey tasarımcılara ilham kaynağı olmuştur.

Şekil 5.133: Top Gun Filminden Esinlenerek Hazırlanan Giysi
Kaynak: (İmdb, 2014)

5.4.16. Dirty Dancing (Kirli Dans) 1987

Şekil 5.134: Dirty Dancing Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Emile Ardolino

Senaryo: Eleanor Bergstein

Görüntü Yönetmeni: Jeff Jur

Oyuncular: Jennifer Grey, Patrick Swayze

Müzik: John DeNicola, Donald Markowitz, Franke Previte

Yapımcı: Linda Gottlieb

Yapım: A Vestston Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Hilary Rosenfeld

Filmin Konusu: Bir tatil beldesinde; dans partneri ve arkadaşı Penny ile birlikte dans öğretmenliği yapan Johnny Castle, iş dışında kalan vakitlerini otelin diğer çalışanlarıyla arkadaşlık kurarak ve onlarla birlikte dans ederek geçirmektedir. Baby olarak tanınan Frances adlı genç bir kız, Johnny'nin çalıştığı otele ailesiyle birlikte gelir. Penny'nin hamile olduğunun ortaya çıkması üzerine Baby, Johnny'nin dans partneri olur. Johnny, Baby'e dans etmesini öğretir; Baby de Johnny'e nasıl iyi bir insan olacağını öğretir. Bu arada iki genç birbirine aşık olur. Sınıfsal farklılıklar birçok problem yaşanmasına yol açsa da Baby Johnny'nin dans partneri ve sevgilisi olur.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Filmin türü romantik dramdır. Adından da anlaşılacağı üzere film dansa ve müziğe ağırlık vermesine karşın, sınıfsal farklılıklara dikkat çekmesi, onur ve gurur gibi kavramlara yer vermesi nedeniyle beğeni toplamıştır. 80'li yılların en önemli filmlerinden biri sayılan Dirty Dancing, 1988'de en iyi şarkı dalında Oscar ödülünü "The Time of My Life" şarkısıyla kazanmıştır. Film, Johnny'nin Baby'e söylediği "kimse bebeği bir kenara atamaz" repliği ile de hafızalarda yer etmiştir (Sinema Filmleri, 2014).

Film 1987 yılında çekilmesine rağmen, 1960'lı yılları ve o dönemin modasını anlatmaktadır. 1960'larda kıyafetler daralmış, elbiseler kısalmış, renk çeşitliliği artmış ve aksesuarlar gücü ele almıştır. 1960'ların modasında şapkalar, kalem etekler, mini elbiseler, desenler, büyük kolyeler, küpeler, kabarık etekler, etoller ve broşlar vazgeçilmez parçalardan olmuştur. Tasarımcı Hilary Rosenfeld, filmin kostümlerini 60'ların modasını stilize ederek kullanmıştır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostümlerini Hilary Rosenfeld hazırlamıştır. Filmde kullanılan kostümler 60'lı yılların sonlarını anlatmaktadır. Filmdeki karakterleri; sınıflarına, mesleklerine, davranış biçimlerine göre giydiren sanatçı özellikle dans sırasında ve dans provalarında giyilen giysilere dikkat çekmektedir. Film konusu itibari ile dansçıları ve dans partnerlerinin aşklarını anlatmaktadır. 80'li yıllarda da spor ve dans çok gündemde olduğu için filmde kullanılan kostümler hem o dönemde hemde günümüzde beğenilerek kullanılmıştır.

Şekil 5.135: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Johnny Castle, dans partneri Penny hamile olduğu için onun yerine geçmeyi kabul edene Baby'e dans etmeyi öğretmektedir. Baby çok iyi bir insandır, dansçılar işlerinden olmasın diye Penny'nin yerine geçmeyi kabul eder. Baby iyi bir insan olmasına karşın, dans konusunda yeteneksizdir ve bu durum Johnny'i deli etmektedir.

Bu sahnede Johnny, Baby'i çalıştırmaktan bıkmıştır ve Penny bu görevi üstlenmiştir. Penny çok dişi bir kadındır. Üzerindeki kırmızı dans giysisi, gold kemeri ve siyah ince çorabı ile dişi bir dansçı olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir.

Baby'nin üzerinde bulunan; çizgili askılı tişörtü, onun profesyonel bir dansçı olmadığını vurgulamak için özel olarak giydirilmiştir. Her ne kadar diğer giysileri uygun olsada Baby'nin dansa uygun olmadığı her hareketinden belli olmaktadır.

Johnny'nin üzerinde; beyaz bir tişört ve siyah yüksek bel bir pantolon bulunmaktadır. Johnny çok iyi bir dansçıdır ve düşünceli bir insandır. Johnny filmde özellikle dansçı giysileri ile görünmektedir.

Şekil 5.136: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Baby çok hırslı biridir, sonunda dans etmeyi öğrenmeye başlar. Bu sahnede Johnny ile yavaş yavaş yaklaşan Baby; beyaz gömleği, denim kapri pantolonu ve dans ayakkabıları ile günlük giysilerini dansa adapte etmeye çalışmıştır. Dans giysileri giymek yerine; beyaz gömleğinin önünü, göbeği açık kalacak biçimde bağlamıştır. Baby ayrıca zengin olmasına rağmen, zenginliğini sergilemeyi sevmeyen biridir. Günlük giysileri daha spor ve alt kültüre aittir.

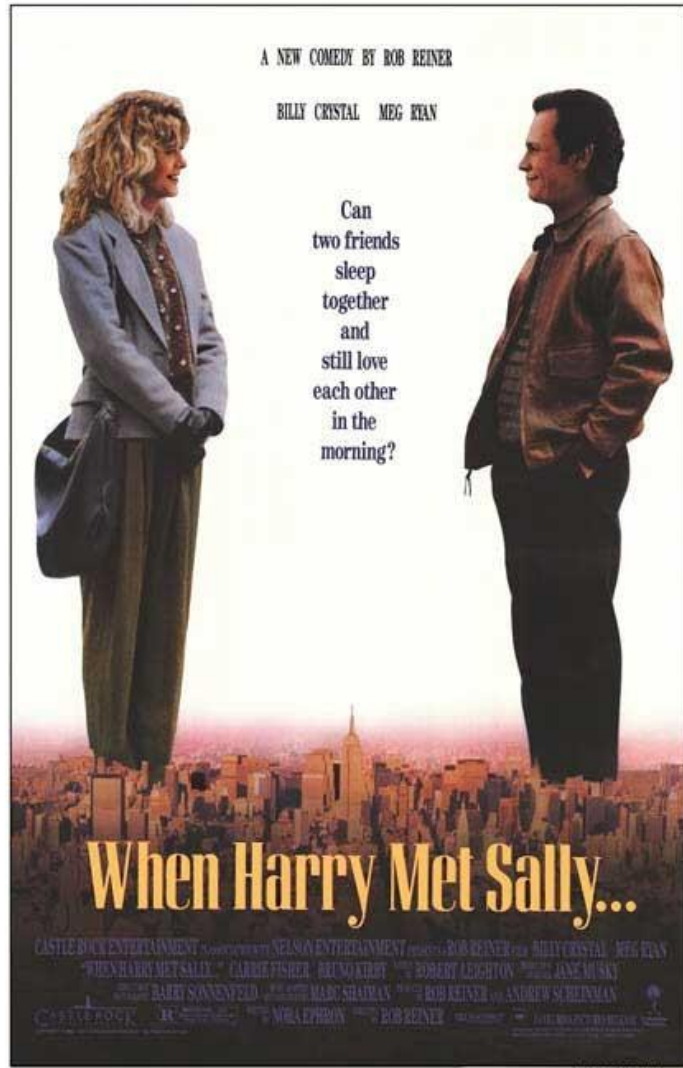
Johnny'nin üzerinde dar, siyah bir atlet, siyah yüksek bel bir pantolon ve siyah dans ayakkabıları bulunmaktadır. Johnny çok güçlü ve hayatını dans üzerine kurmuş yetenekli biridir. Günlük giysilerinde de sürekli dans giysilerini giymektedir.

Şekil 5.137: Dirty Dancing Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

5.4.17. When Harry met Sally (Harry ile Sally Tanışınca) 1989

Şekil 5.139: When Harry met Sally Film Afışı
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Bob Reiner

Senaryo: Nora Ephron

Görüntü Yönetmeni: Barry Sonnenfeld

Oyuncular: Billy Crystal, Meg Ryan, Carrie Fisher, Bruno Kirby, Steven Ford

Müzik: Marc Shaiman

Yapımcı: Rob Reiner, Andrew Scheinman

Yapım: Columbia Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Gloria Gresham

Filmin Konusu: Harry ve Sally aynı Şikago Üniversitesi'nde okudukları halde ancak mezuniyetten sonra New York'a giderken tanışır. Yolda uzun uzun sohbet eder ve bir çıkarıma varırlar; erkek ve kadın sadece arkadaş olamaz. New York'a vardıklarında her biri kendi hayatını yaşar, birileriyle tanışır, aşık olurlar. Tüm bunlar olurken ikili arada sırada karşılaşır ve birbirlerine olup bitenden bahsederler.

10 yıl boyunca süren bu durumun sonunda Harry karısından ayrılmış Sally de beş yıldır birlikte olduğu adamla evlenmek isteyince terk edilmiştir. Son karşılaşmalarında Sally ile Harry arasında sıkı bir dostluk başlar. İkili aralarındaki bu güzel dostluğu bozmamak için mesafeli davranma konusunda kendilerini zorlarlar ancak bir gün aralarında arkadaşlıktan fazla bir şey olduğunu fark ederler ve kafaları karışır. Bu durumun aradıklarından daha fazlası olduğuna karar verir ve evlenirler.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Harry ve Sally'nin aşk hikayesini anlatan bu film, Hollywood endüstrisinin romantik komedi alanındaki yapı taşlarından birisidir. Başrol oyuncularını Billy Crystal ve Meg Ryan'dır. Filmin müzikleri izlendiği dönemde oldukça moda olmuştur.

1980'li yılların sonlarına doğru çekilen film, dönemin modasını en güzel şekilde yansıtmaktadır. Filmde kullanılan; vatkalı ceketler, geniş pantolonlar, deri ceketler, şapkalar, kabarık saçlar gibi bir çok unsur 80'li yılların giyim tarzını çok iyi bir şekilde anlatmaktadır. Romantik komedi filmlerin en önemli isimlerinden olan Meg Ryan, bu filmde sonra özellikle kadınların örnek aldığı bir yıldız olmuştur.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Gloria Gresham'dır. Tasarımcı filmin kostümlerini 80'li yılların modasını yansıtmak biçimde, özel olarak hazırlamıştır. Filmde çalışan kadınların giyim tarzını Meg Ryan'ın giydiği ceketli takımlarla anlatmaya çalışmıştır.

Meg Ryan'ın romantik, inatçı, ne istediğini bilen, aşkı arayan ruh hali ve Billy Crystal'ın umursamaz, düşüncesiz, kaba tavırları giysiler aracılığı ile de izleyiciye anlatılmaya çalışılmıştır.

Şekil 5.140: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yukarıdaki sahnede Harry ile Sally yıllar sonra yine karşılaşmışlardır. Sally'nin üzerinde gri çizgili vatkalı bir ceket, siyah desenli bir bluz ve kahverengi tonlarında bir şapka bulunmaktadır. Bu görüntüsü ile Sally sonbaharda, aradığını bulamamış ama bunlara rağmen güçlü durmaya çalıştığını ifade etmeye çalışmıştır.

Harry'nin üzerinde; siyah desenli bir gömlek ile kahverengi deri bir ceket bulunmaktadır. Harry; uzamış sakalları ve koyu tondaki bu giysileri ile evliliğinde aradığı mutluluğu bulamayarak boşanmış, hiç bir işi iyi gitmemiş birini yansıtmaya çalışmıştır. İkili bu sahnede sonbahar gibi yapraklarını dökmüş ve yeni hayaller kurmaya başlamışlardır.

Şekil 5.141: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Harry ve Sally en yakın arkadaşlarının düğününde onların sağdıçı olmuşlardır. Gelin ve damadın üzerinde 80'li yılların modasını yansıtan, gelinlik ve

damatlık bulunmaktadır. Gelinin omuzları açıkta bırakan, abartılı şekilde yapılmış kolları, damadın geniş desenli kravatında, 80'li yılların modası açıkça görülmektedir.

Sally'nin üzerinde; koyu yeşil "v" yaka, karpuz kollu, bir elbise ve beyaz bir eldiven bulunmaktadır. Bu gösterişli elbisesi ve eline aldığı gelin çiçeği ile Sally; yalnızlıktan sıkıldığını ve artık mutlu olmak istediğini anlatmaya çalışmıştır. Sally bu görüntüsü ile aynı zamanda güçlü ve çekici bir kadın olduğunu da vurgulamıştır. Harry'nin üzerinde ise siyah bir takım elbise bulunmaktadır. Aradığı mutluluğu yakalayamayıp boşanan Harry'nin bakışları, Sally'i sevdiğini göstermesine rağmen, onun inatçı kişiliği ve eski evliliğinde yaşadığı mutsuzluk ona engel olmuştur. Tasarımcı; Harry ve Sally'in karakterlerini, her kostümlerine açıkça yansıtmıştır.

Şekil 5.142: When Harry met Sally Filminden Bir Sahne
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Yukarıdaki sahnede Harry ve Sally sonunda birbirlerine aşklarını itiraf edip, evlenmişlerdir. Sally'nin üzerinde beyaz, geniş vatkalı, uzun kollu ve büzgülü bir elbise bulunmaktadır. Sally'nin duruşu ve beyaz kostümü, onun mutluluğuna vurgu yapmış ve geniş vatkalar aracılığıyla, güçlü bir kadın olmaktan vazgeçmediğini açıkça anlatmıştır.

Harry'nin üzerindeki; mavi gömlek, kahverengi çizgili kravat ve siyah trikosu çok düzenli bir görünüm sergilemiştir. Eski başıboş yaşantısından sıyrılan Harry, evliliğin hayatını düzene soktuğunu izleyiciye açıkça göstermiştir.

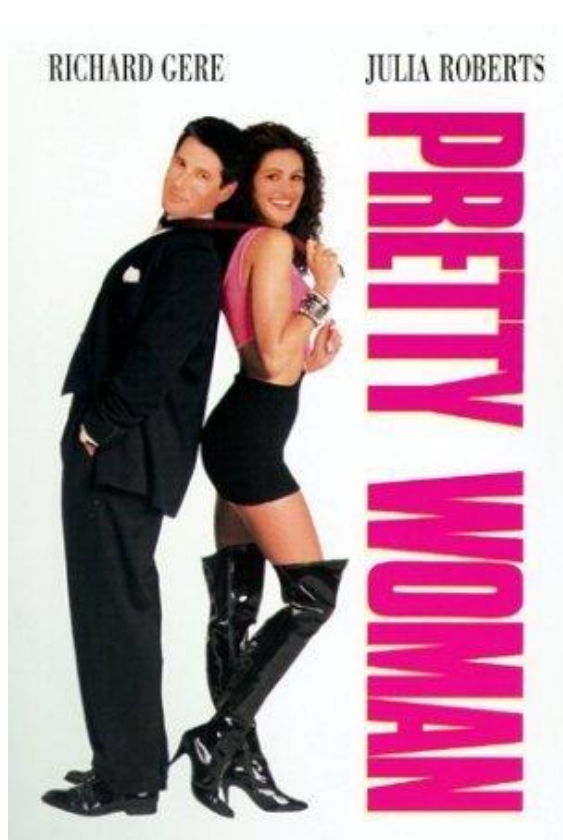
Topluma Yansıması: 80'li yılların modasını anlatan filmin kostümleri hem o dönemin modasına ışık tutmuş hemde özel tasarımları ile herkesin beğenisini kazanmayı başarmıştır. Filmde özellikle Meg Ryan'ın saçları, duruşu, hareketleri ve

giysileri kadın izleyicilerinin onu taklit etmesine neden olmuştur. Günümüzde bile 80'li yılların modası denilince akla ilk gelen filmlerden olan When Harry met Sally, bazı tasarımcıların filminden etkilenecek tasarım yapmasına sebep olmuştur (Bkz. Şekil 5.143).

Şekil 5.143: When Harry met Sally Filminden Esinlenerek Hazırlanan Koleksiyon
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5.4.18. Pretty Woman (Özel Bir Kadın) 1990

Şekil 5.144: Pretty Woman Film Afişi
Kaynak: (İmdb, 2014)

Yönetmen: Garry Marshall

Senaryo: J. F. Lawton

Görüntü Yönetmeni: Charles Minsky

Oyuncular: Richard Gere, Julia Roberts, Ralph Bellamy, Jason Alexander,

Laura San Giacomo

Müzik: James Newton Howard

Yapımcı: Arnon Milchan, Steven Reuther

Yapım: Touchstone Pictures

Kostüm Tasarımcısı: Marilyn Vance Straker

Filmin Konusu: Zengin ve yakışıklı işadamı Edward etrafındaki kadınlardan ve hayatının tekdüzeliğinden çok sıkıldığı bir anda New York caddelerinde güzel Vivian ile tanışır. Vivian bir hayat kadınıdır. Beraber geçirdikleri büyülmüş bir geceden sonra aralarında bir anlaşma yaparlar. Bir hafta boyunca sevgili olacaklar ama bu haftanın sonunda herkes yoluna devam edecektir. En lüks otellerde kalıp, zengin kıyafetler ile bambaşka bir hafta geçiren Vivian gönlünü kaptırmaya başladığı anda Edward'dan uzaklaşmaya karar verir. Zira hayat standartlarının farklılığının duyguların önüne geçeceğinden şüphesi yoktur. Filmde Edward'ın iş arkadaşının Vivian'ın hayat kadını olduğunu öğrenmesi ile anlaşma bozulur. Vivian çok sevmesine rağmen Edward'dan ayrılır. Eski yaşamına geri dönmek istemeyen Vivian taşınmaya karar verir. Edward ise Vivian'la geçirdiği bir haftadan sonra ne kadar değiştiğini ve onu çok sevdiğini fark eder. Vivian taşınmadan önce yanına gider ve birlikte olmaya karar verirler.

Filmin Çekildiği Dönem İle Olan İlişkisi: Filmin başrollerinde Richard Gere ve Julia Roberts bulunmaktadır. 1990'ların en çok gişe yapanlarından biri olan film, romantik komedi türünde inanılmaz popüler olmuştur. Film oyuncularına büyük bir başarı kazandırmış, Julia Roberts bu filmle en iyi kadın oyuncu rolünde Oscar'a aday olmuştur (Schneider, 2012: 737).

1990 yılında çekilen filmde 90'ların sade, şık ve sofistike görüntüsü ile 80'li yılların son moda esintileri görülmektedir. Filmde ayrıca her dönemde olduğu gibi 90'larda da olan, alt ve üst sınıf ilişkileri yansıtılmaktadır. Bu film ile giysilerin bir insanı ne denli değiştirebileceği anlatılmıştır. Alt sınıfa ait olan Vivian, lüks

markalarda alışveriş yaptıktan sonra bir anda herkesin gözünde büyüleyici bir kadın olur ve eski basit görüntüsünden uzaklaşır.

Filmin Kostüm Tasarımının Özellikleri: Filmin kostüm tasarımcısı Marilyn Vance Straker'dır. Tasarımcı 90'lı yılların başlangıcında çekilen bu filmde üst ve alt sınıf giyim tarzını ustalıkla yansıtmıştır.

1990'larda geçen bu filmde; kot şortlar, yüksek bel kot pantolonlar, kot gömlekler, uzun bol pantolonlar, etek-çeket, şort-çeket takımları, ceketlerde kimi zaman vatkalı, kimi zaman vatkasız kullanımlar alt kültürün giyim stilini bizlere sunmaktadır. Üst sınıfta ise; günlük giyimde vücudun hatlarını zarif bir şekilde ortaya çıkaran kesimler, puantiyeli, çizgili elbiseler, şapkalar, eldivenler ve kemerler dönemin vazgeçilmez detayları olarak anlatılmaktadır. Parıltılı, dantel ve dökümlü kumaşlardan yapılan giysiler özel davetlerde tercih edilmektedir (Bozatl, 2012: 13).

Şekil 5.145: Pretty Woman Filminde Vivian'ın Kırmızı Elbisesinin Eskiz Çizimi
Kaynak: (Film ve Kıyafet, 2014)

Şekil 5.145'te Vivian'ın değişim geçirdikten sonra, Edward'la operaya giderken giydiği, kırmızı elbisebin eskiz çizimi ve kumaş örneği verilmiştir.

Şekil 5.146: Pretty Woman Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Şekil 5.146'da ki sahnede eskortluk yapan genç kız görünümündeki Vivian, saçındaki peruk, kırmızı ruj ve vücudunun neredeyse tümünü açıkta bırakacak bu giysi ile canlandığı karakteri doğru olarak yansıtmıştır. Evrensel imajlara uygun olarak giydirilen karakter, seyreden kişide karakterin pekişmesini sağlamaktadır. Giysiler, insanların toplumdan özümstedikleriyle, akıllarında oluşan, ahlaklı-ahlaksız, iyi-kötü gibi imajlara uygun şekilde hazırlanmıştır. Bu resimdeki; hayat kadını imajı, çok iyi bir şekilde anlatılmıştır. Giysi-karakter birleşimi sağlanmıştır.

Şekil 5.147: Pretty Woman Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Vivian, basit görünümünden sıyrılmış, Edward'ın çevresine uygun şekilde giyinmeye başlamıştır. Giymiş olduğu siyah dantel elbisesi, omuzları açıkta bırakan yakası, eldivenleri ile asil bir görüntü çizmektedir. Edward ise zengin bir iş adamı olmasının vermiş olduğu görüntüsü ile Vivian'ın değişimine hayranlıkla bakmaktadır.

Şekil 5.148: Pretty Woman Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Geçirilen bir hafta sürecine Vivian kılık kıyafetini değiştirmiş, görsel anlamda kendini Edward'ın istediği gibi biri olmuştur. Markalı kıyafetler, pahalı gösterişli eşyalar, Vivian'ı bambaşka bir insan yapmıştır. Kıyafetlerinin değişmesiyle Vivian, görsel bir obje haline gelmiştir. Kıyafetleri güzelliğinin temsilcisi olmuştur. Alışveriş sahnelerinde, Vivian, tüketim sürecinin bir parçası haline getirilmiştir. Lüks mağazalardan alınan kıyafetlerle daha güzel olabileceği, kendi mesleği, statüsü ne olursa olsun güzel giyinmenin bunları unutturduğunu herkese göstermiştir. Üzerinde bulunan krem tonlarındaki, vücuduna oturan elbisesi, aksesuar olarak kullandığı şapkası ve elindeki lüks markalara ait olan poşetler ile Vivian artık üst sınıftan biri gibi görünmektedir.

Şekil 5.149: Pretty Woman Filminden Bir Sahne
Kaynak: (İmdb, 2014)

Vivien operaya giderken giymiş olduğu; kırmızı giysisiyle asil ve bir o kadar da seksi bir görünüm elde etmiştir. Ölçülü göğüs dekoltesi, gücün simgesi omuzların açıkta bırakılması ve beyaz eldivenleriyle, hayat kadını görüntüsünden uzaklaşmıştır. Kırmızının hareketliliği, sıcaklığı ve beyazın masumiyeti ile Vivian Edward'ın hayranlık duyduğu biri haline gelmiştir. Edward ise operaya uygun olarak siyah şık bir smokin giymiştir. İkisinin bu görüntüsü birbirini tamamlar nitelikte oluşturulmuştur.

Topluma Yansması: 1990 yılında gösterime giren film moda sektörünü de etkisi altına almıştır. Pahalı kumaşların, sade renklerin ve büyük markaların üstünlüğünü vurgulayan film, sade olanın aynı zamanda şık olduğunu fark ettirmek için, filmin başında ucuz giysiler içindeki kızın hayattan beklentilerinin, şık ve pahalı kıyafetlerle birlikte geçirdiği değişimini ustalıkla anlatılmıştır. Sonuçta Roberts'ın filmdeki gardırobu, 90'ların moda karmaşasında ön plana çıkmış ve tercih edilir olmuştur (Bükmen, 2012: 28).

Şekil 5.150: Pretty Woman Filminden Esinlenerek Giyinen Bir Çift
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

Bir çok kişi, Pretty Woman filminden esinlenerek giyinmiştir. Vivian'ın giydiği giysilerin modası, günümüzde bile hala etkisini sürdürmektedir (Bkz. Şekil 5.150-5.151)

Şekil 5.151: Pretty Woman Filminden Esinlenerek Hazırlanan Bir Giysi
Kaynak: (Film ve Moda, 2014)

5. SONUÇ

Moda bir zaman dilimi içinde öne çıkan giyim tarzıdır. İnsanın kendini gösterebilmesi ve fark edilebilmesinin kuşkusuz en önemli yoludur. Moda hakkındaki fikirler organize olmuş kitle iletişim araçları ve çeşitli sanat dalları ile yayılmaktadır. Yaşadığımız teknik ve sanayi çağında insanları etkilemenin yolu neredeyse sınırsızdır. Bu nedenle modanın değişmesini ve gelişmesini sağlayan bir çok etken vardır. Bunlardan bir tanesi sinema sanatıdır.

Sinema yapımcıları, modacıların ve kostüm tasarımcılarının tasarladığı kostümleri beyazperdeye taşıyarak, izleyicileri etkileyen bir büyü yaratmaktadırlar. Bir film yıldızının tek bir giysisinden doğrudan etkilenilme bile sinema filmleri, moda anlayışımızı dolaylı olarak etkilemektedir.

Modayı tek başına ele almak onu hayattan kopuk, üstten bakan, sadece tüketime yönelik bir alan gibi göstermekten başka bir işe yaramayacaktır. Oysa moda, müzik, sinema ve daha birçok sanat dalı birbirleriyle bir bütün oluşturmuştur. Bu saydığımız etkenler içinde özellikle sinema filmleri modanın yaygınlaşmasında ve benimsenmesinde büyük bir etken olmuştur. Bir film için senaryo, oyunculuk, dekor ne kadar önemliyse kıyafetler de o kadar önemlidir. Hatta bazen kıyafetler filmin önüne bile geçebilmektedir.

Sinemanın bu yönüyle de bir kazanç kapısı olduğunu keşfedip dünya starlarının canlandığı kahramanlardan etkilenen ve tekstil ürünlerini yaratan tasarımcılar, bütün dünyayı bir başrol oyuncusunun bir filmde giydiği ceketle, elbiseyle ve aksesuarla donatabilmektedirler.

Sinema başladığı dönemden, günümüze kadar her dönemde kitleleri etkileyerek modanın yaygınlaşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bu çalışmanın temelini, sinemada 1970-1990 yılları arasında gösterime girmiş olan ve moda kavramını içinde barındıran popüler filmlerin, toplumsal ve sosyolojik açıdan modayı nasıl etkilediği oluşturmaktadır.

Çalışmada öncelikle sinema ve modanın ne olduğu ve modanın nasıl yaygınlaştığı anlatılmıştır. Sinemanın kitle iletişim araçları içerisindeki rolünden bahsedilerek, toplum algısındaki nasıl bir yol izlediği üzerinde durulmuştur. 1970 ile 1990 yılları arasındaki moda akımları ve giysileri incelenmiştir. Modayı etkileyen faktörler ve sinema-moda etkileşimini sağlayan nedenler, tek tek ele alınarak anlatılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde 1970-1990 yıllarındaki moda yön veren popüler filmler incelenmiştir. Filmleri daha iyi anlayabilmek için film oyuncularına, yönetmenlerine, senaryo yazarlarına ve filmin konusuna da değinilmiştir. Filmlerdeki kostümlerin moda yön verdiği anlatılarak, kostümleri daha iyi görebilmek adına filmlerdeki bazı sahneler resimlerle desteklenmiş ve kostüm analizleri yapılmıştır.

Yaptığımız araştırma gösteriyor ki; filmlerde giyilen kostümler ile iletilmek istenen belli bir mesaj vardır. Bunu verebilmek adına film için özel tasarlanan kostümler, izleyicinin filmi daha iyi anlaması ve özümsemesini sağlar. İzleyiciler filmin gerçek olmadığını bilse de filmde sunulan her şeyin hayatın içinden olmasını beklerler ve filmi özümsemek isterler. Bu bağlamda özellikle filme ve film kostümlerine uygun hazırlanan giysiler, izleyicinin beğenisini kazanmakta oyunculuktan daha önemli hale gelmiştir. Filmde anlatılan duygu düşünce vb. birçok konu kostümler aracılığıyla izleyiciye ulaştırılır.

1970'lerden başlanarak 1990'lara kadar incelenen filmlerde dönemin etkileri büyük ölçüde kullanılan kostümler aracılığıyla izleyiciye ulaştırılmıştır. Belirtilen dönemler arasında gündemde olan öğrenci hareketleri, moda akımları, kadının iş dünyasında yerini alması, hippie hareketleri, disko kültürü, dans çılgınlıkları, sınıf farklılıkları, siyasi ve ekonomik olaylar gibi birçok konuya, incelediğimiz filmlerdeki kostümler aracılığıyla ulaştırılmıştır. Örneğin; Star Wars filmi ile uzaya olan bakış açısı değişmiş ve bu fikir gerek dekorla, gerekse kostümlerle izleyiciye ulaştırılmış, Annie Hall film giysileri ile kadın giyimine maskülenlik gelmiş, Pretty Woman filminin kostümleri ile sınıf farklılıklarına gönderme yapılmış ve giysinin bir insanı nasıl değiştirebileceği üzerinde durulmuş, Top Gun filminde kadının iş dünyasındaki yeri yine kostümler aracılığıyla izleyiciye ulaştırılmıştır.

Filmler izleyici üzerinde birçok etki bırakmaktadır. Bu araştırmada incelenen 1970 ve 1990 yılları arasında modayı etkileyen filmlerin kostümleri de bu bağlamda izleyiciyi etkilemiştir. İzleyiciler kostümleri ile dikkat çeken bu filmlerden etkilenerek giysilerini, davranışlarını, yaşam biçimlerini ve hayatlarındaki birçok şeyi değiştirme eğilimine gitmişlerdir. Bu nedenle filmlerde kostümlerin önemi üzerinde durulmuştur. Filmde anlatılmak istenen her şeyin doğru kostümler aracılığıyla izleyiciye ulaştırılması gerekliliği anlatılarak ve çalışma amacına ulaştırılmıştır.

KAYNAKLAR

Abisel, N. (2007). Sessiz Sinema. İstanbul: De ki Yayınları.

Akyol, Yasemin (2007) Stil İkonu Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: MSÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baudot, F. (2001). Modanın Yüzyılı. Akatlı, N. (Çev.). İstanbul: Güncel Yayıncılık.

Baydar, T. (1960). Köşe Yazısı. Kadın Gazetesi: s. 5.

Bazın, A. (2011). Sinema Nedir. Şener, İ. (Çev.). İstanbul: Doruk Yayınları.

Blackman, C. (2013). Modanın Tarihi 1900'den Bugüne. Kaftanoğlu, K.O. (Çev.). İstanbul: Kerasus Yayınları.

Boyacıoğlu, A. (1991). Oscar Fimleri. (1.Baskı). İstanbul: Afa Yayınları.

Bozatlı, B. B. (2012). 1950-1990 Döneminde Amerikan Sinemasında Karakterlere Göre Giysi Analizi. İstanbul: Beykent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bükmen, A. (2012). Modanın Gizli Podyumu. (2012, Şubat 21). Radyograf Yaşam ve Kültür Dergisi, s. 26-31

Chansel, D. (2003). Beyaz Perdedeki Avrupa, Tarih Öğretimi ve Sinema. Elhüseyni, N. (Çev.). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Davis, Fred. (1997). Moda, Kültür ve Kimlik. Arıkan, Ö. (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Dereboy, E. J. (2004). Kostüm ve Moda Tarihi. (1. Baskı). Ankara: Özel Güzel Sanatlar Stilizlik Kursu.

Diken, B. ve Laustsen, C. B. (2010), Filmlerle Sosyoloji. Ertekin S. (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları

Dorsay, A. (2012). 100 Yılın 100 Filmi. (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Ertürk, N. (2007). Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Endüstriyel Sanatlar Yüksek Okulu.

Ferro, Marc. (1995). Sinema ve Tarih. Ilgaz, T. ve Tufan, H. (Çev.). İstanbul: Kesit Yayınları.

Gökmen, M. (1989) Başlangıçtan 1950'ye Kadar Türk Sinema Tarihi ve Eski İstanbul Sinemaları. (1. Baskı). İstanbul: Denetim Ajans Evi.

- Hakko, C. (2000) Moda Olgusu. İstanbul: Vakko Yayınları.
- Jane Powel. (25 Ocak 1961). Hayat Mecmuası, s. 6.
- Jones, S. J. (2009). Moda Tasarımı. Kılıç, H. (Çev.). İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Kemp, P. (Ed.). (2014). Sinemanın Tüm Öyküsü. Yılmaz, E. ve Yılmaz N. (Çev.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- McAssey, J. ve Buckley, C. (2013). Moda Tasarımında Stil Yaratmak. Başoğlu, B. (Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Megep. (2008). Moda. Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mendes, V. ve Haye, A. (2010). Fashion Since 1900. London: Second Edition. World Of Art.
- Monaco, J. (2011). Bir Film Nasıl Okunur. Yılmaz E. (Çev.). İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- Ormanlar, Ç. (1999). Giyim Kuşam Modaları. (1. Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Pektaş, H. (2010). Moda ve Tarihi. Ders Notları.
- Ryan, M. ve Kellner D. (2010), Politik kamera. Özsayar, E. (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Schneider, S.J. (Ed.). (2012). Ölmeden Önce Görmeniz Gereken 1001 Film. İstanbul: Caretta Kitapları.
- Scognamillo, G. (1997). Dünya Sinema Sanayi. (1. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Seivewright, S. (2013). Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım. Bakın B. (Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Şeftalici, H. S. (2005). Terziden Tasarımcıya. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uyar, Ş. (2006). Ankara İlinde Bulunan Üniversitelerde Moda Tasarımı Eğitimi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üçkardeş, M. (2013). Sinemada Oscar Ödülleri ve Oscar Ödülü Almış Kostüm Tasarımcıları. İstanbul: Haliç Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üşenmez, S. (1992). Toplum ve Moda Etkileşimi. Doktora Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Watson, L. (2007). Modaya Yön Verenler. Ayas G. (Çev.). İstanbul: Güncel Yayıncılık.

Zengingönül, N. (2010). Giyimde Moda Akımları ve Öncü Tasarımcılar. Ders Notları.

İnternet

Yazarsız alıntılar

1980 Modası. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014: <http://www.modagrafya.com/>

1920 Modası. (2014). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2014, <http://modakanali.wordpress.com/>

Dior 2005. (2014). Erişim Tarihi (14 Mayıs 2014). <http://www.vogue.co.uk/fashion/autumn-winter-2005/ready-to-wear/christian-dior>

Elvis Presley. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Elvis_Presley_promoting_Jailhouse_Rock.jpg#fil

Film ve İmaj. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=-73744>

Film ve Moda. (2014). Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2014, <http://www.filmstilmoda.com/pradadan-the-great-gatsby-stili/>

Film ve Kıyafet. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, <http://clothesonfilm.com/archive/>

Hippi Modası. (2014). Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2014, <http://hippikiz.com/hippi-modasi-hic-gecmez-gecse-de-itinayla-hatirlatilir/>

İmdb. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, www.imdb.com

Jonh Mollo. (2014). Erişim tarihi: 28 Mayıs 2014, http://www.starwars-union.de/nachrichten/11111/Zeitreise_Chewbaccas_wahre_Wurzeln_-_Nachrichten/

Moda Akımı Yaratan Filmler. (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, <http://www.milliyet.com.tr/moda-akimlarina-sebep-olan-filmler-fotogaleri-galeri-1372024/?PAGE=7>

Milena Canonero. (2014). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2014, <http://stylelovely.com/stylemeifyoucan/2012/11/29/out-of-africa-wardrobe-design-by-milena-canonero/>

Punk, (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, <http://www.vogue.it/en/encyclo/fashion/g/the-young-and-fashion>

Sinema Filmleri, (2014). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014, <http://www.sinemalar.com/>

Star Wars Giyim. (2014). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2014, <http://www.vsmagazin.com/2014/02/rodarteun-yeni-koleksiyonunda-star-wars-temasi/>

Elektronik Makale ve Yayınlar

şahbaz, P.R. ve Kılıçlar A. (2009). Filmlerin ve Televizyon Dizilerinin Destinasyon İmajına Etkileri. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2014. www.isarder.org

Kaya. A. (2012). Sinema ve Toplum İlişkisi Üzerine. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2014. www.sinemasaldunya.com

Küçükcan, Prof. Dr.T. (2011). Toplumun, Kültür Politikaları ve Medyanın Kültürel Süreçlere Etki Algısı Araştırması. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2014. http://www.sinema.gov.tr/kaynaklar/file/Toplmm_Kultur_Politikalari_ve_Medyanin_Kltrel_Sureclere_Etki_Algisi_Arastirmasi.pdf

Tezcan, M. (2014) Toplumsal Yaşantımızda Sinema ve Halk Eğitimindeki Rolü. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2014. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/492/5774.pdf>

Yazıcı, R. (2014). Tekstil Devleri, Kitleleri Sinema ile Yönlendiriyor. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2014. <http://storytechfuture.wordpress.com/2014/03/01/tekstil-devleri-kitleleri-sinema-ile-yonlendiriyor/>

ÖZGEÇMİŞ

Sakine Özaslan, 1990 yılında Gaziantep'te doğdu.

İlk, orta öğretimini İstanbul'da bulunan Öğretmen Yusuf Kardeş İlk Öğretim Okulunda tamamladı.

Lise eğitimini ise İstanbul'da bulunan Halkalı İmkb Kız Meslek Lisesi, Tekstil Konfeksiyon Bölümünde birincilikle tamamladı.

Konya Selçuk Üniversitesi, Hazır Giyim Öğretmenliği Bölümü Lisans Programını birincilikle bitirdi.

Bölümle ilgili stajlarını 2008 ve 2009 yıllarında ünlü bir çocuk markası olan Kanz'da Modelist Yardımcısı olarak, 2010 yılında güçlü bir denim firması olan Mope Tekstilde Modelist Yardımcısı olarak, 2011 yılında ise Tanju Babacan Tasarım Atölyesi'nde Tasarım Asistanı olarak yapmıştır.

2012 yılında Zeytinburnu Kız Teknik ve Meslek Lisesinde, 2013 yılında da Eşref Bitlis Kız Teknik ve Meslek Lisesinde Giyim Üretim Bölümü Öğretmeni olarak görev yapmıştır.

Hedefi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümünde akademisyen olarak kariyer yapmak ve ilerleyen zamanlarda kendi markasını yaratmaktır.